

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ:
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ:
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ – ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

περί θεάτρων

προϋποθέσεις εγκατάστασης
και λειτουργίας θεάτρου στην Ελλάδα

Συντάκτρια: Κακούρα – Βαρακλή Ισμήνη
Επιβλέπων Καθηγητής: Καρασμάνης Βασίλης
Καθηγητής Ε.Μ.Π.

ΑΘΗΝΑ
Μάρτιος 2016

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ

περί θεάτρων:

προϋποθέσεις εγκατάστασης
και λειτουργίας θεάτρου στην Ελλάδα

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Συντάκτρια: Κακούρα – Βαρακλή Ισμήνη, Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Επιβλέπων: Καρασμάνης Βασίλης, Καθηγητής Ε.Μ.Π.

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2016

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ

περί θεάτρων:

προϋποθέσεις εγκατάστασης
και λειτουργίας θεάτρου στην Ελλάδα

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Συντάκτρια: Κακούρα – Βαρακλή Ισμήνη, Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Επιβλέπων: Καρασμάνης Βασίλης, Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή την 17^η Μαρτίου 2016.

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2016

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία εξετάζονται οι νομικές προϋποθέσεις και τεχνικές προδιαγραφές εγκατάστασης και λειτουργίας ενός θεάτρου στην Ελλάδα. Αρχικά μελετάται η εξέλιξη των θεατρικών χώρων στην Ελλάδα αλλά και της σχετικής νομοθεσίας, που ξεκινά στα 1937 και τελειώνει το 2014. Στη συνέχεια παρουσιάζονται όλες εκείνες οι απαιτήσεις που ορίζει ο νόμος σχετικά με τη διαμόρφωση ενός θεατρικού κτιρίου, από άποψη χωροθέτησης, εσωτερικών χώρων, προσβασιμότητας από ΑμεΑ, πυροπροστασίας, ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων αλλά και προστασίας του περιβάλλοντος. Το δεύτερο μέρος της εργασίας ασχολείται με την πρακτική εφαρμογή του νόμου και την κριτική του. Αρχικά παρουσιάζεται ως παράδειγμα εφαρμογής των κανονισμών το ανακαινισμένο Εθνικό Θέατρο της Αθήνας και έπειτα δίνονται κάποια γενικότερα στοιχεία σχεδιασμού του θεατρικού χώρου παγκοσμίως, για την καλύτερη κατανόηση της ελληνικής νομοθεσίας αλλά και για σύγκριση και σχολιασμό. Τέλος, με βάση στοιχεία για την κατάσταση των θεάτρων της πρωτεύουσας σήμερα, δίνονται συμπεράσματα και σχόλια για την επάρκεια και την εφαρμοσιμότητα της νομοθεσίας που μελετήθηκε, αλλά και προτάσεις για περαιτέρω συμπλήρωσή της.

Summary

This thesis examines the legal conditions and technical specifications regarding the installation and operation of a theater in Greece. The first topic studied is the evolution of theatrical spaces in Greece and the relevant legislation, which begins in 1937 and ends in 2014. Afterwards presented are the requirements on the establishment of a theater building, in terms of location, interior, accessibility for disabled people, fire protection, electromechanical facilities and environmental protection. The second part of the thesis deals with the practical application of the law and its criticism. Firstly, presented as an example of the application of regulations, is the renovated National Theatre of Athens and then elements of worldwide theater design are given, to better understand the Greek legislation but also to compare and comment. Finally, based on information about the state of theaters in the Greek capital today, conclusions and comments are given on the adequacy and applicability of the legislation studied, as well as proposals for further supplementing it.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1.	Στόχοι.....	1
1.2.	Περιεχόμενο εργασίας	2
	ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΘΕΑΤΡΩΝ	4
2.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΑΤΡΑ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	4
2.1.	Τα πρώτα θέατρα της νεότερης Ελλάδας	4
2.1.1.	Από το 18 ^ο αιώνα έως το 1840.....	4
2.1.2.	Το Δημοτικό και το Εθνικό Θέατρο στην Αθήνα	8
2.1.3.	Οι πρώτες δεκαετίες του 20 ^{ου} αιώνα	12
2.1.4.	Συμπέρασμα για τα πρώτα θέατρα.....	14
2.2.	Νόμος 446/37- «Περί Θεάτρων και λοιπών Δημοσίων Θεαμάτων»	14
2.2.1.	Ο Αναγκαστικός Νόμος 446/37	14
2.2.2.	Το περιεχόμενο του Νόμου 446/37	15
2.3.	Νόμος 2154/52- Περί συμπληρώσεως των διατάξεων του Α.Ν. 446/1937 «περί θεάτρων και λοιπών Δημοσίων Θεαμάτων»	16
2.4.	Βασιλικό Διάταγμα 15/05/1956- «Περί Κανονισμού Θεάτρων- Κινηματογράφων κ.λ.π.»	16
2.5.	Κανονισμός Πυροπροστασίας των Κτιρίων	17
2.6.	Διαδικασίες αδειοδότησης μετά το 2000	18
2.7.	Ο Νόμος 4229/ 2014- Άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χώρου παραστάσεων – Άδεια παράστασης και άλλες διατάξεις.	19
2.7.1.	Η επίδοση εντολών σφράγισης σε θέατρα της Αθήνας.....	19
2.7.2.	Ο νέος νόμος 4229/2014.....	22
2.7.3.	Ουσιαστικές προϋποθέσεις και επιτρεπόμενες παρεκκλίσεις- Κυρώσεις	25
3.	ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΥ ΓΗΠΕΔΟΥ- ΘΕΜΑΤΑ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ.....	28

3.1.	Χρήσεις γης, περιορισμοί και κίνητρα	28
3.1.1.	Κατηγορίες χρήσεων γης.....	28
3.1.2.	Άλλοι περιορισμοί.....	29
3.1.3.	Θεάματα σε δημόσιους χώρους	30
3.2.	Θέματα όχλησης.....	30
3.3.	Θέσεις στάθμευσης και προσβασιμότητα από ΜΜΜ	32
3.3.1.	Απαιτούμενος αριθμός θέσεων στάθμευσης	32
4.	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	36
4.1.	Διαμόρφωση σύμφωνα με τις διατάξεις του Β.Δ. 1956	36
4.1.1.	Διαμόρφωση αιθουσών θεάτρων	36
4.1.2.	Ανελκυστήρες.....	44
4.1.3.	Διαμόρφωση σκηνής και χώρων ηθοποιών.....	44
4.1.4.	Εμφάνιση κτιρίου και επίπλωση δημοσίων θεαμάτων	47
4.1.5.	Χώροι Υγιεινής.....	48
4.2.	Συμμόρφωση με τις διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού	49
4.2.1.	Κατηγορία Κτιρίων	49
4.2.2.	Πληθυσμός Κτιρίων- Ελεύθερος όγκος.....	49
4.2.3.	Ηχομόνωση- Ηχοπροστασία.....	50
4.2.4.	Κλίμακες	58
4.3.	Διατάξεις για προσβασιμότητα από ΑΜΕΑ	62
4.3.1.	Νομοθεσία- Γενικά	62
4.3.2.	Σχεδιασμός για ΑμεΑ.....	63
5.	ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	68
5.1.	Σύμφωνα με το Β.Δ. 15/05/1956 «Περί Κανονισμού Θεάτρων- Κινηματογράφων» 68	
5.1.1.	Κλίμακες	76

5.2.	Σύμφωνα με τον Κανονισμό Πυροπροστασίας Κτιρίων	77
5.2.1.	Οδεύσεις διαφυγής και έξοδοι	77
5.2.2.	Απαιτήσεις για χώρους με σταθερές θέσεις	79
5.2.3.	Πλάτος τελικών εξόδων.....	81
5.2.4.	Πυροπροστασία- Δομική Πυροπροστασία	82
5.2.5.	Φωτισμός- Σήμανση	86
5.2.6.	Ενεργητική πυροπροστασία.....	88
5.2.7.	Ειδικές διατάξεις για σκηνή θεάτρου	90
5.2.8.	Υπαίθριοι και ημι-υπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού	92
6.	Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	97
6.1.	Φωτισμός.....	97
6.1.1.	Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις Σκηνής.....	98
6.1.2.	Διαμέρισμα πίνακα κυρίως φωτισμού.....	100
6.2.	Τεχνητός αερισμός- Κλιματισμός- Θέρμανση.....	100
6.2.1.	Αερισμός.....	100
6.2.2.	Θέρμανση	101
7.	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	103
7.1.	Απαίτηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.....	103
7.2.	Ενεργειακή Απόδοση Κτιρίων	104
	ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	105
8.	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ	105
8.1.	Επισκόπηση της ιστορίας του κτιρίου.....	105
8.2.	Η ανακαίνιση του 2006	106
8.3.	Εφαρμογή των κανονισμών στο ανακαινισμένο Εθνικό Θέατρο	107
8.3.1.	Κεντρική Σκηνή	107

8.3.2.	Η Νέα Σκηνή	111
9.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ	112
9.1.	Η εξέλιξη του θεατρικού χώρου παγκοσμίως.....	112
9.2.	Πρότυπα σχεδιασμού θεατρικών χώρων.....	116
9.2.1.	Σκοπός του έργου	117
9.2.2.	Στοιχεία χωροθέτησης.....	117
9.2.3.	Οι χώροι του θεάτρου	118
10.	ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	127
10.1.	Νέες μορφές έκφρασης, νέες απαιτήσεις.....	127
10.2.	Η κατάσταση των θεατρικών χώρων σήμερα	129
10.3.	Τελικά Σχόλια- προτάσεις.....	132
11.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	137
12.	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ- ΣΧΕΔΙΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ	Error! Bookmark not defined.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Στόχοι

Η ιδέα για την εργασία αυτή προέκυψε μέσα από την επαγγελματική μου εμπειρία σε χώρους θεάτρου, τόσο ως ηθοποιός όσο και στον τομέα της διαχείρισης/ παραγωγής. Γνωρίζοντας και ακούγοντας τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και αντιμετωπίζουν οι ιδιοκτήτες θεάτρων ως προς τη συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία, τις δυσκολίες και τη γραφειοκρατία με την οποία έρχονται αντιμέτωποι στην προσπάθεια να αποκτήσουν άδεια λειτουργίας και να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των επιτροπών, έγινε σαφές ότι υπήρχε ανάγκη να μελετηθεί εις βάθος η νομοθεσία σχετικά με τα θέατρα στην Ελλάδα. Από την άλλη μεριά, έχοντας βρεθεί αρκετές φορές και πίσω από τη σκηνή, έχω διαπιστώσει πολλές περιπτώσεις επικίνδυνου εργασιακού περιβάλλοντος. Ο ηθοποιός είναι συχνά αναγκασμένος, λόγω ελλείψεων στη διαμόρφωση του σκηνικού χώρου αλλά και λόγω καλλιτεχνικών αποφάσεων, να περιμένει να βγει στη σκηνή σε αποπνικτικούς χώρους ανάμεσα σε σκηνικά (ελλιπώς στηριγμένα και εύφλεκτα), ή να αναγκάζεται να τρέχει μέσα από κατασκότεινους διαδρόμους και ετοιμόρροπες σκάλες, με μεγάλο κίνδυνο τραυματισμού.

Στο σύγχρονο θέατρο, οι νέες καλλιτεχνικές ανάγκες και η τάση αποδόμησης των κλασικών θεατρικών στοιχείων (κείμενο, λόγος, κίνηση, σκηνικός χώρος, ρόλοι, «τέταρτος τοίχος» κλπ) έχουν δημιουργήσει την ανάγκη για θέατρα ευέλικτα ώστε να μπορούν να φιλοξενήσουν τόσο ένα «παραδοσιακό» ανέβασμα όσο και διαφορετικές προσεγγίσεις, στις οποίες πιθανόν να καταρρίπτεται η γνωστή συνθήκη διαχωρισμού κοινού και ηθοποιών. Ειδικά στην Ελλάδα, όπου το θέατρο ανέκαθεν αποτελούσε μια προεξέχουσα μορφή τέχνης, με τις παραστάσεις στην Αθήνα να ξεπερνούν τα τελευταία χρόνια τις χίλιες ανά έτος¹, υπάρχει τεράστια καλλιτεχνική παραγωγή και συχνά ριζοσπαστικές προτάσεις όσον

¹ Ηλιάνα Δημάδη & Μαρία Κρύου, *Αθήνα, η πόλη των 1.542 παραστάσεων*, περιοδικό Αθηνόραμα, 10/03/2016

αφορά στο σκηνικό χώρο. Ταυτόχρονα, με την εξέλιξη της τεχνικής νομοθεσίας, η ασφάλεια του συναθροιζόμενου κοινού αλλά και των εργαζομένων είναι εκ των ων ουκ άνευ. Για τον συγκερασμό των δύο αυτών κατευθύνσεων λοιπόν απαιτείται ένα πλαίσιο κανόνων και προδιαγραφών που θα ανταποκρίνονται τόσο στην προώθηση της δημιουργικότητας και του ανοίγματος νέων οριζόντων στη σκηνοθεσία και τη σκηνογραφία αλλά και στη δημιουργία μιας κουλτούρας αυστηρών προδιαγραφών σε σχέση με την ασφάλεια των κτιρίων.

Στόχος τελικά της παρούσας εργασίας είναι κατ' αρχάς να παρουσιάσει και να κωδικοποιήσει την ισχύουσα νομοθεσία με εφαρμογή στα θέατρα στην Ελλάδα, με τρόπο οργανωμένο και εύληπτο, καθώς είναι τόσες οι απαιτήσεις και τα σχετικά νομοθετήματα που δύσκολα κανείς μπορεί να διαπιστώσει τι πραγματικά ισχύει. Σε δεύτερο επίπεδο όμως το κείμενο που ακολουθεί στοχεύει επίσης να σχολιάσει τις προδιαγραφές αυτές σε σημεία που είναι υπερβολικά αυστηρές ή ανεφάρμοστες αλλά και να διαπιστώσει κενά στη νομοθεσία. Μέσω και πρακτικών εφαρμογών και παραδειγμάτων, αυτή η διπλωματική εργασία φιλοδοξεί να προσομοιάσει σε ένα κώδικα οδηγιών προς μηχανικούς που αναλαμβάνουν το καθήκον να σχεδιάσουν ένα θέατρο σύγχρονο, ασφαλές και καλλιτεχνικά γόνιμο.

1.2. Περιεχόμενο εργασίας

Στην παρούσα εργασία εξετάζονται οι προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας ενός θεάτρου στη σημερινή Ελλάδα, ενώ παρουσιάζονται όλες οι νομοθετικές διατάξεις που αυτή τη στιγμή ορίζουν τις σχεδιαστικές και κατασκευαστικές παραμέτρους ενός θεατρικού χώρου. Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια εισαγωγή στην ιδέα της εργασίας, ενώ στο 2^ο κεφάλαιο προσφέρονται ιστορικά στοιχεία: μία αναδρομή στην εξέλιξη των θεατρικών χώρων από το 19^ο αιώνα μέχρι τον πρώτο νόμο «Περί θεάτρων», (απ' όπου αντλεί η εργασία και τον τίτλο της) και στη συνέχεια μια χρονολογική παρουσίαση των σχετικών νόμων και διαταγμάτων, με ιδιαίτερη αναφορά στον πρόσφατο νόμο 4229/2014 που ήταν αποτέλεσμα έντονων διαμαρτυριών και διεργασιών μεταξύ καλλιτεχνικού και πολιτικού κόσμου. Το τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνει διατάξεις σχετικές με την χωροθέτηση ενός θεάτρου, ενώ το τέταρτο κεφάλαιο αυτές που καθορίζουν τη διαμόρφωση των χώρων της θεατρικής αίθουσας, της σκηνής, των χώρων ηθοποιών, των κοινόχρηστων χώρων κ.λ.π. τόσο στεγασμένων όσο και υπαίθριων θεάτρων. Στο 5^ο κεφάλαιο γίνεται μελέτη των απαιτήσεων πυροπροστασίας, που είναι αυξημένες για χώρους συνάθροισης κοινού και

ειδικότερα για θέατρα, ενώ στο 6^ο κεφάλαιο γίνεται σύντομη αναφορά στις απαιτήσεις για ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις και στο 7^ο στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις εγκατάστασης ενός θεάτρου. Έπειτα, στο δεύτερο μέρος της εργασίας και στο 8^ο κεφάλαιο, γίνεται μία επισκόπηση του ανακαινισμένου κτιρίου του Εθνικού Θεάτρου στην Αθήνα και αντιδιαστολή των χαρακτηριστικών τόσο της ιστορικής Κεντρικής Σκηνής όσο και της νεοανεγερθείσας Νέας Σκηνής με τις απαιτήσεις του νομοθέτη. Στο 9^ο κεφάλαιο της εργασίας δίνονται στοιχεία που αφορούν στο σχεδιασμό ενός θεατρικού χώρου και προέρχονται από την παγκόσμια ιστορία του θεάτρου και των μορφών του αλλά και από έρευνες και μελέτες εκτός Ελλάδος. Τέλος, στο καταληκτικό 10^ο κεφάλαιο βρίσκονται τα συμπεράσματα της εργασίας, μία κριτική προσέγγιση της πραγματικής κατάστασης που επικρατεί στους θεατρικούς χώρους, σχόλια σχετικά με την πληρότητα αλλά και την εφαρμοσιμότητα της ισχύουσας νομοθεσίας και προτάσεις για περαιτέρω μελέτη.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΘΕΑΤΡΩΝ

2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΑΤΡΑ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

2.1. Τα πρώτα θέατρα της νεότερης Ελλάδας

2.1.1. Από το 18^ο αιώνα έως το 1840

Κατά τα πρώτα χρόνια του νεοσύστατου Ελληνικού Κράτους, οι θεατρικοί χώροι λίγα κοινά έχουν με τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς. Ουσιαστικά το θεατρικό τοπίο είναι κενό, με εξαίρεση τα νησιά του Ιονίου. Εκεί, η βενετοκρατία δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την εγκατάσταση θεάτρων ιταλικού τύπου ακόμη απ' το 18^ο αιώνα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το θέατρο San Giacomo στην Κέρκυρα, το οποίο χτίστηκε το 1720 με πρωτοβουλία του Βενετού στόλαρχου, ο οποίος ήταν και διευθυντής του, ενώ το κτίριο ανήκε στην πόλη της Κέρκυρας. Λίγα γνωρίζουμε για τους κανονισμούς λειτουργίας του, εκτός του ότι απαγορευόταν αρχικά η είσοδος στις γυναίκες, ενώ ο σχεδιασμός του, όπως και πολλών ιταλικών θεάτρων της εποχής, εξυπηρετούσε περισσότερο οικονομικούς σκοπούς (μέγιστη χωρητικότητα) παρά απαιτήσεις άνεσης και ασφάλειας θεατών και θιάσων. Παρομοίως δημόσιο θέατρο λειτούργησε και στη Ζάκυνθο την περίοδο 1750- 1790 ενώ ιδιωτικά θέατρα άρχισαν να κτίζονται ακόμη απ' το 1806.

Εικόνα 1. Κέρκυρα. Το διασκευασμένο σε Δημαρχείο θέατρο του Αγίου Ιακώβου. Πηγή: Φεσσά- Εμμανουήλ Ελένη, Η Αρχιτεκτονική του Νεοελληνικού Θεάτρου 1720-1940

Μετά το 1830, η ανέγερση θεάτρων παρουσιάζει άνθηση τόσο στην Αθήνα όσο και στην επαρχία. Τα πρώτα θέατρα είναι ξύλινα και πρόχειρα φτιαγμένα. Σχετικά με την ασφάλειά τους, χαρακτηριστική είναι η περιγραφή του Γάλλου συγγραφέα A.J. Buchon για το πρώτο χειμερινό θέατρο της Ερμούπολης στη Σύρο που χτίστηκε το 1836: «*Το θέατρο της Σύρας είναι καμωμένο από ξύλο σε διαστάσεις πολύ στενές. Με δυσκολία θα μπορούσαν να περάσουν τρία πρόσωπα κατά μέτωπον από τους διαδρόμους του, κι αν έπαιρνε φωτιά η καλύτερη λύσις θα ήταν να πηδήξει κανείς απ' τα παράθυρα, τα οποία ευτυχώς δεν είναι πολύ ψηλά.*»²

Στην Αθήνα, παρά τις προθέσεις του παλατιού για κατασκευή χειμερινών θεάτρων γερμανικού τύπου, τα πρώτα θέατρα ήταν υπαίθρια και ταπεινά, και από άποψη κατασκευής και από άποψη θεαμάτων που παρουσιάζονταν. Το έτος 1836 εμφανίστηκε το πρώτο υπαίθριο θέατρο του Αθαν. Σκοντζόπουλου στην οδό Αιόλου. Επρόκειτο για πρόχειρη ξύλινη κατασκευή, μεγάλης όμως χωρητικότητας, με βαθμιδωτά καθίσματα στην πλατεία και 60 θεωρεία. Μαρτυρίες της εποχής³ κάνουν λόγο για έλλειψη δαπέδου, κατασκευή που σειόταν από τον άνεμο και προβλήματα ορατότητας και ακουστικής. Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι το πρώτο θέατρο της Αθήνας δεν δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία κρατική, ούτε από πολιτισμικά κίνητρα, αλλά από καθαρά επιχειρηματικό υπολογισμό, από έναν εργολάβο-επιχειρηματία, ο οποίος ουδεμία σχέση είχε με την τέχνη.

Το πρώτο στεγασμένο μεν, ξύλινο δε, θέατρο της Αθήνας χτίστηκε το 1837 από τον Ιταλό Gaetano Meli. Είχε μεγάλες ελλείψεις σε θέματα ασφαλείας και έζησε μονάχα ένα χρόνο. Τα σχέδια του Όθωνα για ένα μεγαλοπρεπές θέατρο σε σχέδια του αρχιτέκτονα Chr. Hansen ναυάγησαν υπό το βάρος πολιτικών πιέσεων για άλλα κοινωφελή έργα.⁴ Τελικά το 1838 η

² Α.Θ. Δρακάκη, Το ξεκίνημα του Νεοελληνικού θεάτρου (Ερμούπολις- Σύρα 1826-1861), Αθήνα, 1979 σ.57

³ Ν.Α. Βέη «Το πρώτον νεοαθηναϊκόν θέατρον και αι σχετικά προς τον Ρήγαν Φεραίων παραστάσεις αυτού», Νέα Εστία, 1.12.1938, τ.287, σ. 1590

⁴ Ida Haugsted, "The architect Christian Hansen and Greek Neoclassicism", Scandinavian Studies in modern Greek, 4/1980, σ. 71

κυβέρνηση παραχώρησε στο Ιταλό Camillieri οικόπεδο επί της σημερινής πλατείας Θεάτρου απαγορεύοντας για μια πενταετία την ανέγερση άλλου θεάτρου στην Αθήνα και τη διεξαγωγή παραστάσεων χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του διευθυντή του θεάτρου. Ο Camillieri δεν κατάφερε να φέρει το έργο εις πέρας και το ολοκλήρωσε στα 1840 ο συμπατριώτης του B. Sansoni. Σ' εκείνο το πρώτο θέατρο, το οποίο αργότερα αγοράστηκε από τον επιχειρηματία Ιω. Μπούκουρα και έμεινε γνωστό ως Θέατρο Μπούκουρα, οι πρώτες ταραχές μεταξύ των θεατών και βίαια περιστατικά κατά τη διάρκεια παραστάσεων οδήγησαν στην έκδοση στα 1840 των πρώτων σχετικών αστυνομικών διατάξεων: ένα χάρτη με 24 άρθρα που αποτελούσε πλέον και εσωτερικό κανονισμό για τις παραστάσεις, τον οποίο υπέγραφε ο Αστυνομικός Διοικητής Αττικής Α. Δούκας. Συμπλήρωση των διατάξεων αυτών έχουμε κατά τα έτη 1849, 1851, 1853, 1875 και 1895.

Αριθ. Πρ. 192α.
Αθήναις ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Τὴν 4 Ἀπριλίου

1840. Ο Διοικητὴς Ἀττικῆς

Πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς πρωτεύουσας.

Με συναίσθησιν λύπης ἐπιπροσέχθη ἡ Διοίκσις καὶ ἐπισήμως καὶ εἰς ἰδιωτικῶν ἀξιωματικῶν πικρῶν τῶν προκληθεῖσιν ὑπὸ τῶν παρεπιδήτων εἰς τὸ ἐνταῦθα θέατρον κατὰ τὴν προηγουμένην παράστασιν τοῦ μελοδράματος, ἡ Νόρμα, ἀνάριστον καὶ σκανδαλώδη διατάραξιν.

Ταῦτα καὶ πράξεις ἐναντίαι εἰς τὴν ἀπειρομακίαν εἰς τὴν εἰς κοινὰ θέατρα εἰσάξιν καὶ σεμνοκρίπειαν συγχύονται καὶ διακρίπτονται τῆς παραστάσεως καὶ ταπεινότητι τῆς ἡσυχίας τῶν συναζόντων εἰς τὸ θέατρον εἶναι ἐπιλήρητοι, ἀνάριστοι εἰς τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα καὶ ἀσεβεῖς μετὰ τὴν εἰς τὰ κατὰ καὶ ἐπικινετὰ τοῦ Ἑθνικοῦ πρόθετον.

Ἡ Διοίκσις ἐρωομένη ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ παραλάβῃ εἰς τὴν γίνεσθαι τῶν ταύτας ἀταξίας καὶ θορύβους ἐντὸς τοῦ θεάτρον, σπεύδει διὰ τῆς παρούσης νὰ νοθεύσῃ τοὺς ὅροι ἐκ τῶν συναζόντων εἰς αὐτὸ συγχύον εἰς ἐκείτους τοιαύτας πράξεις ν' ἀπέχων, παρατρέποντα πρὸς αὐτοὺς ὅτι ὅσα τοῦ λοιποῦ ἔθλου τολμήσει νὰ ἐπαναλάβω τὰ τοιαῦτα θέλου συλλομβάσθαι παρὰ τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἀποπέμπεσθαι ἐκτὸς τοῦ θεάτρον, ὅσοι δὲ θέλου ὑποπέσει εἰς ἀξιοποινοῦς πράξεις θέλου παραπέμπεσθαι εἰς τὰ Δικαστήρια, διὰ νὰ τιμωρῶνται κατὰ τοὺς Νόμους.

Γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς τοιοῦτοις ἕτεροις εἰς τὸ θέατρον μετὰ ῥυθμοῦ καὶ ζῆλου εἶναι ἀπαιρομένην.

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς παρούσης ἀνατίθεται εἰς τὴν Βασ. χωροφυλακὴν τῆς μοίρας τῆς πρωτεύουσας καὶ εἰς τὴν Ἀστυνομίαν.

Ο Διοικητὴς

Γ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ τὴν 8 Ἀπριλίου ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ 1840.

Η ΦΗΜΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Εικόνα 2. Αστυνομική ανακοίνωση για τα έκτροπα στο θέατρο Μπούκουρα. Εφημερίδα "Η Φήμη",

08/04/1840

2.1.2. Το Δημοτικό και το Εθνικό Θέατρο στην Αθήνα

Το Δημοτικό Θέατρο των Αθηνών θεμελιώθηκε στα 1873, εγκαινιάστηκε 15 χρόνια αργότερα και κατεδαφίστηκε το 1940-41. Βρισκόταν στην πλατεία του Λαού, τη σημερινή πλατεία Δημαρχείου, και χτίστηκε σε σχέδια του E. Ziller με πρωτοβουλία του δημοτικού συμβουλίου Αθηνών. Υπερβάσεις του προϋπολογισμού και αναζητήσεις νέων κεφαλαίων καθυστέρησαν τόσο την ανέγερσή του, ενώ τελικά το 1887 ο Ανδρέας Συγγρός ανέλαβε να χρηματοδοτήσει την αποπεράτωσή του. Ενώ λοιπόν τα αρχικά σχέδια του Ziller προέβλεπαν ένα μεγαλοπρεπές θέατρο στα πρότυπα των γερμανικών (βλ. Όπερα της Δρέσδης), το μεγάλο κόστος λειτουργίας του θεάτρου αλλά και η απαιτήσεις του χρηματοδότη, κατέληξαν στην αντικατάσταση πολλών θεατρικών χώρων με προσοδοφόρα καταστήματα και γραφεία, ενώ έγιναν και υποχωρήσεις σε άλλα κατασκευαστικά θέματα. Σε συνδυασμό με την ελλιπή επιτήρηση του κτιρίου από τους αρμόδιους, μαθαίνουμε από τον ίδιο τον Ziller ότι θεωρούσε το κτίσμα ημιτελές, ενώ συγκεκριμένα τα προβλήματα περιελάμβαναν το απαράδεκτα μικρό βάθος σκηνής, την ξεπερασμένη τεχνολογία, καθώς και την έλλειψη κεντρικής θέρμανσης και αερισμού⁵.

Αντίθετα, η επαρκής χρηματοδότηση του Εθνικού (πρ. Βασιλικού) Θεάτρου από τον Γεώργιο Α' και ομογενείς ευεργέτες κράτησε το κτίριο αρκετά πιστό στα αρχικά σχέδια του Ziller. Το μνημειώδες θέατρο των Αθηνών επίσης ακολούθησε γερμανικά αλλά και γαλλικά πρότυπα, παρότι δεν διέθετε τον προωθημένο για την εποχή δομικό τους σχεδιασμό, δηλαδή μεταλλικά υποστυλώματα και προεντεταμένους μεταλλικούς εξώστες. Σχεδιαστικά μειονεκτήματα του κτιρίου περιελάμβαναν ανεπαρκείς χώρους θεατών αλλά και παρασκηνίων και χώρων ηθοποιών.

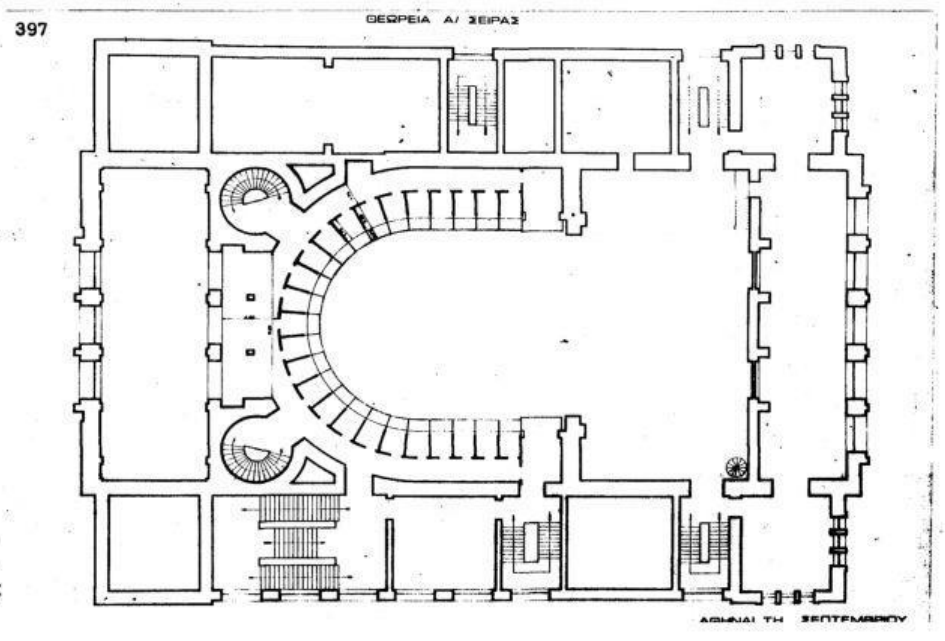
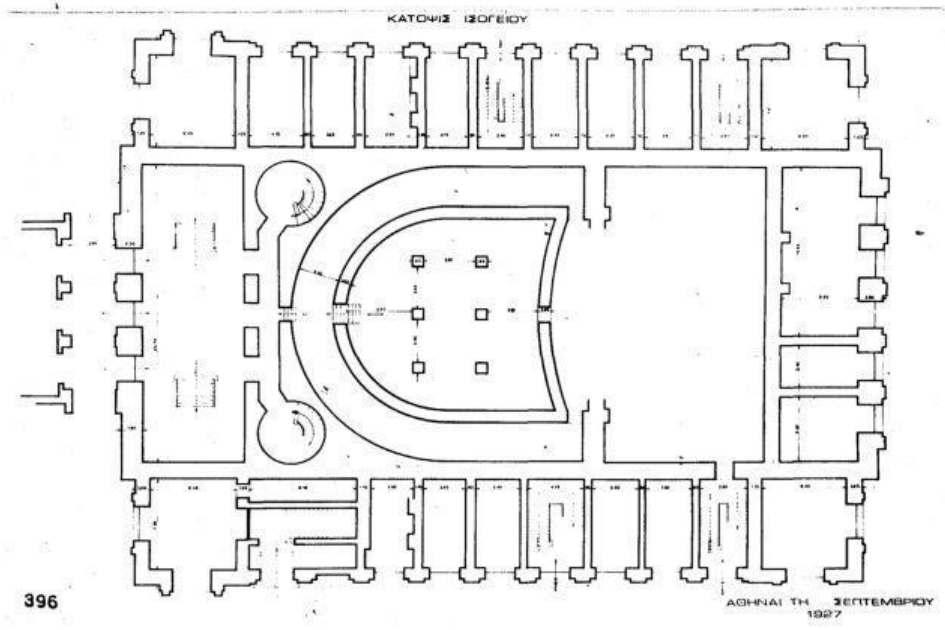
Το Εθνικό Θέατρο έκτοτε γνώρισε πολλές ανακαινίσεις και επεκτάσεις. Οι σημαντικότερες εσωτερικές αναπλάσεις έγιναν το 1930-32 και το 1970. Οι πρώτες εργασίες αφορούσαν την εσωτερική ανακαίνιση του κτιρίου, το οποίο μετονομάστηκε από Βασιλικό σε Εθνικό, καθώς

⁵ E. Ziller, Eminnerungen (Αναμνήσεις υπό του E. Τσίλλερ), μτφρ-σχόλια Σ. Δήμα- Τσίλλερ, Γενικά Αρχεία του Κράτους

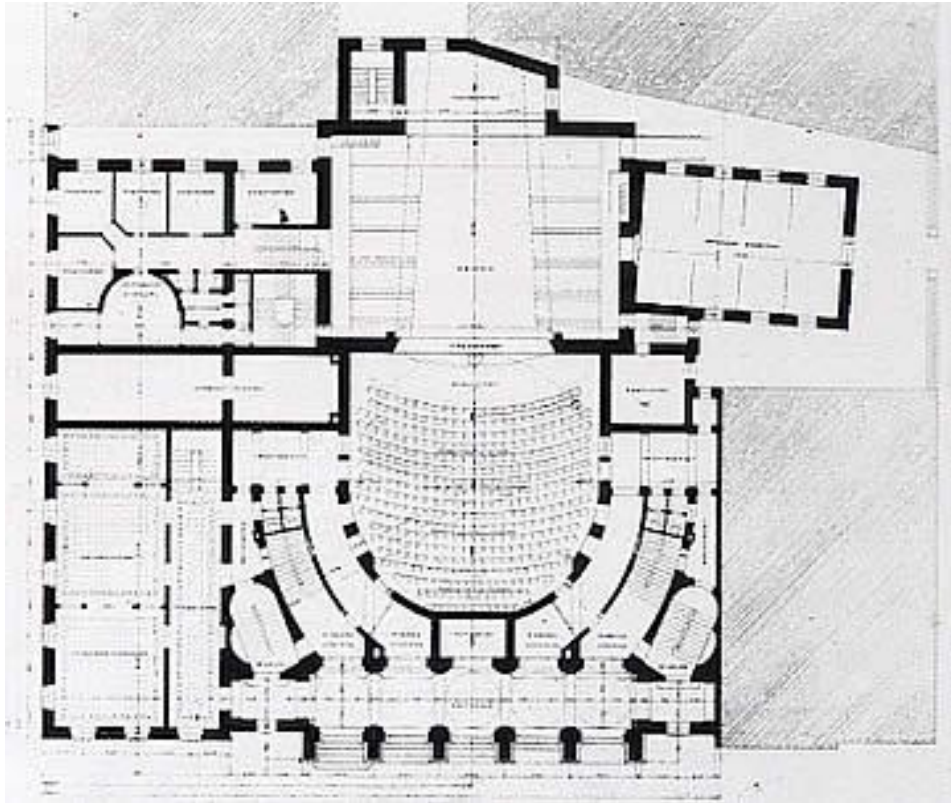
και τη μεταρρύθμιση της σκηνής του. Η ανακαίνιση έγινε από τον αρχιτέκτονα Αναστάσιο Μεταξά στο πνεύμα του μοντέρνου κλασικισμού και ο εκσυγχρονισμός του σκηνικού χώρου βασίστηκε σε μελέτη του σκηνογράφου Πάνου Αραβαντινού και του αρχιτέκτονα Κωνσταντίνου Δοξιάδη. Τριάντα χρόνια αργότερα, ένας χώρος δοκιμών της πτέρυγας του 1960-63 θα μεταμορφωθεί από τον αρχιτέκτονα Μάνο Περράκη στην ευέλικτη Νέα Σκηνή του Εθνικού, η οποία έχει τη δυνατότητα να μετατρέπεται σε κυκλικό θέατρο, ελισαβετιανή σκηνή, ή οποιοδήποτε άλλο σχήμα με κινητά και ανυψούμενα βήθρα και με χρήση ανεξάρτητων μεταθετών καθισμάτων.⁶

⁶ Φεσσά- Εμμανουήλ Ελένη, Η Αρχιτεκτονική του Νεοελληνικού Θεάτρου 1720-1940,

διατριβή, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 1990, σ. 550

Εικόνα 3. Σχέδια Αποτύπωσης Δημοτικού Θεάτρου, Αθήνα, 1927, Ανασχεδίαση: Ε. Φεσσά- Εμμανουήλ

Εικόνα 4. Κάτοψη της αρχικής λύσης του Εθνικού Θεάτρου. Πηγή: Φεσσά- Εμμανουήλ Ελένη, Η Αρχιτεκτονική του Νεοελληνικού Θεάτρου 1720-1940

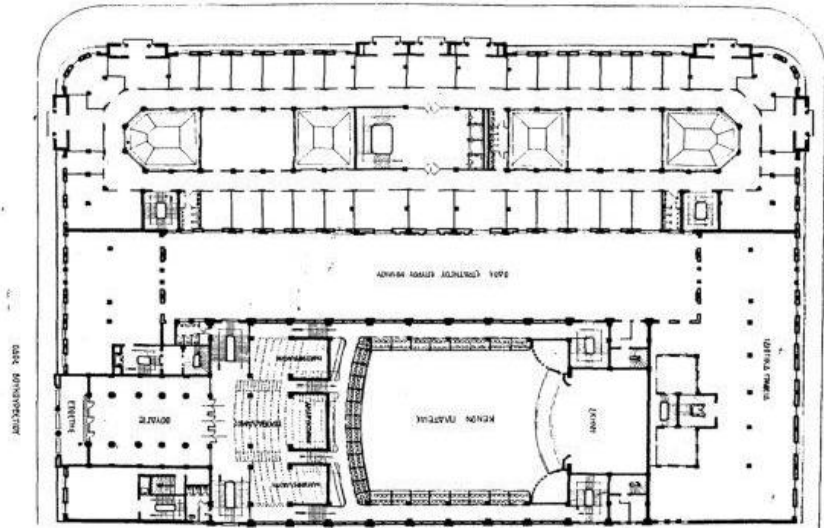

Εικόνα 5. Σχέδιο της σημερινής πρόσοψης του Εθνικού θεάτρου Πηγή: Στούντιο 75

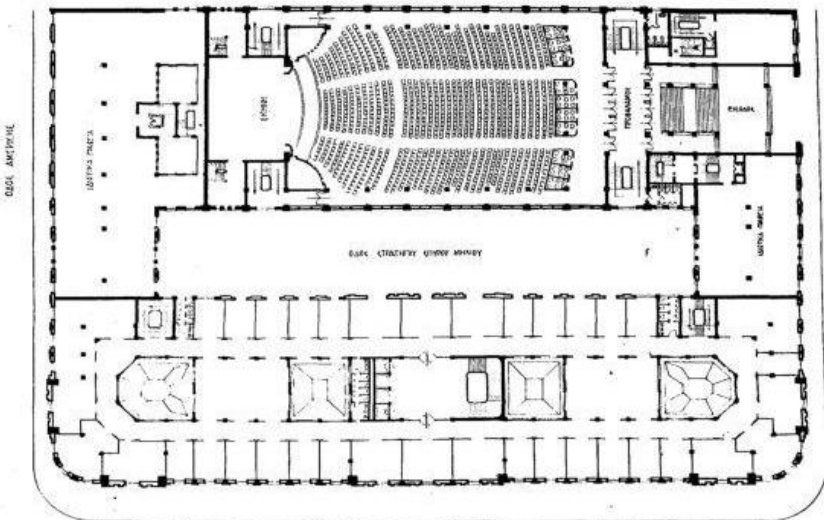
2.1.3. Οι πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα

Οι δεκαετίες από το 1900 ως το 1940, οπότε και η έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου δημιούργησε ρήξη στην εξέλιξη των θεατρικών αιθουσών, σηματοδοτούνται από την ανέγερση πολλών θεατρικών χώρων, χωρίς όμως πολλοί από αυτούς να ικανοποιούν υψηλά κατασκευαστικά κριτήρια και να αντέξουν στο χρόνο. Χαρακτηριστική είναι η προσπάθεια πολλές αίθουσες να λειτουργούν και ως χειμερινές και ως θερινές, με κινητές μεταλλικές στέγες, όπως π.χ. το Βασιλικό Θέατρο της Θεσσαλονίκης. Βασικό μειονέκτημα τέτοιων προσπαθειών ήταν ότι οι ψηλοί περιμετρικοί τοίχοι των θεάτρων τα έκαναν πολύ ζεστά το καλοκαίρι ενώ η ελαφριά κατασκευή της οροφής δημιουργούσε πρόβλημα θερμομόνωσης τους χειμερινούς μήνες. Μία ακόμη ιδιαιτερότητα της εποχής ήταν η δημιουργία πολλών κινηματοθεάτρων, αιθουσών που λειτουργούσαν και ως θέατρα και ως κινηματογράφοι, ανάλογα με τις ανάγκες τις αγοράς του θεάματος, αλλά και κτιρίων που συστέγαζαν αίθουσες θεατρικές και κινηματογραφικές. Επίσης πολλά θέατρα που απέτυχαν εμπορικά διασκευάστηκαν σε κινηματογράφους, εφ' όσον ο κινηματογράφος κέρδιζε σταθερά κοινό έναντι του θεάτρου κατά τη διάρκεια αυτών των δεκαετιών.

Μέχρι και το 1922, τα θεάματα που συγκέντρωναν περισσότερο κοινό ήταν οι επιθεωρήσεις και οι οπερέτες, με αποτέλεσμα οι θερινές (ανοικτές) αίθουσες να είναι πολύ πιο δημοφιλείς από τις χειμερινές. Με την άνθιση όμως νέων καλλιτεχνικών ρευμάτων και τη συμβολή μεγάλων ονομάτων του θεάτρου όπως η Μαρίκα Κοτοπούλη, η Κυβέλη, ο Φώτος Πολίτης κλπ, το θέατρο πρόζας ξεκίνησε, μέσα από πειραματισμούς και δυσκολίες, να κερδίζει έδαφος. Αντίστοιχα δημιουργήθηκαν και νέες χειμερινές σκηνές ανάλογων αξιώσεων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν το θέατρο Ολύμπια (η σημερινή Λυρική Σκηνή), τα θέατρα Βρετάνια, Παλλάς και η σκηνή Ρεξ-Κοτοπούλη-Σινεάκ που λειτουργούν ανασκευασμένα ως σήμερα.

729

730

Εικόνα 6. Κατόψεις πλατείας και εξέστη του κινηματοθεάτρου Παλλάς, 1932. Πηγή: Φεσσά- Εμμανουήλ

Ελένη, Η Αρχιτεκτονική του Νεοελληνικού Θεάτρου 1720-1940

2.1.4. Συμπέρασμα για τα πρώτα θέατρα

Απ' ότι συμπεραίνουμε από τη μελέτη των πρώτων θεάτρων που χτίστηκαν στη σύγχρονη Ελλάδα, η διάταξή τους ακολουθούσε πρότυπα άλλων χωρών και τις αποφάσεις του εκάστοτε αρχιτέκτονα αλλά και χρηματοδότη. Η θέση τους, απ' την άλλη, προέκυπτε με βάση το σχεδιασμό των αρχών του κράτους, τις τιμές των οικοπέδων και τις δωρεές των ευεργετών. Ο σχεδιασμός των χώρων καθώς και οι εσωτερικές εγκαταστάσεις διαμορφώνονταν συχνά ανάλογα με τις διαθέσεις του χρηματοδότη και πολλές φορές εις βάρος της άνεσης και της ασφάλειας θεατών και προσωπικού.

2.2. Νόμος 446/37- «Περί Θεάτρων και λοιπών Δημοσίων Θεαμάτων»

2.2.1. Ο Αναγκαστικός Νόμος 446/37

Στις 23 Ιανουαρίου 1937, με την υπογραφή του βασιλιά Γεωργίου Β', του δικτάτορα Ιωάννη Μεταξά και του υπουργού δικαιοσύνης Γ. Λογοθέτη, εκδίδεται ο πρώτος νόμος του κράτους που αφορά τα θέατρα της Ελλάδας. Οι διατάξεις του νόμου ορίζουν περισσότερο τη λειτουργία των θεάτρων παρά την εγκατάστασή τους, ενώ οι όροι που θα πρέπει να πληρούν από κατασκευαστικής απόψεως αναφέρεται ότι θα οριστούν από μεταγενέστερα υπουργικά διατάγματα. Ο νόμος ακολουθεί τον 445/37 «Περί τροποποίησης, συμπλήρωσης και κωδικοποίησης των περί κινηματογράφων διατάξεων» και ακολουθεί παρόμοια δομή, όπως και μεταγενέστεροι νόμοι που συμψηφίζουν θέατρα, κινηματογράφους και εν γένει χώρους συγκεντρώσεως κοινού. Ο νόμος 446/37 καταργήθηκε ουσιαστικά μόλις το 2014, με τον τελευταίο νόμο σχετικά με τις αδειοδοτήσεις των θεάτρων, παρ' όλες τις τροποποιήσεις που είχαν γίνει στη νομοθεσία περί θεάτρων, οι οποίες τον είχαν καταστήσει ήδη άνευ χρησιμότητας, και το μεταξικό πνεύμα της λογοκρισίας που τον διακατέχει, το οποίο ήταν κατά την άποψη της γράφουσας αδιανόητο να υφίσταται μέχρι και τις μέρες μας.

2.2.2. Το περιεχόμενο του Νόμου 446/37

Στο πρώτο Άρθρο καθορίζεται η διαδικασία λήψης Άδειας Εγκαταστάσεως και Λειτουργίας Θεατρικών ή παρεμφερών επιχειρήσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 1,2,3, και 4 του 445/37 για τους κινηματογράφους. Συγκεκριμένα η άδεια χορηγείται από την Αστυνομική αρχή έπειτα από αίτηση του διευθυντή του θεάτρου. Η αίτηση, εκτός των άλλων έπρεπε να περιλαμβάνει σχέδιο εις τριπλούν, συντεταγμένο από διπλωματούχο μηχανικό ή αρχιτέκτονα, της κάτοψης της αίθουσας, στο οποίο να φαίνονται οι θέσεις, οι εξώστες, τα θεωρεία, οι διάδρομοι, οι θύρες, τα παράθυρα και οι έξοδοι κινδύνου, ενώ αν πρόκειται για κλειστή αίθουσα, και του τεχνητού αερισμού. Ακόμη έπρεπε να κατατίθεται σχέδιο συντεταγμένο από διπλωματούχο ηλεκτρολόγο μηχανικό, όπου να φαίνεται η θέση τυχόν σταθμού μετασχηματισμού, του πίνακα διανομής και εν γένει όλης της εγκατάστασης φωτισμού, φωτισμού κινδύνου και ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων. Ακόμη να κατατίθεται και τοπογραφικό διάγραμμα με τη θέση του θεάτρου και τα περίξ κτίσματα. Η αίτηση αυτή εγκρινόταν ή όχι από το Συμβούλιο, το οποίο περιελάμβανε τον προϊστάμενο της αστυνομικής αρχής, διπλωματούχο μηχανικό και ηλεκτρολόγο μηχανικό, τον προϊστάμενο του οικείου υγειονομικού κέντρου και αντιπρόσωπο της Π.Ε.Κ. και του Σ.Ε.Η. Αργότερα, με τον Α.Ν. 955/1937 προστίθεται στο συμβούλιο επίσης και ένας αξιωματικός του Πυροσβεστικού Σώματος.

Στα άρθρα 2-4 καθορίζεται ο τρόπος με τον οποίο η αρμόδια Επιτροπή θα ελέγχει τις παραστάσεις που ανεβαίνουν στο εκάστοτε θέατρο και θα χορηγεί την «άδεια διδασκαλίας του έργου» καθώς και θ' αποφασίζει αν τα έργα είναι κατάλληλα για ανηλίκους. Απαγορευόταν η διδασκαλία έργων που προσβάλλουν τα δημόσια ήθη και τη χριστιανική θρησκεία, καθώς και έργα που «προπαγανδίζουν τις κομμουνιστικές ή άλλες ανατρεπτικές ιδέες».

Στο 5^ο άρθρο ορίζεται η δυνατότητα διακοπής παραστάσεων μέχρι και ανάκλησης της άδειας λειτουργίας σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος σωματικής βλάβης εντός του θεάτρου, ενώ στο άρθρο 6 ορίζονται οι επιτρεπόμενες ώρες παραστάσεων. Στα υπόλοιπα άρθρα (7-10) ορίζονται οι ποινές για παράβαση των ανωτέρω και διευκρινίσεις σχετικά με την έκδοση της άδειας και των σχετικών αρμοδιοτήτων. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι ποινές για διευθυντή ή ιδιοκτήτη θεάτρου που λειτουργεί θέατρο χωρίς άδεια λειτουργίας και για διευθυντή που ανέβασε έργο χωρίς «άδεια διδασκαλίας» είναι πρακτικά ίδιες (φυλάκιση έως ένα έτος και πρόστιμο έως 20.000 δραχμές).

2.3. Νόμος 2154/52- Περί συμπληρώσεως των διατάξεων του Α.Ν. 446/1937

«περί θεάτρων και λοιπών Δημοσίων Θεαμάτων»

Στις 12 Ιουνίου 1952 εκδίδεται, επί βασιλέως Παύλου, ο νόμος 2154, «Περί συμπληρώσεως των διατάξεων του Α.Ν. 446/1937 Περί θεάτρων και λοιπών δημοσίων θεαμάτων». Η συμβολή του νόμου αυτού είναι ιδιαίτερα μικρή, όπως και η έκτασή του. Ορίζει κατ' αρχάς πως οι θέσεις θεατών θεάτρων και αιθουσών συναυλιών πρέπει υποχρεωτικώς να είναι αριθμημένες, ενώ απαγορεύεται η πρόσθεση καθισμάτων πέραν αυτών που αναγράφονται στην άδεια λειτουργίας. Σε επόμενο άρθρο απαγορεύει την πώληση εισιτηρίων σε τιμή άλλη της αναγραφόμενης, ενώ καθορίζει και τις αντίστοιχες ποινές για παράβαση, ενώ διευρύνει και τις αρμοδιότητες των συμβουλίων των οριζόμενων από το άρθρο 1 του 446/37 και το άρθρο 8 του 955/37 τα οποία εξετάζουν τα ληπτέα μέτρα ασφαλείας για εγκατάσταση και λειτουργία θεάτρων, και σε αίθουσες διαλέξεων, συναυλιών και εν γένει χώρους συγκεντρώσεως κοινού.

2.4. Βασιλικό Διάταγμα 15/05/1956- «Περί Κανονισμού Θεάτρων- Κινηματογράφων κ.λ.π.»

Στις 15/05/1956 υπογράφεται από το βασιλιά Παύλο το Β' και τους υπουργούς Γ. Ράλλη, Κ. Τσάτσο, Π. Παπαληγούρα, Ι. Ψαρρέα και Ν. Αθανασίου το Βασιλικό Διάταγμα Περί Κανονισμού Θεάτρων- Κινηματογράφων κλπ. Πρόκειται για το πληρέστερο ειδικό νομοθέτημα σχετικά με τα θέατρα που υπάρχει ως σήμερα, και βρίσκεται ακόμη σε ισχύ, αν και πολλές διατάξεις του έχουν τροποποιηθεί ή δεν εφαρμόζονται σε νεότερα κτίρια, στα οποία εφαρμόζονται οι αντίστοιχες διατάξεις του Κανονισμού Πυροπροστασίας (βλ. Παρακάτω.)

Οι διατάξεις του συγκεκριμένου διατάγματος αναφέρονται σε όλα τα στοιχεία ενός θεάτρου αλλά και ενός κινηματογράφου. Χωρίζεται σε 17 κεφάλαια:

Γενικά (δίνονται οι σχετικοί ορισμοί)

Θέση των χώρων συγκέντρωσης από πολεοδομικής άποψης

Αίθουσες θεάτρων (διατάξεις για τη διαμόρφωση της αίθουσας και της πλατείας)

Αερισμός

Θέρμανση

Ασφάλεια κυκλοφορίας (διατάξεις που αποσκοπούν κυρίως στην ευχερή εκκένωση του θεάτρου σε περίπτωση ανάγκης)

Ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις Κινηματογράφων και Θεάτρων

Φωτισμός κινδύνου

Θάλαμος προβολής

Κανονισμοί δια την προβολή

Εξαιρέσεις και μεταβατικές διατάξεις (το κεφάλαιο αυτό και τα δύο προηγούμενα αναφέρονται αποκλειστικά σε κινηματογράφους)

Εγκαταστάσεις σκηνής (ηλεκτρικές εγκαταστάσεις στο διαμέρισμα πίνακα της σκηνής και της αίθουσας)

Ασφάλεια από πυρός

Σκηνή (διατάξεις που αφορούν στη διαμόρφωση της σκηνής, των σκηνικών και των υποβολείων)

Εμφάνιση κτιρίου και επίπλωση δημοσίων θεαμάτων

Όροι υγιεινής – καπνιστήριο

Τελικές διατάξεις

Εκτενής αναφορά στα άρθρα του διατάγματος θα γίνει στα επόμενα κεφάλαια, κυρίως σε σχέση με τη διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων των θεάτρων, για την οποία μας δίνει πολλές πληροφορίες.

2.5. Κανονισμός Πυροπροστασίας των Κτιρίων

Το Προεδρικό Διάταγμα 71/1988: «Κανονισμός πυροπροστασίας των κτιρίων» μας δίνει επίσης πολύ σημαντικά στοιχεία για τις απαιτήσεις σχεδιασμού των θεάτρων. Σε ένα χώρο συγκέντρωσης κοινού, ειδικά με τόσες ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις όπως ένα θέατρο, μία πυρκαγιά είναι ένας πολύ υπαρκτός κίνδυνος και μπορεί να αποβεί καταστροφή

τεραστίου κόστους σε ζωές και υλικά, επομένως η πυρασφάλεια αποτελεί ίσως το σημαντικότερο ζήτημα που θα πρέπει να έχει κατά νου ένας μηχανικός όταν σχεδιάζει ένα θέατρο. Θέματα τόσο παθητικής όσο και ενεργητικής πυροπροστασίας των χώρων συνάθροισης κοινού εξετάζονται στο 10^ο άρθρο του Κανονισμού Πυροπροστασίας των Κτιρίων, το οποίο αντικαταστάθηκε με την παράγραφο Ε της Υπουργικής Απόφασης 81813/5428/1993: Τροποποίηση και συμπλήρωση του προεδρικού διατάγματος 71/1988 Κανονισμός πυροπροστασίας κτιρίων, και τροποποιήθηκε από την Υπουργική Απόφαση Απόφαση 54229/2498/1994: Τροποποίηση και συμπλήρωση του προεδρικού διατάγματος 71/1988 Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων. Εκτενής αναφορά στις διατάξεις του άρθρου αυτού γίνεται στο κεφάλαιο «ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ».

2.6. Διαδικασίες αδειοδότησης μετά το 2000

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες έγιναν κατά καιρούς προσπάθειες απλούστευσης της διαδικασίας αδειοδότησης θεάτρου. Πλέον οι άδειες χορηγούνται όχι από την αστυνομική αρχή αλλά από τον οικείο δήμο ή κοινότητα. Ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων του 2006 ορίζει στο άρθρο 81 του (Εγκατάσταση και λειτουργία Θεάτρων-Κινηματογράφων και Ψυχαγωγικών Παιδειών):

Με τις διατάξεις του άρθρου 81 του ΔΚΚ ρυθμίζεται με τον ίδιο τρόπο που προβλέπεται για τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος η διαδικασία έκδοσης της άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας θεάτρων, κινηματογράφων και ψυχαγωγικών παιδειών.

Πλέον δηλαδή ακολουθείται η διαδικασία προέγκρισης από τον οικείο Δήμο, η οποία καθορίζει αν το κτίριο πληροί συγκεκριμένες βασικές απαιτήσεις σχετικά με:

τις χρήσεις γης, δηλαδή αν βρίσκεται σε ζώνη όπου επιτρέπεται η συγκεκριμένη χρήση, όπως προκύπτει από το πολεοδομικό σχέδιο ή τυχόν διάταγμα όπου προβλέπονται ειδικοί όροι χρήσεων γης,

την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος, δηλαδή αν βρίσκεται εντός οικισμού που έχει χαρακτηριστεί παραδοσιακός ή σε περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους ή σε κτίριο διατηρητέο κλπ, και τίθενται εκ του λόγου αυτού ειδικότεροι περιορισμοί,

την προστασία του αιγιαλού και της παραλίας, των δασικών περιοχών και των αρχαιολογικών και ιστορικών τόπων,

την αισθητική την φυσιογνωμία και τις εν γένει λειτουργίες της πόλης. Π.χ. εάν το κατάστημα ανήκει στην κατηγορία όσων διέπονται από τις διατάξεις του π.δ. 180/79 όπως ισχύει, εξετάζεται εάν αυτό βρίσκεται πλησίον σχολείου, εκκλησίας, νοσοκομείου κλπ.

Επίσης, εάν ο δήμος ή η κοινότητα έχει εκδώσει τοπική κανονιστική απόφαση, με την οποία έχει θέσει ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις για τη λειτουργία των καταστημάτων αυτών, σύμφωνα με τα ανωτέρω, τότε εξετάζεται εάν η λειτουργία του συγκεκριμένου καταστήματος είναι συμβατή με τις ρυθμίσεις της κανονιστικής απόφασης.

Πέραν των ανωτέρω κατά το στάδιο αυτό το οποίο αφορά στη δυνατότητα ίδρυσης ενός καταστήματος, εφόσον το κατάστημα συστεγάζεται με κατοικίες εξετάζεται αν η συγκεκριμένη χρήση είναι επιτρεπτή.

Μετά την προέγκριση για την ίδρυση του καταστήματος, ή, στην υπό εξέταση περίπτωση, θεάτρου, κατατίθενται στο δήμο τα υπόλοιπα δικαιολογητικά που πιστοποιούν ότι το κτίριο είναι συμβατό με τις ειδικότερες διατάξεις που διέπουν τη χρήση του.

Με την Υ.Α. ΔΙΠΑΔ/Φ.Α.3.1/21220/2011 και τις τροποποιήσεις που έγιναν σε αυτή με την Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Φ.Α.2.1/31600/2013 «Απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών έκδοσης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Καταστήματος Υγειονομικού Ενδιαφέροντος, Θεάτρου και Κινηματογράφου» ορίζεται πλέον η διαδικασία αδειοδότησης θεάτρου και τα απαραίτητα δικαιολογητικά που πρέπει να κατατεθούν, τόσο στη φάση της προέγκρισης όσο και της τελικής έκδοσης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας. Χαρακτηριστικό είναι πως στις περιπτώσεις θεάτρων και κινηματογράφων με περισσότερες της μιας αίθουσες εκδίδεται μία μόνον άδεια στην οποία αναγράφεται ο αριθμός των αιθουσών.

2.7. Ο Νόμος 4229/ 2014- Άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χώρου παραστάσεων – Άδεια παράστασης και άλλες διατάξεις.

2.7.1. Η επίδοση εντολών σφράγισης σε θέατρα της Αθήνας

Στις 21 Μαρτίου 2013, έπειτα από καταγγελία του Σωματείου Ελλήνων Ηλεκτρολόγων στο Δήμο Αθηναίων, και ελέγχους στα θέατρα της πρωτεύουσας, η Διεύθυνση Εμπορίου και Ανάπτυξης- Τμήμα Θεαμάτων και λοιπών χώρων του Δήμου επέδωσε σε 35 θέατρα και πολυχώρους έγγραφα που ανακοίνωναν είτε τη «σφράγιση του θεάτρου που λειτουργεί χωρίς άδεια», εντός του Απριλίου 2013, είτε παχυλά πρόστιμα. Οι έλεγχοι αυτοί

διενεργήθηκαν με βάση τα ισχύοντα από τους προαναφερθέντες νόμους για τα θέατρα, και έκριναν ανεπαρκή πολλά θέατρα που λειτουργούσαν για δεκαετίες χωρίς να πληρούν τις προδιαγραφές, αλλά και χώρους που βρίσκονταν στη διαδικασία προέγκρισης της άδειας, ή και πολυχώρου, για τους οποίους δεν υπήρχε επίσημο νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία τους.⁷

Σε ένα τοπίο ήδη εξαιρετικά δύσκολο για τους εργαζόμενους στο χώρο του θεάτρου, η αντίδραση των θιγόμενων επαγγελματιών ήταν άμεση. Παρακάτω παραθέτουμε απόσπασμα από το δελτίο τύπου που εξέδωσε, στις 26/03/2013 η Ένωση Εναλλακτικών Χώρων Πολιτισμού Αθήνας:

Μετά τις αιφνίδιες επιστολές της Διεύθυνσης Εμπορίου & Ανάπτυξης του Δήμου Αθηναίων με θέμα τη "σφράγιση θεάτρων που λειτουργούν χωρίς άδεια", πραγματοποιήθηκε συνάντηση σήμερα 26/3/2013 στα γραφεία του ΣΕΗ με εκπροσώπους από τους θιχθέντες χώρους, μέλη του σωματίου που φιλοξένησε τη συνάντηση, καθώς και εκπροσώπους από διάφορους φορείς (ενδεικτικά Σωματείο Ελλήνων Χορογράφων, την Ένωση Αστικών Μη Κερδοσκοπικών Εταιριών, ΠΟΘΑ κ.α.), όπου αποφασίστηκε συσπείρωση φορέων προκειμένου να αντιμετωπιστεί η επικείμενη σφράγιση των χώρων πολιτισμού.

Στόχος μας είναι:

- 1) η αναστολή των αποφάσεων σφράγισης των χώρων που πλήγονται ή/και θα πληγούν από τους μελλοντικούς ελέγχους του Δήμου Αθηναίων
- 2) η ανανέωση και ο εκσυγχρονισμός ενός πεπαλαιωμένου νόμου που αφορά στους χώρους που φιλοξενούν παραστάσεις ο οποίος δεν καθρεφτίζει τη νέα καλλιτεχνική πραγματικότητα των παραστασιακών τεχνών, τόσο στην Ελλάδα όσο και παγκοσμίως (Α.Ν. 446/37 ο οποίος εκδόθηκε 25/1/1937 επί δικτατορίας Μεταξά με τελευταία ανανέωση το 1957).

⁷ Ιωάννα Μπλάτσου, *Λουκέτο σε 35 θέατρα*, protagon.gr, 23/03/2013

Αντίστοιχες ανακοινώσεις εκδόθηκαν και από άλλους φορείς, όπως η ΕΜΚΕΘΙ (Ένωση Μη Κερδοσκοπικών Θιάσων), η δημοτική παράταξη Ανοιχτή Πόλη κ.ά. Οι θιγόμενοι ανέφεραν μεταξύ άλλων, πως δεν υπήρχε μέριμνα εκ μέρους του Δήμου Αθηναίων για αίθουσες κάτω των 200 θέσεων, χωρίς να έχουν γίνει ενημερώσεις για τη σφράγιση και χωρίς να είναι διαθέσιμες αντίστοιχες αιτήσεις για έκδοση άδειας, καθώς επίσης και ότι δεν είναι δυνατόν να απαιτείται από τους χώρους πολιτισμού να συμμορφωθούν με ένα νομοθετικό πλαίσιο του οποίου η τελευταία ουσιαστική ανανέωση έγινε πριν από 60 χρόνια. Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι όπως αναφέρει η αρχική ανακοίνωση *«ο Δήμος Αθηναίων συνεχίζει αυθαίρετα να κατονομάζει ένα μεγάλο αριθμό χώρων ως θέατρα ενώ είναι σαφές πως ουδεμία σχέση έχουν με θεατρικές σκηνές είναι μια πρωτοφανής υπεκφυγή του θέματος και του κενού στο νόμο.»*

Ξεκίνησε έτσι μία προσπάθεια συνδιαμόρφωσης ενός νέου νομοθετικού πλαισίου, με τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων και των σωματείων του κλάδου (ΣΕΗ, ΠΟΘΑ, ΕΜΚΕΘΙ, ΣΕΧ, ΣΕΧΩΧΟ κλπ.) σε δημοτικά συμβούλια ώστε να κατατεθούν ρεαλιστικές και προωθητικές προτάσεις από τους άμεσα πληγέντες και τους εργαζόμενους στο χώρο.

Οι αρχικές προτάσεις της Ένωσης Χώρων Πολιτισμού ήταν βασισμένες στην πεποίθηση πως η άνθιση νέων εναλλακτικών χώρων πολιτισμού στην Αθήνα μετά τη δεκαετία του 1990 δημιούργησε τις προϋποθέσεις για μια νέα καλλιτεχνική δημιουργία και έδωσε νέα πνοή σε υποβαθμισμένες περιοχές της πρωτεύουσας. Πολλοί από τους χώρους αυτούς είχαν εγκατασταθεί σε πρώην βιομηχανίες, αποθηκευτικούς χώρους κλπ, ενώ πολλές παραστάσεις και δρώμενα διεξάγονται σε χώρους που δεν είναι επισήμως θέατρα, όπως π.χ. μπαρ, γκαλερί κ.ά. Η επίσημη πρόταση που κατατέθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο θέτει το εύλογο ερώτημα γιατί χώροι στους οποίους νομίμως συναθροίζεται κοινό αυτομάτως θεωρούνται παράνομοι όταν δίνεται σε αυτούς θεατρική παράσταση, και πώς είναι δυνατόν να σφραγίζονται χώροι χωρητικότητας κάτω των 50 ατόμων όταν δεν υπήρχε νομοθετικό πλαίσιο που να ορίζει τη λειτουργία τους, και ο δήμος αρνούταν να τους παραχωρήσει άδεια ή να καθορίσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη λειτουργία τους. Η πρόταση περιλαμβάνει την καταγραφή όλων των χώρων πολιτισμού, τον αναλυτικό ορισμό όλων των μορφών παραστατικών τεχνών, τη σύσταση γνωμοδοτικής επιτροπής για τις άδειες που θα αποτελείται από εκπρόσωπο της πυροσβεστικής, μηχανολόγο και εκπρόσωπο πολιτιστικού φορέα, την απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης για χώρους έως 70 ατόμων, τη θέσπιση άδειας παράστασης, την ένταξη εναλλακτικών χώρων στους χώρους υγειονομικού ενδιαφέροντος όσον αφορά στην αδειοδότηση από άποψη

πυρασφάλειας, την επανεξέταση προβλημάτων που προκύπτουν από τις χρήσεις γης, την εξαίρεση χώρων ως 200 ατόμων από υποχρεώσεις για θέσεις στάθμευσης, καθώς και τη θέσπιση φεστιβάλ με την αρωγή του Δήμου Αθηναίων.

2.7.2. Ο νέος νόμος 4229/2014

Μετά τις προτάσεις αυτές ξεκίνησε μία μακρά περίοδος ζυμώσεων στα δημοτικά συμβούλια αλλά και στο κοινοβούλιο, χωρίς να εκλείψουν τα περιστατικά απειλών σφράγισης θεατρικών χώρων και πάλι. Στις 22 Οκτωβρίου 2013 τελικά, ο υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού και το υπουργείο Εσωτερικών από κοινού κατέθεσαν προς δημόσια διαβούλευση σχέδιο νόμου που θα εξασφάλιζε ασφαλή και σύγχρονα θέατρα για θεατές και εργαζόμενους.⁸ Ενστάσεις της Ένωσης Χώρων Πολιτισμού σχετικά με το νομοσχέδιο περιελάμβαναν τη διασαφήνιση της διαδικασίας αδειοδότησης, ειδικά για τους χώρους χωρητικότητας έως 50 ατόμων, της έννοιας του προσωρινού πιστοποιητικού πυροπροστασίας που εμφανιζόταν για πρώτη φορά, των εξαιρέσεων για υφιστάμενα θέατρα, του καθεστώτος σχετικά με τα παράβολα αλλά και για άλλη μια φορά το αίτημα για εξαίρεση μικρών χώρων από τις απαιτήσεις για θέσεις πάρκινγκ.

Τελικά, στις 10/01/2014 εκδίδεται ο Νόμος 4229 «Άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χώρου παραστάσεων – Άδεια παράστασης και άλλες διατάξεις.» Ο νόμος αυτός ρυθμίζει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία χορήγησης άδειας για τη χρήση χώρων συνάθροισης κοινού στους οποίους δίνονται θεατρικές, χορευτικές ή μουσικές παραστάσεις ή παρουσιάζονται άλλα, παρεμφερούς μορφής, οπτικοακουστικά δρώμενα, χωρίς όμως οι διατάξεις του να εφαρμόζονται στα κέντρα διασκέδασης και σε παραστάσεις που διενεργούνται σε υπαίθριους μη περιφραγμένους χώρους, ενώ όσες εντολές σφράγισης είχαν επιδοθεί πριν την έκδοσή του επανεξετάζονται με βάση τις διατάξεις του.

⁸ Σχέδιο νόμου για ασφαλή σύγχρονα θέατρα, Εφημερίδα Ναυτεμπορική, 22/10/2013

Για την κατανόηση του περιεχομένου του, χρήσιμο είναι να παρατεθούν οι παρακάτω ορισμοί, στους οποίους βλέπουμε για πρώτη φορά σε νομοθέτημα τις έννοιες της άδειας παράστασης και του πολυχώρου:

Άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χώρου παραστάσεων (ή άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας): η εκτελεστή διοικητική πράξη με την οποία πιστοποιείται ότι ένας χώρος πληροί τις απαιτήσεις της πολεοδομικής νομοθεσίας για τη διενέργεια παραστάσεων με ασφάλεια των εργαζομένων και του κοινού, χωρίς να προκαλείται όχληση στους γείτονες, ενώ παράλληλα προσδιορίζεται με αυτήν ο μέγιστος πληθυσμός του χώρου.

Άδεια παράστασης: η εκτελεστή διοικητική πράξη, με την οποία προσδιορίζεται ο μέγιστος πληθυσμός και πιστοποιείται ότι μία παράσταση που θα δοθεί σε συγκεκριμένες ημερομηνίες, σε οριζόμενο χώρο, στεγασμένο ή υπαίθριο περιφραγμένο, για τον οποίο δεν έχει εκδοθεί άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό συνθήκες ασφάλειας των εργαζομένων και του κοινού και χωρίς να προκαλείται όχληση στους γείτονες.

Μέγιστος πληθυσμός: ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός προσώπων (εργαζομένων - κοινού) χώρου ή παράστασης βάσει των προβλεπόμενων μέτρων ασφαλείας, όπως καθορίζεται στο π.δ. 71/1988.

Χώρος παραστάσεων (ή χώρος): το κτίριο ή διακριτό μέρος κτιρίου που έχει λειτουργική ενότητα και στο οποίο συναθροίζεται το κοινό και δίδεται η παράσταση ή ο περιφραγμένος υπαίθριος χώρος, στον οποίο συναθροίζεται το κοινό και δίνεται η παράσταση.

Πολυχώρος: ακίνητο ή συγκρότημα ακινήτων, το οποίο περιέχει περισσότερους του ενός χώρους παραστάσεων.

Σύμφωνα με τα παραπάνω λοιπόν επιτρέπεται να δοθεί παράσταση μόνο σε θέατρο ή χώρο για τον οποίο έχει εκδοθεί άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας και μέσα στο πλαίσιο που ορίζει η σχετική άδεια. Κατ' εξαίρεση, παράσταση επιτρέπεται να γίνει και σε χώρο για τον οποίο δεν έχει εκδοθεί άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας, εφόσον χορηγηθεί άδεια παράστασης. Για την περίπτωση πολυχώρου εκδίδεται ενιαία άδεια για όλους τους χώρους

παραστάσεων, αλλά ο έλεγχος των κριτηρίων γίνεται για κάθε χώρο χωριστά ενώ δεν απαιτείται ούτε άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας ούτε άδεια παράστασης για χώρους με μέγιστο πληθυσμό μικρότερο των 50 ατόμων.

Η άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας, η οποία έχει αόριστη διάρκεια και ισχύει για όλες τις παραστάσεις που δίνονται στο εκάστοτε θέατρο, ανεξαρτήτως θιάσου, εκδίδεται από τον οικείο δήμο, κατόπιν αίτησης του ιδιοκτήτη ή του προσώπου στο όνομα του οποίου θα εκδοθεί η άδεια, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει:

Φωτογραφίες του κτιρίου.

Βεβαίωση στατικής επάρκειας από αρμόδιο μηχανικό.

Βεβαίωση κύριας χρήσης από αρμόδιο μηχανικό. Στην ίδια βεβαίωση δηλώνεται υπεύθυνα ότι το κτίριο υφίσταται νομίμως, σύμφωνα με τον ορισμό της παρ. 1 του άρθρου 23 του ν. 4067/2012 (Α' 79), ή ότι το κτίριο ή τμήματά του έχουν εξαιρεθεί από την κατεδάφιση ή έχει ανασταλεί η κατεδάφισή τους με τις κείμενες διατάξεις, καθώς και ότι το κτίριο πληροί τις γενικές και ειδικές πολεοδομικές και λοιπές διατάξεις και κανονισμούς, που είναι απαραίτητοι για τη λειτουργία του, όπως κάθε φορά ισχύουν.

Αντίγραφο της οικοδομικής άδειας ή της άδειας δόμησης του κτιρίου, εφόσον υπάρχει. Σε περίπτωση κτισμάτων ή διηρημένων ιδιοκτησιών, οι οποίες έχουν υπαχθεί σε οποιονδήποτε νόμο εξαιρέσης από την κατεδάφιση ή τακτοποίησης ή ρύθμισης αυθαιρέτων κατασκευών, κατατίθεται βεβαίωση εξαιρέσης ή περαίωσης από την αρμόδια αρχή που εξέδωσε την πράξη ή την αρμόδια Υπηρεσία Δόμησης (Υ.ΔΟΜ.) ή βεβαίωση περαίωσης της διαδικασίας υπαγωγής από το ηλεκτρονικό σύστημα του ΤΕΕ ή βεβαίωση εξόφλησης του 30% του ενιαίου ειδικού προστίμου από το ηλεκτρονικό σύστημα του ΤΕΕ, ανάλογα με τις διατάξεις του νόμου στον οποίο έχουν υπαχθεί. Επίσης, υποβάλλονται αντίγραφα κατόψεων -τομών της οικοδομικής άδειας ή της άδειας δόμησης, ή κατά περίπτωση (ανάλογα με την υπαγωγή στον αντίστοιχο νόμο εξαιρέσης - τακτοποίησης - ρύθμισης) τα αντίγραφα των σχεδίων που έχουν υποβληθεί στην αρμόδια αρχή ή στο ηλεκτρονικό σύστημα του ΤΕΕ. Σε κτίρια που έχουν ανεγερθεί προ της ισχύος του ΓΟΚ/1955 για τα οποία δεν έχει εκδοθεί άδεια, κατατίθενται σχέδια αποτύπωσης (κάτοψη - τομή).

Μετά την ενεργοποίηση της Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Κτιρίου του άρθρου 4 του ν. 3843/2010, αντί των δικαιολογητικών της προηγούμενης περίπτωσης, υποβάλλονται το πιστοποιητικό πληρότητας ή ενημέρωσης της Ταυτότητας Κτιρίου

και αντίγραφα κατόψεων τομών, όπως αυτά επίσης υποβάλλονται στο ηλεκτρονικό σύστημα.

Πιστοποιητικό (ενεργητικής) πυροπροστασίας, το οποίο εκδίδεται από την οικεία Πυροσβεστική Αρχή, χρονικής διάρκειας πέντε (5) ετών που ανανεώνεται 2 μήνες πριν τη λήξη του.

Παράβολο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην κοινή απόφαση 61167/17.12.2007 των Υφυπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 243). Υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου για τον ορισμό υπευθύνου του θεάτρου και αναπληρωτή του και υπεύθυνη δήλωση των τελευταίων ότι αποδέχονται τον ορισμό τους.

Αίτηση/Υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/ 1986 του ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου σύμφωνα με το πρότυπο που επισυνάπτεται στη ΔΙΑΔΠ/Φ.Α.2.1/31600/9.12.2013 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Υγείας και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 3106).

Η άδεια παράστασης από την άλλη, εκδίδεται επίσης από τον οικείο δήμο, αλλά σε αυτήν προσδιορίζεται το χρονικό διάστημα στο οποίο διενεργείται η αδειοδοτούμενη παράσταση, καθώς και το περίγραμμα του χώρου μέσα στον οποίο αυτή διενεργείται, και η σχετική αίτηση θα πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό (ενεργητικής) πυροπροστασίας για χρήση χώρου συνάθροισης κοινού. Για παραστάσεις με μέγιστο πληθυσμό πενήντα (50) ατόμων, υποβάλλεται κοινή υπεύθυνη δήλωση του ιδιοκτήτη του χώρου και αυτού στο όνομα του οποίου εκδίδεται η άδεια παράστασης, σχετικά με τη λήψη όλων των απαραίτητων μέσων ασφάλειας του κοινού και των εργαζομένων, ενώ για παραστάσεις με μέγιστο πληθυσμό μεγαλύτερο των πενήντα (50) ατόμων, αυτή η υπεύθυνη δήλωση υποβάλλεται από αρμόδιο μηχανικό.

Στην αρμοδιότητα του οικείου δημοτικού συμβουλίου εμπίπτουν ο ετήσιος ανώτατος αριθμός παραστάσεων που μπορούν να δοθούν σε ένα χώρο με άδεια παράστασης (ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να υπερβαίνει τις σαράντα (40) παραστάσεις ετησίως) και οι χώροι στους οποίους επιτρέπεται η διενέργεια παραστάσεων χωρίς να παραβλάπτονται ουσιαστικά οι υφιστάμενες χρήσεις γης της περιοχής.

2.7.3. Ουσιαστικές προϋποθέσεις και επιτρεπόμενες παρεκκλίσεις-

Κυρώσεις

Ανάλογα με την ημερομηνία αίτησης για την έκδοση οικοδομικής άδειας, και πάντα σε χώρους όπου ήδη λειτουργούσαν ή είχαν λειτουργήσει θέατρα κατά τη δημοσίευση του νόμου 4229, επιτρέπονται κάποιες αποκλίσεις από την ισχύουσα νομοθεσία.

Συγκεκριμένα, σε κτίρια με ημερομηνία αίτησης έκδοσης άδειας πριν τις 17/02/1989, και μετά από έγκριση της Πυροσβεστικής Αρχής, μπορούν να υφίστανται παρεκκλίσεις από τις παραγράφους 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5, 2.1.6 και 2.2 της παραγράφου 2 (αριθμός και πλάτη εξόδων, μήκος οδύσεων, απαιτήσεις για χώρους με σταθερές θέσεις, πλάτος τελικών εξόδων, πυροπροστασία) 3.1., 3.2., 3.3., 3.4. και 3.5. της παραγράφου 3 (Δομική πυροπροστασία), 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4., 5.1.5, 5.1.6, 5.1.7, 5.1.10 και 5.2.2 της παραγράφου 5 (Σκηνή θεάτρου) και 6.2.1.3 και 6.2.2. της παραγράφου 6 (Υπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού) του άρθρου 10 (Χώροι συνάθροισης κοινού) του π.δ. 71/1988 (Κανονισμός Πυροπροστασίας των Κτιρίων). Για να επιτραπούν οι αποκλίσεις θα πρέπει να μη θίγεται ο βασικός σκοπός της πυροπροστασίας και να αιτιολογηθεί από τεχνική έκθεση και μελέτη πυροπροστασίας του αρμόδιου μηχανικού ή αδυναμία πλήρους εφαρμογής των διατάξεων του από 15.5/17.5.1956 β.δ. ή των αντίστοιχων διατάξεων του άρθρου 10 του π.δ. 71/1988. Για την έγκριση των αποκλίσεων σε κάθε περίπτωση απαιτείται η αύξηση των κατά την κείμενη νομοθεσία προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων και μέσων πυροπροστασίας. Επίσης για τα ίδια κτίρια επιτρέπεται κατά παρέκκλιση των διατάξεων του Κτιριοδομικού Κανονισμού η χορήγηση των εγκρίσεων ή αδειών, καθώς και η εκτέλεση των οικοδομικών εργασιών που απαιτούνται για τη δημιουργία των απαιτούμενων εξόδων διαφυγής, πέραν των υπάρχουσών, εκτός του νομίμου περιγράμματος του κτιρίου στον ακάλυπτο χώρο, καθώς και σε όμορα ακίνητα υπό την προϋπόθεση συναίνεσης των ιδιοκτητών των ακάλυπτων χώρων και των όμορων ακινήτων, χωρίς όμως να επέρχεται αύξηση των δομούμενων επιφανειών.

Σε θέατρα που στεγάζονται σε κτίρια με ημερομηνία αίτησης έκδοσης οικοδομικής άδειας πριν τις 17.2.1989 και πρόκειται να λειτουργήσουν ως θέατρα μετά την έκδοση του νόμου 4229, επιβάλλεται η σύνταξη μελέτης πυροπροστασίας σύμφωνα με το άρθρο 10 του π.δ. 71/1988, αλλά ισχύει η διευκόλυνση της παραπάνω παραγράφου κατά παρέκκλιση του Κτιριοδομικού Κανονισμού, ενώ για θέατρα που στεγάζονται σε κτίρια με ημερομηνία αίτησης έκδοσης οικοδομικής άδειας μετά τις 17.2.1989, ισχύουν και εφαρμόζονται οι διατάξεις του π.δ. 71/1988, όπως κάθε φορά ισχύει..

Στην περίπτωση που κάποιο θέατρο λειτουργεί χωρίς την απαιτούμενη άδεια εγκατάστασης, αυτό θα σφραγίζεται, ενώ ιδιοκτήτης ή μισθωτής ακινήτου που διενεργεί

παράσταση χωρίς την απαιτούμενη άδεια παράστασης, δεν θα μπορεί να λάβει τέτοια για δύο έτη. Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται με απόφαση του οικείου δημάρχου πρόστιμο τριακοσίων (300) ευρώ, ανά παράβαση, το οποίο αποτελεί έσοδο του δήμου.

Οι ιδιοκτήτες και μισθωτές χώρων όπου δίδονταν παραστάσεις κατά την έκδοση του Ν.4229, έλαβαν προθεσμία έξι μηνών να λάβουν προσωρινό ή οριστικό πιστοποιητικό πυροπροστασίας και να υποβάλουν αίτηση για άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας. Στην περίπτωση που το θέατρο στεγαζόταν σε κτίριο με ημερομηνία αίτησης έκδοσης οικοδομικής άδειας πριν τις 17.2.1989 στο οποίο επιβαλλόταν να εγκατασταθούν μόνιμα συστήματα πυροπροστασίας, δόθηκε η δυνατότητα να τους χορηγηθεί προσωρινό πιστοποιητικό πυροπροστασίας χρονικής διάρκειας μέχρι ενός έτους για την εγκατάστασή τους και στη συνέχεια να χορηγηθεί οριστικό πιστοποιητικό πυροπροστασίας διάρκειας πέντε (5) ετών.

Επίσης, σε συμφωνία με τις προτάσεις που είχαν κάνει οι σχετικοί πολιτιστικοί οργανισμοί και είδαμε πιο πάνω, επετράπη, κατά παρέκκλιση των διατάξεων για τις χρήσεις γης της περιοχής, η χορήγηση άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας, καθώς και η έκδοση άδειας νομιμοποίησης της αλλαγής χρήσης, σε θέατρα που λειτουργούσαν ή είχαν λειτουργήσει αποδεδειγμένα κατά τα τελευταία τρία (3) έτη από την ημερομηνία δημοσίευσής του ν.4229 στην εδαφική περιφέρεια του Δήμου Αθηναίων, εφόσον ο μέγιστος πληθυσμός τους δεν υπερέβαινε τα 150 άτομα. Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατή η υπαγωγή στις διατάξεις του ν. 4178/2013, εφόσον υπάρχουν αυθαίρετες κατασκευές ή αυθαίρετες αλλαγές χρήσης κατά παρέκκλιση του άρθρου 8 του ν. 4178/2013 και δη αποκλειστικά και μόνο ως προς τη χρήση. Η λειτουργία των θεατρικών αυτών χώρων αποδεικνύεται με κάθε πρόσφορο μέσο και, ιδίως, με αναγγελίες παραστάσεων στον τύπο, συμβάσεις με καλλιτέχνες, θεωρημένα εισιτήρια.

Τέλος, ο νόμος 4229/2104 αναγγέλει τη συγκρότηση εντός τριών μηνών επιτροπή για την επανεξέταση και κωδικοποίηση της νομοθεσίας για τους χώρους θεάτρου, κινηματογράφου και λοιπών οπτικοακουστικών τεχνών. Σύμφωνα με το νομοθετικό κείμενο *«Έργο της επιτροπής είναι η πρόταση για την κωδικοποίηση και την τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας με σκοπό τη διασφάλιση της απρόσκοπτης άσκησης της τέχνης με παράλληλη διασφάλιση των όρων ασφαλείας, υγιεινής και την αποτροπή της όχλησης των περιοίκων.»* Στην επιτροπή αυτή μετέχουν εκπρόσωποι τόσο εκπρόσωποι της κυβέρνησης, όσο και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και των ενώσεων του ελληνικού θεάτρου (ΕΜΚΕΘΙ, ΠΟΘΑ, ΣΕΗ, Ένωση Χώρων Πολιτισμού Αθήνας κ.ά.)

3. ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΥ ΓΗΠΕΔΟΥ- ΘΕΜΑΤΑ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ

3.1. Χρήσεις γης, περιορισμοί και κίνητρα

3.1.1. Κατηγορίες χρήσεων γης

Στις 28 Ιουνίου 2014 ψηφίστηκε με τη διαδικασία του κατεπείγοντος στην Ελληνική Βουλή ο Νόμος υπ' αριθμόν 4269, ο οποίος στο Κεφάλαιο Β', με τίτλο «Κατηγορίες και Περιεχόμενο Χρήσεων Γης» ορίζει νέες κατηγορίες χρήσεων γης στη θέση των παλιών (αμιγής κατοικία, γενική κατοικία κλπ.) αλλά και το περιεχόμενό τους. Οι κατηγορίες αυτές είναι:

Κατοικία (Κ1)

Κατοικία επιπέδου γειτονιάς (Κ2)

Κατοικία ενδιάμεσου επιπέδου (ΜΚ)

Πολυεοδομικό κέντρο (ΠΚ)

Τουρισμός – αναψυχή – παραθεριστική (δεύτερη) κατοικία (ΤΑ)

Εγκαταστάσεις Κοινής ωφέλειας (ΚΩ)

Ελεύθεροι χώροι– Αστικό Πράσινο (ΠΡ)

Χονδρικό εμπόριο (ΧΕ)

Εγκαταστάσεις Μέσων Μαζικής Μεταφοράς (ΜΜΜ)

Εγκαταστάσεις Αστικών Υποδομών Κοινής Ωφέλειας (ΑΥ)

Παραγωγικές δραστηριότητες χαμηλής και μέσης όχλησης (ΧΜΟ)

Παραγωγικές δραστηριότητες πολυεοδομικής εξυγίανσης (ΒΕ)

Τεχνολογικό πάρκο (ΤΠ)

Εμπορευματικό κέντρο (ΕΚ)

Παραγωγικές εγκαταστάσεις υψηλής όχλησης (ΥΟ)

Ιδιαίτερες χρήσεις (ΙΧ)

Οριοθετημένοι οικισμοί (ΟΟ)

Κύριο Οδικό Δίκτυο Πόλεων (ΚΟΔ)

Τα θέατρα λογίζονται ως χώροι συνάθροισης κοινού, και επιτρέπονται σε περιοχές συγκεκριμένων χρήσεων γης. Δεν επιτρέπονται αρχικά σε περιοχές κατοικίας Κ1 και κατοικίας επιπέδου γειτονιάς Κ2. Στις περιοχές κατοικίας επιπέδου γειτονιάς επιτρέπονται όμως χώροι πολιτιστικών εκδηλώσεων έως 200τ.μ. Σε περιοχές κατοικίας ενδιάμεσου επιπέδου ΜΚ επιτρέπονται χώροι συνάθροισης κοινού μέχρι 1.500 τ.μ. ανά οικόπεδο

(θέατρα, κινηματογράφοι, συνεδριακά κέντρα, αίθουσες συγκέντρωσης για κοινωνικές – οικονομικές – πνευματικές εκδηλώσεις, κτίρια εκθέσεων). Οι περιοχές στις οποίες επιτρέπεται η εγκατάσταση χώρων συνάθροισης κοινού χωρίς περιορισμούς είναι οι: Πολεοδομικό κέντρο, Τουρισμός – αναψυχή – παραθεριστική (δεύτερη) κατοικία, Παραγωγικές δραστηριότητες χαμηλής και μέσης όχλησης, Εμπορευματικό κέντρο, Παραγωγικές εγκαταστάσεις υψηλής όχλησης. Χαρακτηριστικό επίσης είναι ότι στις περιοχές Κύριου Οδικού Δικτύου πόλεων, δηλαδή στα οικόπεδα που έχουν πρόσωπο στους κύριους οδικούς άξονες, επιτρέπονται μεν χρήσει πολιτισμού αλλά όχι χώροι συνάθροισης κοινού ή κέντρα διασκέδασης. Κύριοι οδικοί άξονες θεωρούνται για την Αττική και τη Θεσσαλονίκη οι πρωτεύοντες και δευτερεύοντες άξονες του Ρυθμιστικού Σχεδίου και για τις υπόλοιπες πόλεις οι λεωφόροι και οι πρωτεύουσες αρτηρίες των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων.

3.1.2. Άλλοι περιορισμοί

Στο από 15-05-1956 Β.Δ. ορίζονται προδιαγραφές για τις οδούς στις οποίες πρέπει να έχουν εξόδους τα θέατρα, οι οποίες συμπερασματικά αποτελούν περιορισμούς για τη χωροθέτηση ενός θεάτρου σε κάποιο οικόπεδο.

Για τις εξόδους των θεάτρων, ανάλογα με τη χωρητικότητά τους, ορίζονται τα εξής:

Θέατρα χωρητικότητας >2000 ατόμων πρέπει να έχουν κύριες εξόδους προς δύο λεωφόρους πλάτους τουλάχιστον 10μ., ή μίας λεωφόρου και μιας οδού πλάτους τουλάχιστον 8μ. Παρέκκλιση επιτρέπεται μόνο αν το θέατρο διαθέτει κήπο ή προαύλιο που μπορεί να δεχτεί το σύνολο των συγκεντρωθέντων, υπολογίζοντας 1τ.μ. ανά 3 άτομα.

Θέατρα χωρητικότητας 1000-2000 ατόμων πρέπει να έχουν κύριες εισόδους και εξόδους σε μία λεωφόρο ή μια οδό πλάτους τουλάχιστον 10μ. ή σε περισσότερες από μία οδούς, από τις οποίες η μία τουλάχιστον να έχει πλάτος 8μ.

Θέατρα χωρητικότητας 200-1000 ατόμων πρέπει να έχουν κύριες εισόδους και εξόδους σε μία λεωφόρο ή μια οδό πλάτους τουλάχιστον 8μ.

Θέατρα χωρητικότητας έως 200 ατόμων πρέπει να έχουν κύριες εισόδους και εξόδους σε μία λεωφόρο ή μια οδό πλάτους τουλάχιστον 7μ.

Οι παραπάνω διατάξεις ισχύουν μόνο για την Αθήνα, τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα. Για τις υπόλοιπες πόλεις, θέατρα χωρητικότητας έως 1000 ατόμων πρέπει να έχουν κύριες εισόδους και εξόδους σε μια οδό πλάτους τουλάχιστον 7μ., ή σε περισσότερες οδούς, από τις οποίες η μία τουλάχιστον να έχει πλάτος 6μ.

Για θέατρα χωρητικότητας έως 1000 ατόμων που βρίσκονται σε κωμοπόλεις ή χωριά πληθυσμού έως 5.000 κατοίκων, το απαιτούμενο πλάτος των οδών όπου βρίσκονται οι κύριες εισοδοί ή εξοδοί επαφίεται στην κρίση της αρμόδιας Αστυνομικής Αρχής και του οικείου Συμβουλίου.

Η μέτρηση του πλάτους των προαναφερθέντων οδών γίνεται από τις απέναντι οικοδομικές γραμμές. Επίσης, μία τουλάχιστον από τις οδούς στις οποίες έχει πρόσοψη το θέατρο, οφείλει να μην είναι αδιέξοδος.

3.1.3. Θεάματα σε δημόσιους χώρους

Σύμφωνα με το Νομοθετικό Διάταγμα 917/1971- «Περί εγκαταστάσεως δημοσίων εν γένει θεαμάτων εις κοινοχρήστους χώρους», απαγορεύεται η εγκατάσταση θεάτρων και εν γένει θεαμάτων σε κοινόχρηστους χώρους, όπως αυτοί ορίζονται από το εκάστοτε πολεοδομικό σχέδιο. Κατ' εξαίρεση μπορεί να γίνει εγκατάσταση θεάτρου και γενικά δημοσίου θεάματος σε καθορισμένη θέση εντός κοινόχρηστου χώρου μετά από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με εισήγηση του Υπουργείου Δημοσίων Έργων και έπειτα από δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η εγκατάσταση μπορεί να επιτρέπεται για ορισμένο ή αόριστο χρόνο και σε κάθε περίπτωση ισχύουν όλοι οι υπόλοιποι κανονισμοί περί θεάτρων και θεαμάτων.

3.2. Θέματα όχλησης

Το από 15/05/1956 Βασιλικό Διάταγμα και τροποποιήσεις του ([ΒΔ] 321/1963, [ΒΔ] 774/1960, [ΒΔ] 372/1964) ορίζουν τις ελάχιστες αποστάσεις μεταξύ θεάτρων και χώρων που οφείλουν να προστατεύονται από το θόρυβο. Συγκεκριμένα, ελάχιστη απόσταση μεταξύ ανοικτού θεάτρου και δημόσιας ή ιδιωτικής κλινικής ορίζεται στα 100μ. (με δυνατότητα μείωση σε 75μ. κατά την κρίση του οικείου συμβουλίου) ενώ η ελάχιστη απόσταση από ιερό ναό ή εκκλησιαστικό ίδρυμα ορίζεται στα 50μ. Οι απαγορεύσεις αυτές δεν ισχύουν εάν παρεμβάλλεται οικοδομή διαστάσεων τέτοιων ώστε να μην επιτρέψει τη

μετάδοση θορύβων, ενώ για τα νοσοκομεία δεν ισχύουν και εάν παρεμβάλλεται οδός πλάτους μεγαλύτερου των 10μ. ή αν πρόκειται για θέατρο πρόζας.

Για τις αποστάσεις μεταξύ θεάτρων ορίζονται τα εξής:

Σε πόλεις πληθυσμού άνω των 40.000 κατοίκων η ελάχιστη απόσταση μεταξύ θερινών θεάτρων ορίζεται στα 250μ. (με δυνατότητα μείωσης στα 200μ.)

Σε πόλεις πληθυσμού κάτω των 40.000 κατοίκων η ελάχιστη απόσταση μειώνεται στα 150μ. (με δυνατότητα μείωσης στα 100μ.)

Η ελάχιστη απόσταση μεταξύ θερινού θεάτρου και θεάτρου πρόζας ορίζεται στα 50μ.

Οι απαγορεύσεις αυτές δεν ισχύουν αν παρεμβάλλεται οικοδομή ικανών διαστάσεων ώστε να εμποδίζει τη μετάδοση του ήχου, ή οδός μεγάλης κυκλοφορίας πλάτους τουλάχιστον 10μ., ενώ δεν ισχύουν για τα θέατρα σκιών.

Απαγορεύεται ακόμη η εγκατάσταση θεάτρων σε κοινόχρηστους χώρους, εκτός και αν έχει οριστεί ειδικά τέτοιος χώρος στο οικείο ρυμοτομικό σχέδιο, καθώς και σε κτίρια όπου στεγάζονται επικίνδυνα ή εύφλεκτα υλικά, ενώ ειδική μνεία γίνεται και στις διαφημίσεις των θεάτρων, οι οποίες, εάν θεωρείται ότι προσβάλλουν το θρησκευτικό αίσθημα, απαγορεύεται να εκτίθενται σε απόσταση μικρότερη των 50μ. από ιερό ναό, ή 100μ., αν το θέατρο βρίσκεται απέναντι από ναό.

Όλες οι προαναφερθείσες αποστάσεις μετρώνται για στεγασμένα θέατρα, κλινικές και ναούς, από τα πλησιέστερα εξωτερικά τους σημεία, ενώ για ανοικτά θέατρα από το κέντρο της σκηνής.

Επίσης, η Απόφαση 1023/2/37- Αστυνομική Διάταξη Υπ' Αριθμόν 3 του 1996 ορίζει πως οι ώρες λειτουργίας για τα θέατρα είναι αυτές που ορίζει ο νόμος 446/37, δηλαδή η αργότερη επιτρεπόμενη ώρα έναρξης παράστασης είναι στις 10:30μ.μ. ενώ η αργότερη ώρα λήξης η 1:00 π.μ. το χειμώνα και 1:15 π.μ. το καλοκαίρι. Παράταση της ώρας αυτής γίνεται να δοθεί μετά από έγκριση, ενώ επιτρέπεται παράταση 45 λεπτών της ώρας κατά την πρώτη παράσταση του έργου που δίνεται στην Αθήνα από διαφορετικό θίασο. Ακόμη στην απόφαση 1023/2/37 αναφέρεται γενικώς πως η ένταση των μεγαφώνων δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από αυτήν που απαιτείται για την εξυπηρέτηση των θεατών και σε κάθε περίπτωση να μην διαταράσσει την κοινή ησυχία.

Τέλος, σχετικά με τον εκπεμπόμενο θόρυβο από τη λειτουργία των μεγαφωνικών εγκαταστάσεων θεάτρων, υπαίθριων ή στεγασμένων, ισχύουν οι διατάξεις του ΠΔ 1180/1981 (ΦΕΚ 293/Β΄/6-10-1981)- άρθρο 2 (Επιτρεπόμενα όρια εκπομπής) παρ. 5. Τα όρια σε ντεσιμπέλ ανάλογα με την περιοχή στην οποία βρίσκεται η εγκατάσταση φαίνονται στον παρακάτω πίνακα 1:

Πίνακας 1. Επιτρεπόμενα όρια θορύβου. Πηγή: ΠΔ 1180/1981

Περιοχή	Ανώτατο επιτρεπόμενο όριο θορύβου σε dbA
Νομοθετημένες Βιομηχανικές Περιοχές	70
Περιοχές όπου το επικρατέστερο στοιχείο είναι το βιομηχανικό	65
Περιοχές όπου επικρατεί εξίσου το βιομηχανικό και το αστικό στοιχείο	55
Περιοχές όπου επικρατεί το αστικό στοιχείο	50

3.3. Θέσεις στάθμευσης και προσβασιμότητα από ΜΜΜ

3.3.1. Απαιτούμενος αριθμός θέσεων στάθμευσης

Με το Προεδρικό Διάταγμα 111/2004 καθορίζεται ο απαιτούμενος αριθμός θέσεων στάθμευσης ανάλογα με το μέγεθος και τη χρήση ενός κτιρίου για το ηπειρωτικό τμήμα της Περιφέρειας Αττικής. Με το διάταγμα αυτό καταργείται το ΠΔ 230/1993: *Καθορισμός του απαιτούμενου αριθμού θέσεων στάθμευσης αυτοκινήτων αναλόγως των χρήσεων και του μεγέθους των κτιρίων στην ευρύτερη περιοχή Αθηνών*, ενώ το ΠΔ 350/1996: *Ρύθμιση των υποχρεώσεων εξασφάλισης χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων σε πόλεις της χώρας, καθώς και στις εκτός του εγκεκριμένου σχεδίου περιοχές αυτών* παύει να ισχύει για την περιοχή

των Αθηνών, αλλά εξακολουθεί να ισχύει για άλλες περιοχές της χώρας. Ακόμα, εξαιρείται από το ΠΔ 111/2004 η περιοχή του Ελαιώνα, της οποίας το πολεοδομικό σχέδιο εγκρίθηκε με το από 11-02-1991 προεδρικό διάταγμα (ΦΕΚ 74/Δ/1991).

Ο απαιτούμενος αριθμός θέσεων στάθμευσης για τα νέα κτίρια ή για προσθήκες σε επέκταση υφισταμένων κτιρίων, υπολογίζεται ανάλογα με τη χρήση και τη συνολική επιφάνεια του κτιρίου, που προσμετράται στο συντελεστή δόμησης ή ανάλογα με τα επί μέρους στοιχεία της χρήσης. Συγκεκριμένα για ανεγερθέντα θέατρα και λοιπούς χώρους συνάθροισης κοινού, απαιτείται 1 θέση στάθμευσης ανά 35 τ.μ. επιφάνειας κτιρίου. Η απαίτηση είναι διαφορετική για προσθήκες σε ύψος ή για μεταβολές της χρήσης κτιρίων υφισταμένων κατά τη δημοσίευση του ΠΔ 111/2004, και ορίζεται για θέατρα και άλλους χώρους συνάθροισης κοινού στη 1 θέση στάθμευσης ανά 50 τ.μ. επιφάνειας κτιρίου. Για τυχόν συνυπάρχουσες χρήσεις (εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία, κέντρα διασκέδασης κ.λ.π.) εφαρμόζονται τα κατά περίπτωση προβλεπόμενα από τις διατάξεις το ΠΔ. Παραδείγματος χάριν, η απαίτηση θέσεων στάθμευσης για αναψυκτήρια είναι μεν μία ανά 35 τ.μ. για νεοανεγερθέντα κτίρια αλλά μία ανά 40 τ.μ. για υφιστάμενα.

Ο υπολογισμός των ελάχιστων απαιτούμενων θέσεων στάθμευσης κατά περίπτωση γίνεται ως εξής:

Διαιρείται το σύνολο των επιφανειών κάθε χρήσης του κτιρίου ή των επί μέρους στοιχείων της χρήσης (αριθμός αιθουσών, κλινών ή θέσεων θεατών) με τα αντίστοιχα μεγέθη, που κατά περίπτωση απαιτούνται για μια θέση σύμφωνα με τα προηγούμενα.

Όταν το δεκαδικό μέρος του πηλίκου είναι μεγαλύτερο ή ίσον του 0,5 προστίθεται μία θέση, ενώ όταν είναι μικρότερο του 0,5 δεν λαμβάνεται υπόψη.

Οι θέσεις που προκύπτουν από κάθε χρήση προστίθενται και αποτελούν τον συνολικό αριθμό θέσεων.

Σε περιπτώσεις αλλαγής χρήσεως κτιρίων, που υφίσταντο νόμιμα κατά τη δημοσίευση του ΠΔ 111/2004, θεωρείται ότι έχει εξασφαλιστεί ο αριθμός των θέσεων που αντιστοιχεί στην υφιστάμενη χρήση, ο οποίος και αφαιρείται από αυτόν που προκύπτει για τη νέα χρήση.

Ο τρόπος αναγωγής του αριθμού των επιβαλλόμενων ανά κτίριο θέσεων σε επιφάνεια χώρου στάθμευσης γίνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα:

Στην απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων 98728/7722/1992 *Προδιαγραφές για την κατασκευή χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων που εξυπηρετούν τα κτίρια* (ΦΕΚ 167/Δ/1992), εφόσον η χωρητικότητα των χώρων είναι μέχρι και 30 θέσεων ή

Στο προεδρικό διάταγμα 455/1976 *Περί όρων και προϋποθέσεων ιδρύσεως και λειτουργίας σταθμών αυτοκινήτων κ.λ.π.* (ΦΕΚ 169/Δ/1976), όπως τροποποιήθηκε με το προεδρικό διάταγμα 326/1991 (ΦΕΚ 117/Α/1991), εφόσον η χωρητικότητα των χώρων είναι μεγαλύτερη.

Ειδικά για τις περιπτώσεις κατασκευής χώρων στάθμευσης που λειτουργούν αποκλειστικά με μηχανικά μέσα αποθήκευσης οχημάτων (μηχανικοί χώροι στάθμευσης), η απαιτούμενη συνολική επιφάνεια και το μέγεθος του χώρου στάθμευσης προκύπτει με βάση τα στοιχεία του εγκεκριμένου τύπου του κατασκευαζόμενου χώρου στάθμευσης.

Σε περίπτωση που έχουν εκδοθεί υπουργικά διατάγματα που απαγορεύουν τη δημιουργία θέσεων στάθμευσης σε συγκεκριμένο χώρο για λόγους π.χ. πολεοδομικούς ή διαστάσεων, ή στην περίπτωση:

α) Ακινήτων τα οποία πληρούν μία των κατωτέρω προϋποθέσεων:

Ελάχιστο πρόσωπο 8.00 m.

Ελάχιστο βάθος 10.00 m.

Ελάχιστο εμβαδόν 200.00 m².

β) Ακινήτων που δεν έχουν πρόσωπο επί οδών πλάτους μεγαλύτερου των 7.50 m ή κλίσεως μικρότερης του 15%.

γ) Προσθηκών καθ' ύψος υφισταμένων κτιρίων, ή κτιρίων για τα οποία εξεδόθη νομίμως άδεια οικοδομής χωρίς την επιβολή των διατάξεων για θέσεις στάθμευσης

δ) Προσθηκών κατ' επέκταση υφισταμένων κτιρίων υπό την προϋπόθεση ότι το εναπομένον οικοπέδο μετά την αφαίρεση της καλυπτόμενης από το υφιστάμενο κτίριο επιφανείας αυτού, υπάγεται εις τις περιπτώσεις α και β.

ε) Μεταβολής της χρήσεως υφισταμένων κτιρίων ή μέρος αυτών.

στ) Προσθήκης κατ' επέκταση υφισταμένων κτιρίων ή πρώτης ανέγερσης αυτών, όσον αφορά μόνον διηρημένες καθέτους ιδιοκτησίας επί περισσότερων αυτοτελών κτιρίων.

ζ) Ακινήτων στα οποία δεν επιτρέπεται η κατασκευή υπογείου για λόγους προστασίας αρχαίων. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται βεβαίωση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού.

η) Ακινήτων στα οποία δεν επιτρέπεται η κατασκευή υπογείων λόγω διέλευσης του Μετρό. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται βεβαίωση της αρμόδιας υπηρεσίας του Μετρό και ισχύει για τις θέσεις στάθμευσης που δεν μπορούν να κατασκευασθούν.

είναι δυνατόν να γίνεται εξαγορά των θέσεων στάθμευσης που υπολείπονται της απαίτησης με εισφορά, η οποία υπολογίζεται με βάση την αντικειμενική αξία του ακινήτου και αντιστοιχεί σε 25τ.μ. για κάθε θέση στάθμευσης που δεν έχει κατασκευαστεί.

Με το Προεδρικό Διάταγμα 350/96 ορίζεται για άλλες πόλεις της Ελλάδας⁹ απαίτηση μίας θέσης στάθμευσης ανά 50 έως 100 τ.μ. επιφάνειας κτιρίου για θέατρα και γενικότερα χώρους συνάθροισης κοινού. Για τα υπόλοιπα (τρόπος υπολογισμού, εξαιρέσεις, εισφορές) ισχύουν οι ίδιες διατάξεις με αυτές για την Αττική που αναφέρθηκαν παραπάνω.

⁹ Αγρίνιο, Αίγιο, Αλεξανδρούπολη, Αμπελόκηποι Θεσσαλονίκης, Άργος, Άρτα, Βέροια, Βόλος, Γιαννιτσά, Δράμα, Εύοσμος Θεσσαλονίκης, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Θήβα, Ιωάννινα, Καβάλα, Καλαμαριά Θεσσαλονίκης, Καλαμάτα, Καρδίτσα, Καστοριά, Κατερίνη, Κέρκυρα, Κοζάνη, Κομοτηνή, Κόρινθος, Λαμία, Λάρισα, Λειβαδιά, Μυτιλήνη, Νάουσα, Νέα Ιωνία Βόλου, Νεάπολη Θεσσαλονίκης, Ξάνθη, Πολίχνη Θεσσαλονίκης, Πάτρα, Πτολεμαΐδα, Πύργος, Ρέθυμνο, Ρόδος, Σαλαμίνα, Σέρρες, Σταυρούπολη Θεσσαλονίκης, Συκιές Θεσσαλονίκης, Τρίκαλα, Τρίπολη, Χαλκίδα, Χανιά, Χίος καθώς και σε όλες τις περιοχές εκτός των εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων και εκτός νομίμως υφισταμένων οικισμών που περιλαμβάνονται στα διοικητικά όρια των πιο πάνω δήμων.

4. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

4.1. Διαμόρφωση σύμφωνα με τις διατάξεις του Β.Δ. 1956

4.1.1. Διαμόρφωση αιθουσών θεάτρων

Παρακάτω παρατίθενται οι διατάξεις που περιλαμβάνονται στο Βασιλικό Διάταγμα του 1956 (περί Θεάτρων, Κινηματογράφων κλπ.) οι οποίες αφορούν τη γενική διάταξη της αίθουσας, από άποψη ύψους, διαμόρφωσης θέσεων κλπ.

4.1.1.1. Μέγιστο βάθος υπογείου

Επιτρέπεται η διαμόρφωση χώρου συγκεντρώσεως κοινού υπό τη στάθμη του εδάφους σε βάθος μέχρι 2μ. από τη στάθμη του πεζοδρομίου στο οποίο βρίσκεται η κύρια είσοδος. Συγκεκριμένα για θέατρα και κινηματογράφους ισχύει ότι το υψηλότερο σημείο του δαπέδου της εισόδου της αίθουσας δεν μπορεί να είναι χαμηλότερο από 2,50μ. από τη στάθμη του πεζοδρομίου της κύριας εισόδου, αν η αίθουσα δεν περιέχει εξώστη, και 4μ. αν περιέχει εξώστη. Εάν η αίθουσα διαθέτει πολλές εξόδους, δεν επιτρέπεται το βάθος πριν από καμία κλίμακα εξόδου να είναι μεγαλύτερο των 8μ. μετρούμενο από τη στάθμη του πεζοδρομίου, στο οποίο προβάλλει η κλίμακα.

Υπόγειοι χώροι που κατασκευάστηκαν προ της 31/12/1969 με σκοπό να χρησιμοποιηθούν ως αίθουσες δημοσίων θεαμάτων μπορούν να λειτουργήσουν κατά παρέκκλιση των παραπάνω, εφ' όσον πληρούν τις υπόλοιπες προδιαγραφές του διατάγματος και των τροποποιήσεών του.

4.1.1.2. Ελεύθερο ύψος αίθουσας

Το ελεύθερο ύψος των αιθουσών θεάτρων κατασκευαζόμενων μετά τη δημοσίευση του διατάγματος, δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερο των 5μ. για κεκλιμένο δάπεδο (μετρούμενο στο υψηλότερο σημείο του) και 5,50μ. για οριζόντιο δάπεδο. Εξαίρεση γίνεται για τα θέατρα μέχρι 300 θέσεων σε πόλεις πληθυσμού έως 8000 κατοίκων, όπου το ύψος μπορεί να μειωθεί στα 4μ., χωρίς όμως να επιτρέπεται σε αυτή την περίπτωση η κατασκευή θεωρείων ή εξωστών.

Το ελάχιστο ελεύθερο ύψος μεταξύ του δαπέδου της πλατείας ή του εξώστη ή του θεωρείου και της οροφής άνωθεν θέσης θεατή πρέπει να είναι τουλάχιστον 2,50μ.

4.1.1.3. Καθίσματα και Διάδρομοι

Για κάθε καθήμενο θεατή υπολογίζεται, ανεξαρτήτως διαδρόμων, επιφάνεια τουλάχιστον 0,45τ.μ., ενώ για καθήμενο θεατή σε θεωρείο, 0,80τ.μ. Απαγορεύεται ρητά η διαμόρφωση χώρου ορθίων εντός της αίθουσας.

Όλοι οι έξοδοι προς διαδρόμους περιφερειακούς της αίθουσας πρέπει να βρίσκονται σε σημείο τέτοιο ώστε για να φτάσει σε αυτές το μεγαλύτερο μέρος του κοινού να κινείται απομακρυνόμενο της σκηνής, και να φτάνει σε αυτές μέσω της ταχύτερης και ασφαλέστερης οδού.

Αν πίσω από την τελευταία σειρά καθισμάτων της πλατείας ακολουθεί υπερυψωμένο τμήμα της πλατείας, το οποίο πρέπει να είναι προσπελάσιμο από του διαδρόμους της πλατείας, τότε οι σειρές θέσεων του υπερυψωμένου τμήματος θα πρέπει να συγκεντρώνονται σε ομάδες των 6 σειρών το πολύ, ενώ για την εκκένωσή τους να προβλέπονται ξεχωριστοί διάδρομοι και κλίμακες, όπως για τους εξώστες. Για την κλίση, τη θέση καθ' ύψος, τον αριθμό σειρών, τους διαδρόμους, προθαλάμους και εξόδους, ισχύει ό,τι αναφέρεται παρακάτω για τους εξώστες.

Το δάπεδο των κατώτατων σειρών θέσεων της πλατείας δεν μπορεί να βρίσκεται χαμηλότερα από 1μ. απ' τον διάδρομο ο οποίος προορίζεται για έξοδο της πλατείας, ενώ το δάπεδο της ανώτατης σειράς θέσεων δεν μπορεί να βρίσκεται ψηλότερα από 2μ. από τον διάδρομο εξόδου. Αν η απόσβεση της υψομετρικής διαφοράς γίνεται μέσω κεκλιμένου επιπέδου, η κλίση του δαπέδου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20%.

Το δάπεδο αίθουσας θεάτρου θα πρέπει να διαμορφώνεται με τέτοιο τρόπο ώστε σε κάθε σημείο της τομής του (από κατακόρυφο επίπεδο που διέρχεται από το μέσο της σκηνής) να βρίσκεται κατά 1,25μ. χαμηλότερα από το σημείο των οφθαλμών των θεατών που βρίσκονται στο ίδιο κατακόρυφο επίπεδο. Για τον προσδιορισμό της θέσης των οφθαλμών των θεατών ορίζεται ότι: η απόσταση μεταξύ του οφθαλμού θεατή κάθε σειράς και του σημείου τομής μεταξύ κατακόρυφου η οποία διέρχεται από τον οφθαλμό του θεατή αυτού και της οπτικής ακτίνας που ξεκινά από τον οφθαλμό του θεατή της πίσω σειράς και φτάνει στο χαμηλότερο σημείο της σκηνής, να μην είναι μικρότερη των 0,10μ. Η τοπική κλίση του δαπέδου που δημιουργείται κατά τα παραπάνω, δεν γίνεται να υπερβαίνει το 20%.

4.1.1.4. Εξώστες και θεωρεία

Επιτρέπονται σε κάθε αίθουσα έως τρεις σειρές θεωρείων και τρεις σειρές εξωστών. Συνίσταται όμως για την εξασφάλιση καλύτερης οπτικής άνεσης, αερισμού και ασφάλειας να κατασκευάζεται ένας μόνο εξώστης ανά αίθουσα.

Δεν επιτρέπεται οι εξώστες να καλύπτουν πάνω από το 1/3 της πλατείας, εκτός και αν οι θέσεις του εξώστη προορίζονται για πρώτες θέσεις, οπότε μπορεί να καλυφθεί μεγαλύτερο μέρος της πλατείας, το μισό της οποίας κατά τον άξονά της θα προορίζεται για τη Δεύτερη Θέση, πάντα υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται πλήρως η οπτική άνεση, ο αερισμός και η ασφάλεια του κοινού κατά τα παρακάτω οριζόμενα.

Στους εξώστες και τα θεωρεία είναι υποχρεωτικό να κατασκευάζονται προστατευτικά κιγκλιδώματα ή θωράκια, σε ύψος τουλάχιστον 0,90μ. από το δάπεδό τους.

4.1.1.5. Ασφάλεια Κυκλοφορίας

Το Βασιλικό Διάταγμα του 1956 «περί Κανονισμού Θεάτρων- Κινηματογράφων κλπ» περιλαμβάνει πληθώρα άρθρων (αρ. 29-48) με αντικείμενο τις απαιτούμενες προδιαγραφές που οφείλει να πληροί ένα θέατρο ώστε να εξασφαλίζεται η ασφαλής έξοδος του κοινού από αυτό σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Συγκεκριμένα γράφεται στο άρθρο 29 πως διάδρομοι, κλίμακες, αυλές, διαβάσεις και έξοδοι πρέπει να έχουν τέτοιες διαστάσεις και φωτισμό ώστε να εξασφαλίζεται η άνετη και ακίνδυνη εκκένωση του θεάτρου διά της συντομότερης οδού, καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του.

Γενικά, απαγορεύεται οποιαδήποτε κατασκευή επί διαδρόμων και κλιμάκων η οποία εμποδίζει την κυκλοφορία, ενώ η πορεία προς τις εξόδους, τους διαδρόμους και τις κλίμακες πρέπει να σηματοδοτείται με βέλος χρώματος κυανού, καλώς φωτιζόμενο. Οι έξοδοι πρέπει επίσης να γίνονται εμφανείς με φωτεινή επιγραφή.

4.1.1.6. Διάδρομοι

Το πλάτος των διαδρόμων εκκένωσης πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να αναλογεί 1μ. πλάτους για κάθε 100 άτομα, για θέατρα χωρητικότητας έως 600 ατόμων, ενώ πέραν των 600 ατόμων, θα αναλογεί 1μ. πλάτους ανά 125 άτομα. Σε καμία περίπτωση όμως το πλάτος δεν μπορεί να είναι μικρότερο του 1,50μ.

Οι διάδρομοι πρέπει να είναι διατεταγμένοι με τρόπο τέτοιο ώστε ο κάθε θεατής που επιθυμεί να πάει από το διάδρομο στο κάθισμά του, να μην πρέπει να περάσει μπροστά από 7 συνεχόμενα καθίσματα. Εάν στην πλατεία η κάθε σειρά συνεχόμενων καθισμάτων έχει περισσότερα από 14 καθίσματα και έως 21, θα πρέπει η διάταξη των διαδρόμων να είναι τέτοια ώστε κάθε θεατής που επιθυμεί να πάει από το διάδρομο στο κάθισμά του να μην είναι υποχρεωμένος να περάσει μπροστά από περισσότερα από τα μισά καθίσματα της σειράς, ενώ το πλάτος του διαδρόμου θα πρέπει να είναι αυξημένο κατά τα κάτωθι ποσοστά (όπως ορίζονται από την παράγραφο 2 του άρθρου 34, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 13 του βασιλικού διατάγματος [ΒΔ] 774/1960): Για κάθε επιπλέον κάθισμα πέραν των 14 και μέχρι τα 21, η απόσταση μεταξύ σειρών καθισμάτων αυξάνεται κατά 2εκ. πέραν των 0,85μ. που είναι η ελάχιστη απαιτούμενη, ενώ το πλάτος του διαδρόμου που επικοινωνεί με τη σειρά καθισμάτων κατά 5εκ. για κάθε επιπλέον κάθισμα, πέραν του απαιτούμενου.

Απαγορεύεται στους διαδρόμους να τοποθετούνται σκαλοπάτια μεμονωμένα χωρίς να είναι καλά φωτισμένα.

Το πλάτος των διαδρόμων πρέπει να παραμένει ίδιο καθ' όλο το μήκος τους, με τη δυνατότητα μοναχά διεύρυνσης στην κατεύθυνση εξόδου. Τμήμα διαδρόμου πριν από κλίμακα πρέπει για τουλάχιστον 1μ. να είναι οριζόντιο.

Επίτοιχα τραπέζια, καθίσματα, φύλλα θυρών ή αναρτήρες ενδυμάτων δεν επιτρέπεται να εξέχουν περισσότερο από 0,10μ., χωρίς να μειώνουν το πλάτος του διαδρόμου.

Απαγορεύεται ρητά η τοποθέτηση παντός είδους καθισμάτων, ακόμη και αυτομάτως ανυψούμενων, στους διαδρόμους εσωτερικής κυκλοφορίας της αίθουσας θεατών.

Επιτρέπεται στις διεξόδους η ύπαρξη προεξεχόντων υποστυλωμάτων μέχρι και 0,15μ. από του τοίχου, εφόσον αυτό είναι σχεδιαστικά απαραίτητο. Σε αυτή την περίπτωση το πλάτος του διαδρόμου υπολογίζεται ανάμεσα στους στύλους.

Σε όλα τα υπαίθρια θεάματα είναι υποχρεωτικό να υπάρχει περιφερειακός διάδρομος.

Ανάλογα με τις υφιστάμενες συνθήκες της αίθουσας που προκύπτουν από εγκαταστάσεις αερισμού, θέρμανσης κλπ, το αρμόδιο Συμβούλιο μπορεί να καθορίσει επιπλέον πλευρικούς διαδρόμους με ελάχιστο πλάτος 1μ. και διαδρόμους μεταξύ ομάδων σειρών καθισμάτων μεγαλύτερου πλάτους από εκείνους που οδηγούν σε αντίστοιχη έξοδο.

Σε όλους τους διαδρόμους που χρησιμοποιούνται από το κοινό πρέπει να υπάρχει φωτεινή ενδεικτική επιγραφή χρώματος πράσινου με τη λέξη “Εξόδος”, η οποία να συνοδεύεται από φωτεινό βέλος ίδιου χρώματος που να κατευθύνει προς τη διεύθυνση της εξόδου.

4.1.1.7. Καθίσματα

Σε στεγασμένα θεάματα τα μόνιμα καθίσματα της πλατείας θα πρέπει να είναι στερεωμένα έτσι ώστε να αποκλείεται η δυνατότητα μετακίνησής τους. Το ελεύθερο πλάτος του καθίσματος δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 0,48μ. ενώ το ύψος του εδράνου του καθίσματος πρέπει να είναι 0,45μ., το ύψος της πλάτης του καθίσματος 0,43μ. και το βάθος του καθίσματος 0,48μ. Η πλάτη του καθίσματος πρέπει να είναι ελαφρώς κεκλιμένη προς τα πίσω και τα καθίσματα να είναι διαχωρισμένα με υποχείριο πλάτους 7 εκατοστών.

Η ελεύθερη απόσταση μεταξύ δύο διαδοχικών σειρών καθισμάτων δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 0,85μ. αν τα καθίσματα ανυψώνεται αυτόματα προς τα πίσω, αλλιώς όχι μικρότερη από 0,90μ.

Οι παραπάνω διατάξεις για τα καθίσματα έχουν εφαρμογή και στα υπαίθρια θέατρα, επιτρέπεται όμως κατ’ εξαίρεση τα καθίσματα της πλατείας να μην είναι μόνιμα στερεωμένα, αρκεί να είναι συνδεδεμένα μεταξύ τους τα τρία πρώτα και τρία τελευταία κάθε σειράς, προς αποτροπή μετακίνησής τους. Επίσης σε υπαίθρια θεάματα επιτρέπεται και η τοποθέτηση μη μετακινήτων τραπεζιών μεταξύ των καθισμάτων, τα οποία όμως δεν μπορούν να εξέχουν πέραν των ακραίων επιφανειών των καθισμάτων.

Δεν επιτρέπεται στους εξώστες να εγκαθίστανται περισσότερες από δέκα συνεχόμενες σειρές καθισμάτων. Σε περίπτωση εγκατάστασης περισσότερων των δέκα σειρών, πρέπει ανά το πολύ δέκα σειρές να προβλέπεται ξεχωριστός διάδρομος με ξεχωριστή κλίμακα.

Απαγορεύεται ο διαχωρισμός θέσεων με κορδόνια.

4.1.1.8. Έξοδοι- Θύρες

Το συνολικό πλάτος των εξόδων που οδηγούν στο υπαίθρο πρέπει να είναι τουλάχιστον 2μ., και αυτές να υπολογίζονται όπως οι διάδρομοι εκκένωσης (βλ. παραπάνω).

Όλες οι θύρες θα πρέπει να ανοίγουν προς την πλευρά της εξόδου και να μην έχουν κατώφλι (κατωκάσι). Φύλλα θυρών επιτρέπεται να εξέχουν προς τους διαδρόμους μέχρι μόνο 10εκ. χωρίς να περιορίζουν το απαιτούμενο πλάτος του διαδρόμου. Οι θύρες της

αίθουσας θα πρέπει να ανοίγουν από μέσα εύκολα, με μία μόνο κίνηση από πάνω προς τα κάτω της λαβής, η οποία θα πρέπει να τοποθετείται σε ύψος 1,20μ. από το δάπεδο. Τα φύλλα των θυρών αυτών πρέπει να συγκρατούνται στους τοίχους με αυτόματα ελατήρια, τοποθετημένα στην εξωτερική πλευρά.

Οι θύρες εισόδου της αίθουσας πρέπει να κλείνουν αυτόματα.

Οι θύρες μεταξύ διαδρόμων, διεξόδων κλπ και κλιμάκων, δεν πρέπει να προεξέχουν εντός των κλιμάκων και δεν μπορούν να μειώνουν το πλάτος τους.

Οι έξοδοι πρέπει να είναι τόσες στον αριθμό και διατεταγμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ευχερής και άνετη εκκένωση της αίθουσας.

Το ελάχιστον ελεύθερο πλάτος θύρας εξόδου είναι 2μ.

Θύρες που οδηγούν σε κλίμακες πρέπει να απέχουν από αυτές όσο το πλάτος των φύλλων της θύρας και τουλάχιστον 1,20μ.

Για κάθε νέο χώρο θεαμάτων πρέπει οι έξοδοι να απέχουν ικανή απόσταση μεταξύ τους.

Για δημόσιο θέαμα μέχρι 600 θέσεων πρέπει να υπάρχουν δύο έξοδοι.

Για θεάματα άνω των 600 θέσεων, πρέπει να υπάρχει μια επιπλέον έξοδος ανά 300 άτομα ή κλάσμα του αριθμού αυτού πέραν των 600 πρώτων.

Σε αυτή την περίπτωση μία από τις επιπλέον εξόδους πρέπει να βρίσκεται στο αντίθετο σημείο της κύριας εισόδου. Οι εισοδοι θεωρούνται και ως έξοδοι.

Οι θύρες εξόδου πρέπει να διαθέτουν χειρολαβές μόνο στην εξωτερική τους επιφάνεια, να είναι πάντοτε ελεύθερες και να ανοίγουν προς τα έξω. Πρέπει να είναι διατεταγμένες ώστε να μη σχηματίζουν ουδεμία προεξοχή εντός των εξόδων του κοινού ούτε να δυσχεραίνουν την κυκλοφορία του κοινού προς τις εξόδους. Καθ' όλη τη διάρκεια της εξόδου των θεατών μετά τη λήξη της παράστασης, οι θύρες αυτές οφείλουν να παραμένουν ανοιχτές (μέσω ελατηρίων επί των θυρόφυλλων).

Οι εξωτερικές θύρες (πλην εκείνων που παραμένουν διαρκώς ανοιχτές) που κλείνουν τις εσωτερικές διόδους, διαδρόμους, κλίμακες, προθαλάμους κλπ, πρέπει να είναι υαλόφρακτες στο πάνω μέρος, ώστε να μπορεί το κοινό να κατευθύνεται προς τα φωτεινά σημεία.

Απαγορεύονται οι ολισθαίνουσες θύρες που περιστρέφονται σταυροειδώς.

Έξοδοι κλιμακοστασίου δεν επιτρέπεται να έχουν πλάτος μικρότερο αυτού της κλίμακας.

Η αρμόδια αρχή δικαιούται ανάλογα με τις υφιστάμενες συνθήκες κάθε θεάτρου, να καθορίζει τη θέση των εξόδων με τρόπο που εξασφαλίζει την ταχύτερη έξοδο των θεατών από την αίθουσα.

Απαγορεύεται να εναποτίθεται παρά των εξόδων οποιοδήποτε αντικείμενο μπορεί να περιορίσει το πλάτος τους ή να παρεμποδίσει την κυκλοφορία.

Τα ταμεία ή τα γραφεία ελέγχου εισιτηρίων δεν επιτρέπεται να παρεμποδίζουν τις εξόδους ή να μειώνουν το πλάτος τους.

4.1.1.9. Κλίμακες

Εάν οι ίδιες κλίμακες εξυπηρετούν περισσότερα του ενός θεάματα που στεγάζονται στο ίδιο κτίριο, οι διαστάσεις τους θα καθορίζονται από το αρμόδιο Συμβούλιο, σε συνάρτηση με τον συνολικό αριθμό θεατών.

Τα κεκλιμένα επίπεδα (κλίμακες) δεν επιτρέπεται να έχουν κλίση μεγαλύτερη του 20%. Η κλίση αυτή πρέπει να αρχίζει σε απόσταση 1μ. ή όσο είναι το πλάτος της θύρας που βρίσκεται στην αρχή ή το τέλος της κλίμακας.

Το πλάτος κάθε βαθμίδας (σκαλοπατιού) κλίμακας πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,30μ., ενώ το ύψος του το πολύ 0,16μ.

Οι κλίμακες που προορίζονται για την κυκλοφορία του κοινού πρέπει να είναι συνεχείς μέχρι την αντίστοιχη έξοδο, ευθείες, χωρίς κυκλικά τμήματα και υποχρεωτικά να διαθέτουν χειρολαβές και στις δύο πλευρές. Στην αρχή και το τέλος κάθε κλίμακας πρέπει να υπάρχει πλατύσκαλο τριπλάσιου πλάτους τουλάχιστον από τις βαθμίδες. Ίδιο πλατύσκαλο πρέπει να υπάρχει και ανά το πολύ 20 βαθμίδες.

Το συνολικό πλάτος των κλιμάκων που χρησιμοποιούνται από τους θεατές πρέπει να είναι ίσο με το πλάτος των διαδρόμων, όπως αυτό ορίζεται στη σχετική παράγραφο παραπάνω.

Το πλάτος των κλιμάκων, μετρούμενο μεταξύ των χειρολισθήρων, πρέπει να μην είναι μικρότερο των 2μ. Σε θέατρα, ανεξαρτήτως αριθμού θέσεων, απαιτείται η κατασκευή

πλατύσκαλου μεταξύ της οικοδομικής γραμμής και της πρώτης βαθμίδας κλίμακας ανόδου ή καθόδου προς την αίθουσα, πλάτους τουλάχιστον 2,50μ.

Οι θέσεις των κλιμάκων πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να εξυπηρετούν ευχερώς όλα τα σημεία της αίθουσας και να οδηγούν μέσω της συντομότερης οδού το κοινό προς τους προθαλάμους, τις ιματιοθήκες και τις εξόδους.

Οι κλίμακες πρέπει να είναι τελείως χωριστές μεταξύ τους και να βρίσκονται σε ξεχωριστά κλιμακοστάσια.

Τοποθέτηση αποθηκών εύφλεκτων υλικών κάτω από κλίμακες απαγορεύεται.

Θέατρα και τμήματα θεάτρων μη ισόγεια πρέπει να διαθέτουν υποχρεωτικά τουλάχιστον δύο κλίμακες.

Οι κλίμακες πρέπει να έχουν ευθεία άνοδο. Κλίμακες που ελίσσονται επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν μόνο για δευτερεύοντες σκοπούς. Σε αυτή την περίπτωση το πλάτος βαθμίδας στο φανό πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,23μ.

4.1.1.10. Ιματιοθήκες- Μπαρ

Οι ιματιοθήκες, όπου υπάρχουν, δεν επιτρέπεται να τοποθετούνται σε στενώσεις διαδρόμων. Πρέπει επίσης να διατάσσονται με τρόπο που να μην διαταράσσει την κανονική εκκένωση του θεάτρου.

Βέλη που εγκαθίστανται για την ένδειξη κατεύθυνσης δεν συνυπολογίζονται στο πλάτος του διαδρόμου, μεταξύ δε αυτών και του μπροστινού τμήματος ιματιοθήκης πρέπει να υπάρχει ελεύθερος διάδρομος τουλάχιστον 1,25μ.

Η εγκατάσταση θέσεων πωλήσεως εμπορευμάτων και ποτών στα θέατρα επιτρέπεται μόνο κατόπιν έγκρισης της αρμόδιας αρχής, και σε καμία περίπτωση σε κλιμακοστάσια ή άλλες θέσεις που παρεμποδίζουν την κυκλοφορία του κοινού κατά τα παραπάνω.

Πρέπει να αποφεύγεται η τοποθέτηση ιματιοθηκών απέναντι από τις εξόδους και ειδικά τις εξόδους κινδύνου. Οι πάγκοι παραδόσεώς τους θα πρέπει να βρίσκονται σε εσοχή τέτοια ώστε το πλάτος των παρακείμενων διαδρόμων να αυξάνεται κατά το ήμισυ, και η αύξηση αυτή να μην είναι μικρότερη του ενός μέτρου.

Καφενεία - μπαρ και παρόμοια καταστήματα σε στεγασμένα θέατρα που προορίζονται για την εξυπηρέτηση των θεατών εγκαθίστανται κατά τις διατάξεις του άρθρου 148 (βλ. Παρακάτω) εντός του κτιρίου του δημοσίου θεάματος, αλλά πρέπει να μη συγκοινωνούν απ' ευθείας με την αίθουσα, να εγκαθίστανται σε χώρο τέτοιο και με τέτοιο τρόπο ώστε σε καμία περίπτωση να μην παρακωλύεται η κυκλοφορία στους διαδρόμους κλπ.

4.1.2. Ανελκυστήρες

Για θέατρα ή κινηματογράφους με δάπεδο του οποίου το χαμηλότερο σημείο βρίσκεται σε ύψος πάνω από 11μ. από τη στάθμη του πεζοδρομίου της εισόδου, απαιτούνται τουλάχιστον δύο ανελκυστήρες.

Πίνακας 2. Απαιτούμενα χαρακτηριστικά ανελκυστήρων. Πηγή: ΒΔ 15/05/1956 «Περί Κανονισμού Θεάτρων-Κινηματογράφων»

Ύψος από στάθμη πεζοδρομίου	Χωρητικότητα Ανελκυστήρων	Ταχύτητα Ανελκυστήρων
11-20μ.	Αριθμός θέσεων αίθουσας διά 50	Τουλάχιστον 1μ/δευτ.
20-40μ.	Αριθμός θέσεων αίθουσας διά 40	Τουλάχιστον 2,50μ/δευτ.
>40μ.	Αριθμός θέσεων αίθουσας διά 30	Τουλάχιστον 4μ/δευτ

4.1.3. Διαμόρφωση σκηνής και χώρων ηθοποιών

Στο υπό εξέταση Βασιλικό Διάταγμα, στα άρθρα 132 έως 140 γίνεται αναφορά στις προϋποθέσεις που αφορούν το χώρο σκηνής και καμαρινιών, καθώς και τους λοιπούς χώρους ηθοποιών και τις αντίστοιχες εξόδους. Οι διατάξεις είναι σαφώς λιγότερες από αυτές που αφορούν την ασφάλεια του κοινού και μοιάζουν να έχουν στόχο σχεδόν

αποκλειστικά την ασφάλεια από πυρός και την ασφάλεια των ηθοποιών σε περίπτωση κινδύνου.

4.1.3.1. Σκηνή και σκηνικά

Φέροντα τμήματα της κατασκευή της εσωτερικής διαμόρφωσης του χώρου της σκηνής πρέπει να αποτελούνται από άφλεκτα υλικά, ενώ ακάλυπτα ξύλινα μέρη θα πρέπει να είναι πλανισμένα ή με άλλο τρόπο εξασφαλισμένα έναντι ταχείας ανάφλεξης.

Οι εγκαταστάσεις ελκυσμού (π.χ. συστήματα με τροχαλίες) για τις σκηνικές αλλαγές θα πρέπει να αποτελούνται από συρμάτινα σχοινιά, εκτός και αν διευθύνονται δια χειρός. Θα πρέπει επιπλέον να λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα ώστε να μη βρίσκονται άνθρωποι στην τροχιά των αντίβαρων.

Οι κατασκευές κάτω από τη σκηνή θα πρέπει να είναι ασφαλείς από πυρός, ιδιαίτερα κοντά σε αγωγούς φωτισμού.

Ο τυχόν κενός χώρος κάτω από τη βάση της σκηνής απαγορεύεται να χρησιμοποιείται για φύλαξη ή άμεση χρησιμοποίηση σκηνικών, σκηνικών αντικειμένων ή μουσικών τευχών και άλλων αντικειμένων.

Το άνοιγμα της σκηνής πρέπει να κλείνεται πλήρως από όλες τις πλευρές από την αίθουσα των θεατών μέσω παραπετάσματος που αναφλέγεται δύσκολα (π.χ. από βαρύ ύφασμα εμβαπτισμένο σε πυρίμαχη διάλυση)

Ως καταλληλότερη επικάλυψη δαπέδου θεωρείται το ξύλινο πάτωμα με λωρίδες.

Οι διακοσμήσεις (σκηνικά) πρέπει να είναι άκαυστες. Όλα τα ξύλινα μέρη πρέπει να χρωματίζονται με πυρίμαχο χρώμα.

Σκηνικές διακοσμήσεις και έπιπλα επιτρέπεται να υπάρχουν μόνο στις αποθήκες, ενώ επί της σκηνής μόνο τα συγκεκριμένα που θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για το έργο που πρόκειται να παιχθεί.

Μεταξύ των σκηνικών που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν και των τοίχων που περιβάλλουν τη σκηνή πρέπει να υπάρχει διάδρομος ελεύθερος τουλάχιστον πλάτους 1μ., το οποίο να μην επηρεάζεται από βάρη που έλκονται κατά μήκος του τοίχου.

Οι χώροι αποθήκευσης σκηνικών και λοιπόν αντικειμένων δεν επιτρέπεται να έχουν επιφάνεια πέραν του 20% της επιφάνειας της σκηνης και επιβάλλεται να περικλείονται από πυρίμαχες κατασκευές. Πρέπει να υπάρχουν γενικών επαρκείς χώροι για την φύλαξη των σκηνικών, των κουστουμιών και λοιπόν σκηνικών αντικειμένων.

Οι χώροι φύλαξης εντός του κτιρίου της σκηνης και οι χώροι συνεργείων ξυλουργών, ζωγράφων και λοιπών χειροτεχνών πρέπει να έχουν πυρίμαχες οροφές και τοιχώματα χωρίς ανοίγματα, ενώ πρέπει να είναι άμεσα προσπελάσιμοι από το εξωτερικό του κτιρίου ή τουλάχιστον να έχουν παράθυρα προς το ύπαιθρο. Συγκεκριμένα για χώρους φύλαξης κυλίνδρων ζωγραφισμένων διακοσμήσεων κάτω από το πίσω μέρος της βάσης της σκηνης δεν υπάρχει ανάγκη άμεσης πρόσβασης έξωθεν ή μέσω παραθύρων.

Ακάλυπτες θέσεις πυρός για συνεργεία πρέπει να βρίσκονται σε πυρίμαχα δωμάτια απομακρυσμένα όσο το δυνατόν περισσότερο από τη σκηνή με τρόπο τέτοιο ώστε να αποκλείεται η μετάδοση πυρός και στα συνεργεία και επί σκηνης.

Από τη σκηνή και από τους θαλάμους ηθοποιούς πρέπει να υπάρχει κλίμακα που να οδηγεί άμεσα στο ύπαιθρο πλάτους τουλάχιστον 1μ., πυρίμαχη και μη χρησιμοποιούμενη για κοινή κυκλοφορία. Επί πλέον πρέπει να υπάρχει και δεύτερη οδός διαφυγής, πλήρως εξασφαλισμένη.

Οι διαστάσεις του χώρου σκηνης πρέπει να είναι τέτοιες ώστε τυχόν πυρκαγιά που ξεκινά εντός της σκηνης να περιορίζεται αρχικά εκεί, ενώ τα παραγόμενα αέρια και καπνός να παραμένουν στο ανώτατο μέρος του σκηνικού χώρου.

Το δάπεδο της σκηνης θεάτρου πρέπει να διατηρείται πάντοτε ομαλό (λείο) και να είναι ελαιοχρωματισμένο ή παρκεταρισμένο ή να καλύπτεται από μουσαμά, φελλοτάπητα, καουτσούκ, λινέλαιο ή από παρόμοιο υλικό.

Προς το πίσω μέρος ή τα πλάγια κάθε σκηνης θεάτρου πρέπει απαραίτητως να υπάρχει ιδιαίτερη έξοδος κινδύνου για ηθοποιούς, εργάτες και τεχνικούς θεάτρου που να οδηγεί απευθείας στο ύπαιθρο, σε προαύλιο, αυλή ή ανοιχτό χώρο της προκείμενης οικοδομής ή ειδικά προβλεφθέντα κατά την κατασκευή διάδρομο.

4.1.3.2. Υποβολείο

Σε θέατρα όπου υπάρχει υποβολείο αυτό πρέπει να έχει τις κάτωθι διαστάσεις: Το ύψος του πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,60μ., το πλάτος του 0,80μ., το βάθος του 1μ.

Εάν το υποβολείο είναι κατασκευασμένο εκ λιθοδομής ή οπτοπλινθοδομής πρέπει εσωτερικώς να είναι επιχρισμένο με ασβεστοκονίαμα, εάν δε είναι ξύλινο, οι εσωτερικές του πλευρές πρέπει να είναι λείες και το δάπεδό του απαραίτητως ξύλινο. Οι δίοδοι που οδηγούν σε αυτό πρέπει να έχουν το απαιτούμενο ύψος για την ελεύθερη διέλευση του υποβολέα. Η θύρα του υποβολείου θα πρέπει να κλείνει καλά, ενώ το κάθισμα του υποβολείου θα πρέπει να έχει πλάτη και σε απόσταση 0,40μ. από το κάθισμα και προς τα κάτω να υπάρχει υποπόδιο σε όλο το πλάτος του υποβολείου.

4.1.3.3. Θάλαμοι ηθοποιών (καμαρίνια)

Οι ελάχιστες καθαρές διαστάσεις του θαλάμου ηθοποιών σε κάτοψη δεν μπορούν να είναι μικρότερες από 4τ.μ., με ελάχιστη πλευρά 1,50μ. και ύψος 2,50μ.

Οι θάλαμοι ηθοποιών δεν θα επικοινωνούν άμεσα με τη σκηνή, αλλά διαμέσου διαδρόμου πλάτους 1,30μ.

Επιβάλλεται η εγκατάσταση νιπτήρων συνεχούς ροής ύδατος –ενός τουλάχιστον ανά 6τ.μ. επιφάνειας δαπέδου του θαλάμου ηθοποιών. Ο αερισμός των καμαρινιών θα είναι τεχνητός ή φυσικός, που επιτυγχάνεται με παράθυρα που επικοινωνούν απευθείας με το ύπαιθρο, ενώ η θέρμανσή τους θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν τη θέρμανση θεάτρων.

4.1.4. Εμφάνιση κτιρίου και επίπλωση δημοσίων θεαμάτων

Στα άρθρα 141-146 του Βασιλικού Διατάγματος γίνεται αναφορά σε γενικούς κανόνες για την καλή εμφάνιση τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού ενός θεάτρου, καθώς και των εργαζομένων αλλά και τη συμπεριφορά των θεατών. Συγκεκριμένα γράφεται ότι όλα τα κτίρια που φιλοξενούν δημόσια θεάματα, είτε κλειστά είτε ανοιχτά, οφείλουν να διατηρούνται πάντοτε σε άριστη κατάσταση και εμφάνιση τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά.

Τα καθίσματα πρέπει να είναι ίδιου τύπου για κάθε κατηγορία θέσης και εμφάνισης ανάλογης με τη γενικότερη διακόσμηση και εμφάνιση της αίθουσας, ενώ θα πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή μέριμνα για την συντήρησή τους.

Ταξιθέτες, ταξιθέτριες και προσωπικό κυλικείου κλπ, θα πρέπει κατά την ώρα εργασίας τους να φορούν ομοιόμορφη στολή και να επιμελούνται της ατομικής τους καθαριότητας και εν γένει της εμφάνισής τους.

Οι διάδρομοι και όλες οι δίοδοι που προορίζονται για τους θεατές θα πρέπει να παραμένουν απολύτως ελεύθεροι κατά τη διάρκεια των παραστάσεων, απαγορεύεται δηλαδή η τοποθέτηση οποιουδήποτε εμποδίου στην πορεία τους.

Η θέση, οι διαστάσεις και γενικώς η διάταξη της σκηνής, καθώς και η τοποθέτηση των καθισμάτων και γενικώς των εγκαταστάσεων πρέπει να είναι τέτοια ώστε κάθε στοιχείο του έργου και της σκηνοθεσίας να καθίσταται ορατό από όλους τους θεατές με άνεση και χωρίς ανάγκη μετακίνησής τους με οποιονδήποτε τρόπο. Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο παρεμπόδιση της άνετης θέασης, ακρόασης και γενικώς παρακολούθησης του θεάματος από το κοινό.

Απαγορεύεται η τοποθέτηση καθρεφτών στην αίθουσα, τις εξόδους και τους διαδρόμους που οδηγούν σε αυτές προς αποφυγή πρόκλησης σύγχυσης των θεατών κατά την έξοδό τους σε περίπτωση πανικού.

Απαγορεύεται οποιαδήποτε δημιουργία μικρών θορύβων που παρακωλύουν την άνετη παρακολούθηση, καθώς επίσης και στάσεις ή κινήσεις που την εμποδίζουν στους χώρους του θεάτρου. Από την είσοδό τους στην αίθουσα παραστάσεων οι θεατές οφείλουν να διατηρούν απολύτως ευπρεπή συμπεριφορά.

4.1.5. Χώροι Υγιεινής

Με Βασιλικά Διατάγματα του 1957 και του 1960 προστίθενται διατάξεις για τα αποχωρητήρια των θεάτρων:

Προς χρήση των θεατών θα πρέπει να υπάρχουν σε κάθε θέατρο ένα αποχωρητήριο ανά 150 θεατές. Από τον αριθμό που προκύπτει τα 3/5 θα είναι για γυναίκες και τα 2/5 ανδρών, ενώ ανά 200 θέσεις θα πρέπει να υπάρχουν επιπλέον δύο ουρητήρια ανδρών και ένας νιπτήρας. Γενικώς τα αποχωρητήρια θα πρέπει να συμμορφώνονται με τον Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό. Τα αποχωρητήρια ανδρών και γυναικών θα πρέπει να βρίσκονται σε ξεχωριστούς χώρους και μακριά αν γίνεται το ένα από το άλλο, καθώς και να διακρίνονται με φωτεινή επιγραφή «Ανδρών» και «Γυναικών». Τα αποχωρητήρια και

ουρητήρια για το κοινό απαγορεύεται να βρίσκονται προς το μέρος της σκηνής ή κοντά σε αυτή ή τα παρασκήνια, και σε κάθε αποχωρητήριο θα πρέπει να υπάρχει εξαεριστήρας.

Κοντά στα καμαρίνια θα πρέπει να υπάρχει ένα ουρητήριο και ένα τουλάχιστον αποχωρητήριο για άνδρες και ένα για γυναίκες. Επίσης θα πρέπει να υπάρχουν αποχωρητήρια και ουρητήρια για το προσωπικό της σκηνής στο ύψος της βάσης της. Επίσης προς χρήση των ηθοποιών θα πρέπει να υπάρχει ντους με εγκατάσταση θερμού και ψυχρού ύδατος.

4.2. Συμμόρφωση με τις διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται αρχικά αναφορά σε όσες διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού (Απόφαση 3046/304/1989) αναφέρονται ειδικά σε χώρους συνάθροισης κοινού, όπου εμπίπτουν τα θέατρα. Οι υπόλοιπες διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού, με ισχύ για κάθε κατηγορία κτιρίων, θεωρείται ότι ισχύουν κανονικά, αλλά δεν θεωρείται σκόπιμο να ενταχθούν στην παρούσα εργασία.

4.2.1. Κατηγορία Κτιρίων

Σύμφωνα με το Άρθρο 2 του Κτιριοδομικού Κανονισμού (Απόφαση 3046/304/1989) τα θέατρα και οι κινηματογράφοι εμπίπτουν στην κατηγορία κτιρίων Γ: Συνάθροιση Κοινού. Η απόφαση αναφέρει σχετικά: *“Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται όσα κτίρια ή τμήματα κτιρίων η δομικά έργα ή υπαίθριοι χώροι που περιορίζονται από δομικά στοιχεία, χρησιμοποιούνται για τη συνάθροιση πενήντα τουλάχιστον ατόμων για κοινωνικές, οικονομικές, θρησκευτικές, επιστημονικές, εκπαιδευτικές πολιτιστικές, ψυχαγωγικές ή αθλητικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες, καθώς επίσης και για αναμονή συγκοινωνιακών μέσων.”* Επομένως, στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στις διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού που αφορούν χώρους συνάθροισης κοινού χωρητικότητας άνω των πενήντα ατόμων. Για θέατρα μικρότερης χωρητικότητας ισχύουν κανονικά οι λοιπές διατάξεις του κανονισμού.

4.2.2. Πληθυσμός Κτιρίων- Ελεύθερος όγκος

Πληθυσμός κτιρίου είναι ο μέγιστος αριθμός ατόμων που επιτρέπεται από τον Κτιριοδομικό Κανονισμό να βρεθούν μέσα στο κτίριο. Συγκεκριμένα για θέατρα ορίζονται τα εξής:

Σε χώρους χωρίς σταθερά καθίσματα:

Ένα άτομο ανά $0,65 \text{ m}^2$ καθαρού εμβαδού δαπέδου,

Σε χώρους αναμονής, ένα άτομο ανά $0,30 \text{ m}^2$ καθαρού εμβαδού δαπέδου.

Σε χώρους με σταθερά καθίσματα:

Με ατομικά καθίσματα ένα άτομο ανά κάθισμα.

Με συνεχή καθίσματα, όπως σταθεροί πάγκοι, κερκίδες, ένα άτομο ανά $0,45$ μέτρου μήκους του καθίσματος.

Σε θέατρα όπου εισέρχονται άτομα στο κτίριο σε χρόνο που δεν υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις για αυτά, αλλά τους επιτρέπεται να περιμένουν σε προθαλάμους ή άλλους χώρους αναμονής μέχρι να υπάρξουν θέσεις, υπολογίζεται το άθροισμα του πληθυσμού των αιθουσών συνάθροισης και των χώρων αναμονής.

Γενικώς χώροι που χρησιμοποιούνται για τη συνάθροιση του κοινού (κατηγορία Γ) απαιτείται να έχουν καθαρό όγκο, τόσο ώστε να αναλογούν 3 m^3 τουλάχιστο ανά άτομο του πληθυσμού τους. Ειδικά οι χώροι αναμονής ή οποιοσδήποτε άλλης συνάθροισης όρθιων ατόμων απαιτείται να έχουν καθαρό όγκο, τόσο ώστε να αναλογούν $1,2 \text{ m}^3$ τουλάχιστο ανά άτομο του πληθυσμού τους.

4.2.3. Ηχομόνωση- Ηχοπροστασία

Στον Κτιριοδομικό Κανονισμό περιλαμβάνονται απαιτήσεις ακουστικής άνεσης των κτιρίων, σύμφωνα με τις οποίες οφείλουν να λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα ηχομόνωσης και ηχοπροστασίας κατά την κατασκευή. Συγκεκριμένα για χώρους θεαμάτων, τέτοιες απαιτήσεις είναι αυστηρότερες αυτών που ισχύουν για άλλες κατηγορίες κτιρίων, όπως π.χ. οι κατοικίες. Ο Κανονισμός αναφέρει:

Η ακουστική άνεση ενός κτιρίου είναι η ικανότητά του να προστατεύει τους ενοίκους του από εξωγενείς θορύβους και να παρέχει ακουστικό περιβάλλον κατάλληλο για διαμονή ή για διάφορες δραστηριότητες.

Η ακουστική άνεση ενός χώρου καθορίζεται από ένα σύνολο ηχητικών παραμέτρων, που αφορούν την ηχομόνωση και ηχοπροστασία του χώρου από:

Τον αερόφερτο ήχο που παράγεται σε γειτονικούς χώρους

Τον κτυπογενή ήχο που παράγεται σε γειτονικούς χώρους

Τον αερόφερτο ήχο που παράγεται από κοινόχρηστες ή ιδιωτικές εγκαταστάσεις του ίδιου κτιρίου

Τον αερόφερτο ήχο που παράγεται από εξωτερικές πηγές

Οι ορισμοί των παραμέτρων ακουστικής άνεσης R_w , R'_w , L'_{NW} , $L_{Aeq,H}$, L_{PA} φαίνονται στον πίνακα 3.

Πίνακας 3. Παράμετροι ακουστικής άνεσης. Πηγή: Κτιριοδομικός Κανονισμός 3046/304/1989

Είδος Ηχομόνωσης Ηχοπροστασίας	Παράμετρος ακουστικής άνεσης				Μετρούμενο μέγεθος			
	Όνομασία	Σύμβολο	Μονάδα	Πρότυπο ΕΛΟΤ	Όνομασία	Σύμβολο	Μονάδα	Πρότυπο ΕΛΟΤ
Ηχομόνωση από αερόφερτο ήχο	Σταθμισμένος δείκτης ηχομείωσης	R_w	dB	461.1	Δείκτης ηχομείωσης	R	dB	370.3
	Σταθμισμένος φαινόμενος δείκτης ηχομείωσης	R'_w	dB	461.1	Φαινόμενος δείκτης ηχομείωσης	R'	dB	370.4
Ηχομόνωση από κτυπογενή ήχο	Σταθμισμένη κανονικοποιημένη στάθμη ηχητικής πίεσης κτυπογενούς ήχου	L'_{NW}	dB	461.2	Κανονικοποιημένη στάθμη ηχητικής πίεσης κτυπογενούς ήχου	L'_{N}	dB	370.7 370.8
Ηχοπροστασία από αερόφερτο ήχο εξωτερικών πηγών	Ωριαία ισοδύναμη A - ηχοστάθμη	$L_{AEQ,H}$	dB(A)	230	A - ηχοστάθμη	L_{PA}	dB(A)	230
Ηχοπροστασία από τον αερόφερτο θόρυβο που παράγεται από εγκαταστάσεις	A - ηχοστάθμη	L_{PA}	dB(A)	229	A - ηχοστάθμη	L_{PA}	dB(A)	229

Ανάλογα με το κατά πόσο ικανοποιούν τα κριτήρια ηχομόνωσης- ηχοπροστασίας που ορίζονται από τον Κανονισμό, τα κτίρια υπάγονται σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες ακουστικής άνεσης:

α. Κατηγορία Α: υψηλή ακουστική άνεση.

Όταν πληρούνται όλα τα κριτήρια του πίνακα 4.

β. Κατηγορία Β: κανονική ακουστική άνεση.

Όταν πληρούνται όλα τα κριτήρια του πίνακα 5.

γ. Κατηγορία γ: χαμηλή ακουστική άνεση.

Όταν δεν πληρούνται όλα τα κριτήρια του πίνακα 5.

Τα κριτήρια ηχομόνωσης - ηχοπροστασίας είναι οι οριακές τιμές των παραμέτρων ακουστικής άνεσης για κάθε είδος ηχομόνωσης - ηχοπροστασίας και κάθε κατηγορία ακουστικής άνεσης. Όλα ανεξαιρέτως τα νέα κτίρια πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον τις απαιτήσεις της κατηγορίας ακουστικής άνεσης Β.

Οι απαιτήσεις για όλα τα είδη των κτιρίων εκφράζονται με εννέα συνολικά κριτήρια που περιλαμβάνονται στους πίνακες 4 και 5.

Ο Κτιριοδομικός Κανονισμός αναφέρει επίσης:

Κατά τη σύνταξη μελετών, είναι δυνατόν να λαμβάνεται μεταξύ R_w και R'_w η σχέση που ορίζεται στον πίνακα 6. Κατά την κατασκευή, θα πρέπει να λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα, ώστε οι διαφορές μεταξύ R_w και R'_w που οφείλονται στις πλευρικές μεταδόσεις να μην είναι μεγαλύτερες από τις τιμές που προκύπτουν από τον πίνακα 6. Μέτρα μείωσης των πλευρικών μεταδόσεων είναι, μεταξύ άλλων, η διακοπή συνέχειας των οικοδομικών στοιχείων μεταξύ των δυο χώρων και η αύξηση της επιφανειακής μάζας των πλευρικών στοιχείων (π.χ. άνω των 350 Kg/m^2). Αν λαμβάνονται πρόσθετα μέτρα για τη μείωση των πλευρικών μεταδόσεων, είναι δυνατόν να γίνονται αποδεκτές μικρότερες τιμές για τη διαφορά αυτή.

**Πίνακας 4.Κριτήρια ηχομόνωσης - ηχοπροστασίας. Κατηγορία Α υψηλή ακουστική άνεση. Πηγή:
Κτιριοδομικός Κανονισμός 3046/304/1989**

ΕΙΔΟΣ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΑΠΟ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟ ΧΩΡΟ ΚΥΡΙΑΣ Ή ΒΟΗΘΗΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΑΠΟ ΧΩΡΟΥΣ ΚΟΙΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ		ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ (ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ) ΑΠΟ ΑΛΛΟ ΧΩΡΟ ΚΥΡΙΑΣ ΧΡΗΣΗΣ		ΗΧΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ		ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΚΥΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΠΟ ΧΩΡΟΥΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	R'_{w}	L'_{nw}	R'_{w}	L'_{nw}	$L_{Aeq,H}$	L_{PA}	R'_{w}	R'_{w}	L'_{nw}
	dB	dB	dB	dB	dB (A)	dB (A)	dB	dB	dB
ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΑΜΟΝΗ	54	55	-	-	30	25	48	60	45
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟ	52	60	58	52	35	30	-	55	55
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	57	58	58	52	30	25	-	60	45
ΥΓΕΙΑ	57	55	58	52	30	25	-	60	45
ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	65	40	62	47	(25)	(25)	-	(65)	(40)

Παρατηρήσεις:

1. Οι τιμές σε παρενθέσεις αποτελούν μόνο οδηγό για σχεδιασμό θεάτρων, κινηματογράφων, αιθουσών συγκεντρώσεων, αιθουσών μουσικής, χώρων ηχογράφησης και επεξεργασίας ήχου, εκκλησιών και άλλων χώρων, στους οποίους η αυξημένη ηχοπροστασία αποτελεί προϋπόθεση για τη διαμόρφωση της εσωτερικής ακουστικής τους.
2. Για κτίρια στα οποία συνυπάρχουν επιμέρους τμήματα διαφορετικών κύριων χρήσεων, η επιλογή των τιμών των κριτηρίων γίνεται έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις σε ηχομόνωση, ηχοπροστασία κάθε χώρου κύριας χρήσης. Η επιλογή ακολουθεί τις τιμές των χώρων με περισσότερο αυξημένες απαιτήσεις, έτσι ώστε να καλύπτονται και οι απαιτήσεις των άλλων χώρων.
3. Οι τιμές της στήλης 9 αφορούν μόνο την επιφάνεια έδρασης των μηχανημάτων.

**Πίνακας 5.Κριτήρια ηχομόνωσης - ηχοπροστασίας. Κατηγορία Β κανονική ακουστική άνεση. Πηγή:
Κτιριοδομικός Κανονισμός 3046/304/1989**

ΕΙΔΟΣ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΑΠΟ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟ ΧΩΡΟ ΚΥΡΙΑΣ Η ΒΟΗΘΗΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΑΠΟ ΚΟΙΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΧΩΡΟΥΣ		ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΑΠΟ ΑΛΛΟ ΧΩΡΟ ΚΥΡΙΑΣ ΧΡΗΣΗΣ		ΗΧΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ Εξωτερικούς θορύβους		ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΗΧΟΜΟΝΩΣΗ ΚΥΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΠΟ ΧΩΡΟΥΣ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	R'_{w}	L'_{NW}	R'_{w}	L'_{NW}	$L_{Aeq,H}$	L_{PA}	R'_{w}	R'_{w}	L'_{NW}
	dB	dB	dB	dB	dB (A)	dB (A)	dB	dB	dB
ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΑΜΟΝΗ	50	60	-	-	35	30	42	55	50
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟ	40	65	52	55	40	35	-	53	60
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	50	65	55	55	35	30	-	55	50
ΥΓΕΙΑ	50	60	55	55	35	30	-	53	50
ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	60	45	60	48	(25)	(25)	-	(62)	(45)

Παρατηρήσεις:

1. Οι τιμές σε παρενθέσεις αποτελούν μόνο οδηγό για σχεδιασμό θεάτρων, κινηματογράφων, αιθουσών συγκεντρώσεων, αιθουσών μουσικής, χώρων ηχογράφησης και επεξεργασίας ήχου, εκκλησιών και άλλων χώρων, στους οποίους η αυξημένη ηχοπροστασία αποτελεί προϋπόθεση για τη διαμόρφωση της εσωτερικής ακουστικής τους.
2. Για κτίρια στα οποία συνυπάρχουν επιμέρους τμήματα διαφορετικών κύριων χρήσεων, η επιλογή των τιμών των κριτηρίων γίνεται έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις σε ηχομόνωση, ηχοπροστασία κάθε χώρου κύριας χρήσης. Η επιλογή ακολουθεί τις τιμές των χώρων με περισσότερο αυξημένες απαιτήσεις, έτσι ώστε να καλύπτονται και οι απαιτήσεις των άλλων χώρων.
3. Οι τιμές της στήλης 9 αφορούν μόνο την επιφάνεια έδρασης των μηχανημάτων.

Πίνακας 6. Σχέση μεταξύ R_w και R'_w . Πηγή: Κτιριοδομικός Κανονισμός 3046/304/1989

R'_w (dB)	R_w (dB)
έως 42	$R'_w + 0$
από 43 έως 48	$R'_w + 2$
από 48 έως 52	$R'_w + 3$
από 53 έως 55	$R'_w + 4$
από 56 έως 60	$R'_w + 6$

Ανάλογα λοιπόν με την πηγή προέλευσης του ήχου και το είδος του, χρησιμοποιείται διαφορετική παράμετρος ακουστικής άνεσης. Αναλυτικά:

Η **ηχομόνωση από γειτονικό χώρο κύριας ή βοηθητικής χρήσης** και ηχομόνωση από χώρους κοινής χρήσης του κτιρίου αφορά όλα τα οριζόντια και κατακόρυφα χωρίσματα ανάμεσα στο χώρο κύριας χρήσης και στους γειτονικούς του χώρους κύριας ή βοηθητικής χρήσης. Συγκεκριμένα για θέατρα δηλαδή θα εφαρμόζεται για τα χωρίσματα μεταξύ αίθουσας θεατών και λοιπών χώρων (π.χ. φουαγιέ ή καμαρίνια). Το κριτήριο ηχομόνωσης στην περίπτωση αερόφερτου ήχου για τα κατακόρυφα και τα οριζόντια χωρίσματα είναι οι ελάχιστες τιμές του μονότιμου μεγέθους R'_w σε ντεσιμπέλ (dB). Το κριτήριο ηχομόνωσης στην περίπτωση κτυπογενή ήχου για τα οριζόντια χωρίσματα είναι οι μέγιστες τιμές του μονότιμου μεγέθους L'_{NW} σε ντεσιμπέλ (dB).

Η **ηχοπροστασία από εξωτερικούς θορύβους** αφορά τον εξωτερικό θόρυβο περιβάλλοντος (κυκλοφοριακό, αστικό) που μεταδίδεται μέσα από όλα τα εξωτερικά οριζόντια και κατακόρυφα χωρίσματα για όλα ανεξαιρέτως τα κτίρια. Το κριτήριο ηχοπροστασίας είναι οι μέγιστες τιμές της ωριαίας ισοδύναμης A - ηχοστάθμης $L_{Aeq,H}$ σε ντεσιμπέλ A (dB (A)).

Η **ηχοπροστασία από εγκαταστάσεις** αφορά το θόρυβο που προέρχεται από τις κοινόχρηστες και ιδιωτικές εγκαταστάσεις, που μεταδίδεται μέσα από όλα τα οριζόντια και κατακόρυφα χωρίσματα και από όλες τις άλλες ηχητικές διαδρομές για όλα ανεξαιρέτως τα κτίρια. Το κριτήριο ηχοπροστασίας είναι οι μέγιστες τιμές της A - ηχοστάθμης L_{PA} σε ντεσιμπέλ - A (dB (A)) μέσα στους χώρους κύριας χρήσης.

Κοινόχρηστες εγκαταστάσεις είναι η υδραυλική, η ηλεκτρική, η εγκατάσταση κεντρικής θέρμανσης - ψύξης - αερισμού, οι ανελκυστήρες, οι αντλίες και τα κάθε είδους μηχανήματα που εξυπηρετούν από κοινού τα διαμερίσματα και τους άλλους χώρους.

Η **ηχομόνωση χώρου κύριας χρήσης από χώρους εγκαταστάσεων** αφορά τα κατακόρυφα και οριζόντια χωρίσματα ανάμεσα σε χώρους κύριας χρήσης και χώρους εγκαταστάσεων για όλες τις περιπτώσεις των κτιρίων εκτός από τα κτίρια κατοικίας. Το κριτήριο ηχομόνωσης στην περίπτωση αερόφερτου ήχου για τα κατακόρυφα και τα οριζόντια χωρίσματα είναι οι ελάχιστες τιμές του μονότιμου μεγέθους R'_w σε ντεσιμπέλ (dB). Το κριτήριο ηχομόνωσης στην περίπτωση κτυπογενή ήχου για τα οριζόντια χωρίσματα είναι οι μέγιστες τιμές του μονότιμου μεγέθους $L'_{N,W}$ σε ντεσιμπέλ -(dB).

4.2.4. Κλίμακες

Ο Κτιριοδομικός Κανονισμός επίσης ορίζει απαιτήσεις για τις κλίμακες των κτιρίων, τις οποίες κατηγοριοποιεί σε τρεις τύπους που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα 7. Στα κτίρια συνάθροισης κοινού (Κατηγορία Γ) ορίζει πως οι κλίμακες θα πρέπει να είναι τύπου Ι, ενώ κατ' εξαίρεση επιτρέπονται Κλίμακες τύπου ΙΙ στα κτίρια και στους χώρους συνάθροισης κοινού, όταν οι θέσεις τους είναι τέτοιες, ώστε να μην υπάρξει πιθανότητα να χρησιμοποιηθούν για διαφυγή σε περίπτωση κινδύνου από περισσότερα από 20 άτομα.

Πίνακας 7. Τύποι κλιμάκων. Πηγή: Κτιριοδομικός Κανονισμός 3046/304/1989

	ΤΥΠΟΣ I	ΤΥΠΟΣ II	ΤΥΠΟΣ III
	1,10 m	0,90 m	1,10 m
Ελάχιστο πλάτος ελεύθερο από κάθε εμπόδιο εκτός από κουπαστές που δεν προεξέχουν περισσότερο από 0,09 m και εκτός από προεξοχές δοκών σε τοίχους που δεν προεξέχουν περισσότερο από 0,04 m			
Υψος βαθμίδας	Μέγιστο 0,18 m	Μέγιστο 0,20 m	Μέγιστο 0,18 m
	Ελάχιστο 0,13 m	Ελάχιστο 0,13 m	Ελάχιστο 0,13 m
Πλάτος βαθμίδας	Ελάχιστο 0,28 m μετρούμενο στο μέσο της βαθμίδας σε οριζόντια προβολή σαν απόσταση των ακμών δύο διαδοχικών βαθμίδων	Ελάχιστο 0,24 m μετρούμενο στο μέσο της βαθμίδας σε οριζόντια προβολή σαν απόσταση των ακμών δύο διαδοχικών βαθμίδων	Μέγιστο 0,42 m. Ελάχιστο 0,23 m μετρούμενο σε απόσταση 0,50 m από την εσωτερική άκρη των δύο περιμέτρων της σκάλας
Λοξές βαθμίδες	Επιτρέπονται μόνο σε	Επιτρέπονται μόνο σε καμπύλες	Επιτρέπονται σύμφωνα με τα

	καμπύλες σκάλες που η ακτίνα καμπυλότητας της εσωτερικής πλευράς δεν είναι ποθενά μικρότερη από 7,5 m	σκάλες που η ακτίνα καμπυλότητας της εσωτερικής πλευράς δεν είναι ποθενά μικρότερη από 7,5 m	η ανωτέρω πλάτη βαθμίδας.
Ελάχιστο ελεύθερο ύψος	2,20 m	2,20 m	2,20 m
Μέγιστη διαφορά στάθμης μεταξύ διαδοχικών πλατύσκαλων	3,60 m	3,60 m	3,60 m
Άθροισμα 2 φορές ύψος + 1 φορά πλάτος βαθμίδας (όπου το πλάτος βαθμίδας μεγαλύτερο από 0,66 του μετρείται στο μέσο της βαθμίδας οριζόντια προβολή σαν απόσταση των ακμών δύο διαδοχικών βαθμίδων)	Όχι μικρότερο από 0,60 m και όχι μεγαλύτερο από 0,66 m.	Όχι μικρότερο από 0,60 m και όχι μεγαλύτερο από 0,66 m	Όχι μικρότερο από 0,60 m και όχι μεγαλύτερο από 0,66 m
Ελάχιστη διάσταση πλατύσκαλου κατά την προέκταση άξονα κλάδου	1,10 m	0,90 m	1,10 m μετρούμενη επί της καμπύλης που διέρχεται από τα μέσα των βαθμίδων
Πόρτες που ανοίγουν κατευθείαν πάνω στον κλάδο με τις βαθμίδες	Δεν επιτρέπονται	Δεν επιτρέπονται	Δεν επιτρέπονται

4.3. Διατάξεις για προσβασιμότητα από ΑΜΕΑ

4.3.1. Νομοθεσία- Γενικά

Ο Νέος Οικοδομικός Κανονισμός ορίζει στο άρθρο 26, πως όλα τα κτίρια είναι υποχρεωτικό πλέον να ακολουθούν τις οδηγίες του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας (πρ. ΥΠΕΚΑ) «Σχεδιάζοντας για Όλους», που ορίζουν συγκεκριμένα σχεδιαστικά πρότυπα για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία (στο εξής ΑμεΑ). Για τα υφιστάμενα κτίρια δε, ορίζει πως οι κατάλληλες διαμορφώσεις θα πρέπει να ολοκληρωθούν μέχρι το 2020, εκτός και αν θίγεται ο φέρων οργανισμός του κτιρίου, οπότε αυτό θα θεωρείται αυθαίρετο. Η εγκύκλιος ΑΜΕΑ/42382/16.07.2013 επίσης προσθέτει πως: «Για την περίπτωση υφιστάμενων κτηρίων για τα οποία πρόκειται να εκδοθεί οικοδομική άδεια αλλαγής χρήσης, η δέσμευση αυτή ισχύει με την έκδοση της άδειας δόμησης, εφόσον η νέα χρήση το απαιτεί.» Ειδικά για τους χώρους συνάθροισης κοινού, σύμφωνα με τις οδηγίες, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα από ΑμεΑ είτε αυτοί/ές είναι επισκέπτες είτε εργαζόμενοι. Ειδικά για τα θέατρα αυτό πρακτικά σημαίνει πως, εκτός της προσβασιμότητας για θεατές με ειδικές ανάγκες θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα να εξυπηρετούνται και ηθοποιοί, υπάλληλοι του θεάτρου ή τεχνικοί με ειδικές ανάγκες. Τη στιγμή αυτή, ενώ στο παγκόσμιο θέατρο καταργούνται τα ταμπού σχετικά με την εμφάνιση ΑμεΑ επί σκηνής, ελάχιστα θέατρα στην Ελλάδα έχουν αυτή τη δυνατότητα και μπορούν να εγγυηθούν την άνεση και την ασφάλεια ενός ηθοποιού με αναπηρία.

Εικόνα 7. Διεθνές Φεστιβάλ Χορού για άτομα με και χωρίς αναπηρία Unlimited Access στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών ιδρύματος Ωνάση

4.3.2. Σχεδιασμός για ΑμεΑ

4.3.2.1. Γενικά

Άτομα με αναπηρία ορίζονται τα άτομα που έχουν μόνιμες ή προσωρινές βλάβες, ανικανότητες, αδυναμίες, αναπηρίες ή συνδυασμό των παραπάνω, που προέρχονται από φυσική, ψυχική ή νοητική ανεπάρκεια. Ανάλογα με το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν, μπορούν να διακριθούν σε:

Άτομα με δυσκολία στην κίνηση

Άτομα με δυσκολία στην όραση

Άτομα με δυσκολία στην ακοή

Άτομα με δυσκολία στην αντίληψη και την επικοινωνία

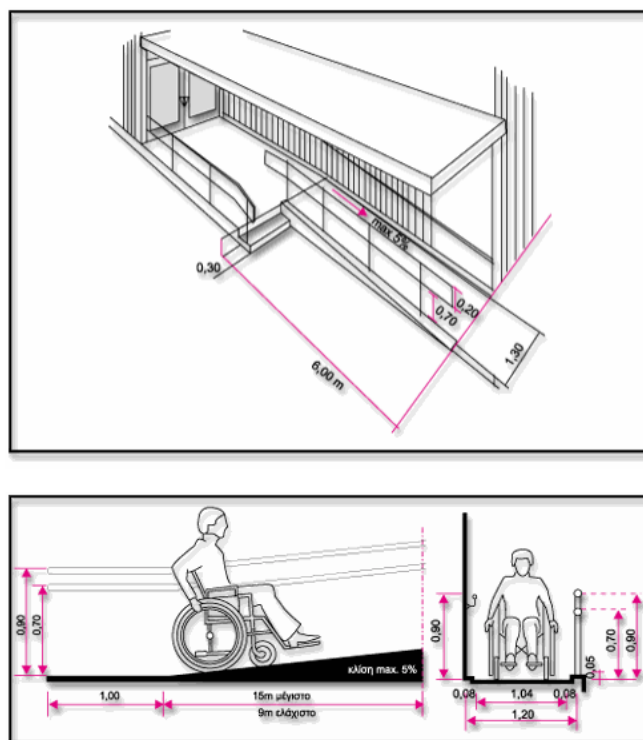
Η βασική αρχή που θα πρέπει να διέπει το σχεδιασμό είναι η προσβασιμότητα των χώρων από τα άτομα αυτά. Συγκεκριμένα, προσπελάσιμα -οριζοντίως και κατακόρυφα, σε όλα τα επίπεδα- επιβάλλεται να κατασκευάζονται όλα τα κτίρια που χρησιμοποιούνται από κοινό, όπου ένα εμποδιζόμενο άτομο μπορεί να φθάσει είτε ως επισκέπτης είτε ως εργαζόμενος¹⁰. Ο Νέος Οικοδομικός Κανονισμός ορίζει πως θα πρέπει το 5% των χώρων υγιεινής να είναι προσβάσιμοι σε ΑμεΑ ή τουλάχιστον ένας χώρος υγιεινής ανά συγκρότημα, ενώ 5% και των θέσεων στάθμευσης θα πρέπει να διαμορφώνεται για χρήση αναπηρικών αυτοκινήτων. Τα κτίρια θα πρέπει να είναι άνετα και ασφαλώς προσπελάσιμα από εμποδιζόμενα άτομα και άτομα με αναπηρία και αυτό θα διασφαλίζεται από προσβάσιμες οριζόντιες και κατακόρυφες οδεύσεις που αρχίζουν απ' τη στάθμη του πεζοδρομίου και φτάνουν μέχρι την πόρτα του ανελκυστήρα και του εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους του κτιρίου και αποτελούνται από ράμπες, αναβατόρια, ανελκυστήρες κλπ, ενώ προβλέπονται και προστατευμένοι προσβάσιμοι χώροι αναμονής σε περίπτωση έκτακτων αναγκών.

¹⁰ Σχεδιάζοντας για Όλους, οδηγίες ΥΠΕΚΑ

4.3.2.2. Είσοδοι

Τα πεζοδρόμια μπροστά στην είσοδο θα πρέπει να συνδέονται με «σκάφη» με το οδόστρωμα, ενώ τουλάχιστον η κεντρική είσοδος του θεάτρου με το πεζοδρόμιο με ράμπα ή αναβατήριο κατάλληλων προδιαγραφών. Οι θύρες θα πρέπει να είναι είτε ανοιγόμενες με επάλληλα φύλλα είτε απλές ανοιγόμενες και σε κάθε περίπτωση όχι περιστροφικές. Το ελάχιστο πλάτος θύρας είναι τα 1,20μ. Οι χειρολαβές θα πρέπει να βρίσκονται σε ύψος 0,90-1,20μ. ενώ τυχόν επιγραφές σε ύψος 1,50μ., και σε μορφή Braille.

Το γκισέ του ταμείου αλλά και του μπαρ θα πρέπει για τμήμα μήκους τουλάχιστον 1.00μ να κατασκευάζεται σε ύψος 0.80μ από το δάπεδο.

Εικόνα 8. Ράμπα εισόδου. Πηγή: Σχεδιάζοντας για Όλους, οδηγίες ΥΠΕΚΑ

4.3.2.3. Κοινόχρηστοι χώροι

Όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι του θεάτρου θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι από όλους τους χρήστες και ειδικά τα εμποδιζόμενα άτομα. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρχουν διάδρομοι κυκλοφορίας εντός και εκτός αιθούσης τουλάχιστον πλάτους 1,50μ.. Προβλέπεται ακόμη η ύπαρξη θυρών πλάτους 0.90μ από κάσα σε κάσα, ανοιγόμενων -με μέγιστη απαιτούμενη για το άνοιγμά τους δύναμη τα 15 Newton- ή συρόμενων, που θα

φέρουν κατακόρυφο φεγγίτη -όπου επιτρέπεται από την χρήση τους- για τον έλεγχο της κίνησης από την πίσω πλευρά της θύρας και χειρολαβή σχήματος L ή D καθώς και η ύπαρξη ελεύθερων από κάθε εμπόδιο χώρων, διαμέτρου 1.50μ, για την περιστροφή αμαξιδίων.

Στην αίθουσα αναμονής- φουαγιέ θα πρέπει να υπάρχουν ελεύθεροι χώροι, διαστάσεων εκάστου 0.80*1.30μ, για την στάθμευση αλλά και ειδικές θέσεις με σκληρά καθίσματα βάθους 0.40μ και ύψους 0.55-0.60μ με στηρίγματα χεριών για τα άτομα με προβλήματα στην κίνηση. Σε περιπτώσεις αμφιθεατρικών αιθουσών θα πρέπει να προβλέπονται θέσεις για τους χρήστες αμαξιδίων στην πρώτη σειρά των επίπεδων τμημάτων ή στην τελευταία σειρά των διαχωριστικών διαδρόμων των διαζωμάτων που καταλήγουν σε πόρτες εξόδου, με την κατασκευή αναδιπλούμενων ή αφαιρούμενων καθισμάτων ώστε στην θέση τους να τοποθετείται το αμαξίδιο. Και στην περίπτωση αυτή οι απαιτούμενες διαστάσεις του ελευθερούμενου χώρου είναι 0.80*1.30μ κατ' ελάχιστον.

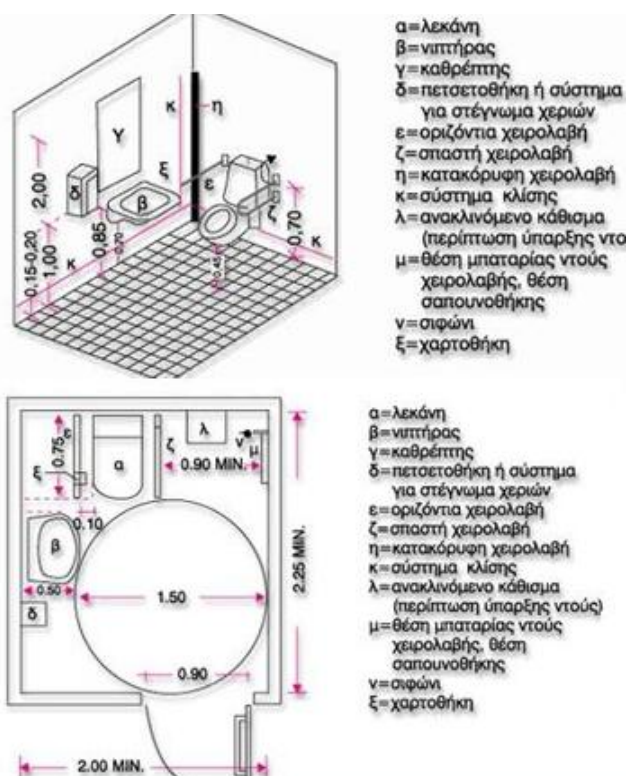
Σχετικά με τα δάπεδα οι σχετικές οδηγίες συνιστούν την αποφυγή υψομετρικών διαφορών σε οποιαδήποτε στάθμη και την κάλυψή τους -όπου είναι αδύνατη η αποφυγή τους- με ράμπες μέγιστης κλίσης 5% ή με κάποιο σύστημα ανύψωσης καθώς και την κατασκευή αντιολισθηρών, ομοιογενών, σταθερών δαπέδων εύκολων στον καθαρισμό και την συντήρηση, με μικρή αντανακλαστικότητα, χωρίς σημεία εκτροπής των αμαξιδίων και των άλλων βοηθημάτων, χωρίς αρμούς διαμόρφωσης των δαπέδων σε τέτοιο μέγεθος που να δημιουργούν κραδασμούς στην κίνηση των αμαξιδίων ή ανατροπές κατά το βάδισμα των εμποδιζόμενων ατόμων και χωρίς κατώφλια αλλά και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο που να προεξέχει ή να βυθίζεται στο δάπεδο περισσότερο από 2εκ.

Για τις κλίμακες, οι συνιστώμενες διαστάσεις είναι 15 εκ./33 εκ. ύψος/πλάτος για τις βαθμίδες ώστε να εξυπηρετούνται εμποδιζόμενα άτομα. Το μήκος αναπτύγματος της κλίμακας δεν θα πρέπει να είναι πάνω από 4-4,5μ. χωρίς να μεσολαβεί πλατύσκαλο πλάτους τουλάχιστον 1,20μ. Όλες οι κλίμακες θα πρέπει να περιλαμβάνουν κιγκλίδωμα, στηθαίο ή συνδυασμό τους, χειρολισθήρα και περίζωμα (σοβατεπί), καθώς και να σημαίνονται κατάλληλα.

Σχετικά με την πυροπροστασία, ακολουθούνται όλοι οι ισχύοντες κανονισμοί, με την επισήμανση ότι οι πόρτες πυρασφάλειας θα πρέπει να είναι εύχρηστες και μικρή αντίσταση στο μηχανισμό επαναφοράς, ενώ ένας τουλάχιστον ανελκυστήρας θα πρέπει να χαρακτηρίζεται ως μέσον διαφυγής και το φρεατίό του και τα αντίστοιχα πλατύσκαλα να συνιστούν πυροδιαμερίσματα του κτιρίου.

Τέλος, για τους χώρους υγιεινής, προβλέπεται η ύπαρξη τουλάχιστον μιας τουαλέτας ανά όροφο που θα εξυπηρετεί τους χρήστες αμαξιδίων αλλά θα λειτουργεί και σαν τουαλέτα "οικογενειακού τύπου", με χώρο για την φροντίδα μωρών.

Ακολουθούν χαρακτηριστικά σχήματα από τις οδηγίες σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για όλους» όπου φαίνονται οι απαραίτητες διαστάσεις τουαλετών.

Εικόνα 9. Διαστάσεις WC ΑμεΑ. Πηγή: Σχεδιάζοντας για Όλους, οδηγίες ΥΠΕΚΑ

4.3.2.4. Θέσεις Στάθμευσης

Για την στάθμευση των αυτοκινήτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες θα πρέπει να υπάρχει ειδικά διαμορφωμένος χώρος με εύκολη πρόσβαση και μεγαλύτερες διαστάσεις από τις συνήθεις (περίπου 3,50*5,00μ). Ειδικά όταν ο χώρος στάθμευσης εξυπηρετεί χώρο συνάθροισης κοινού όπως το θέατρο, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι θέσεις στάθμευσης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες να βρίσκονται στην μικρότερη δυνατή απόσταση από την είσοδο - ει δυνατόν λιγότερο από 50μ- και να εξασφαλίζεται η αυτόνομη μετακίνηση και μεταφορά τους από τους χώρους στάθμευσης στην προσβάσιμη από αυτά είσοδο του θεάτρου.

Η αναλογία των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι 5% επί του συνόλου των προβλεπομένων θέσεων και τουλάχιστον μία θέση σε περιπτώσεις μικρών χώρων στάθμευσης.

5. ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

5.1. Σύμφωνα με το Β.Δ. 15/05/1956 «Περί Κανονισμού Θεάτρων-Κινηματογράφων»

Όπως έχει προαναφερθεί, και για λόγους ασφάλειας από πυρός, απαγορεύεται να τοποθετούνται τραπέζια, πάγκοι και καθίσματα στους διαδρόμους της αίθουσας θεατών, καθώς και η παραμονή των θεατών στους διαδρόμους αυτούς.

Οι θύρες της αίθουσας, καθώς και οι διάδρομοι, οι έξοδοι, οι διαβάσεις και οι αυλές που χρησιμοποιούνται για την εκκένωση του θεάτρου θα πρέπει καθ' όλη τη διάρκεια της παράστασης να είναι ελεύθερες για την κυκλοφορία και να φωτίζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα σε άλλα άρθρα του Βασιλικού Διατάγματος.

Κάθε δημόσιο θέαμα οφείλει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα αυτο-πυρασφάλειας για την προστασία της ζωής των θεατών και των εργαζομένων αλλά και για την αποφυγή ζημιών στις εγκαταστάσεις. Η Πυροσβεστική Υπηρεσία δρα μόνο κατασταλτικά σε περίπτωση πυρός, ενώ όλη η πρόληψη της δημιουργίας και επέκτασης της φωτιάς βρίσκεται στην ευθύνη της εκάστοτε επιχείρησης.

Τα μέσα πυρασφάλειας που οφείλει να διαθέτει και να συντηρεί κάθε θέατρο είναι τα κάτωθι:

A'. Μόνιμες εγκαταστάσεις:

- α) Υδροληψία με σωλήνες και ακροφύσια
- β) Συναργερμός προς τις κεντρικές εγκαταστάσεις του κτιρίου και την Πυροσβεστική Υπηρεσία
- γ) Καταιονισμός ύδατος όπου αποθηκεύονται σκηνικά.

B'. Φορητές συσκευές σβέσεως:

- α) Υγρούς πυροσβεστήρας (ύδατος ή αφρού) και
- β) Ξηρούς πυροσβεστήρας (σκόνης, χιόνος, διοξειδίου άνθρακος).

Η εγκατάσταση καταιονισμού ύδατος δεν είναι υποχρεωτική για θεάματα που περιλαμβάνουν λιγότερους από 800 θεατές.

Γενικώς εργαστήρια και αποθήκες θεωρούνται επικίνδυνα από πυρόξ, οπότε πρέπει να εξασφαλίζεται ότι το περιβάλλον ηλεκτρικών μηχανών, μετασχηματιστών, αντιστάσεων κ.ό.κ. είναι απαλλαγμένο από εύφλεκτες ύλες, καθώς και ότι ασφάλειες, διακόπτες κλπ όπου γίνεται διακοπή ρεύματος προφυλάσσονται με άκαυστες επενδύσεις.

Οποιαδήποτε μεγάλη υφασμάτινη επιφάνεια σκηνικού, ή παραπέτασμα από ύφασμα, πρέπει να εμβαπτίζεται σε πυρασφαλή διάλυση, οριζόμενη από την Πυροσβεστική Υπηρεσία, η οποία πρέπει να ανανεώνεται σε τακτά διαστήματα. Το ίδιο δεν ισχύει και για το φυσικό μετάξι, που θεωρείται πως δύσκολα αναφλέγεται. Στην περίπτωση ξύλινων κατασκευών, επίσης απαιτείται εμβάπτιση, σε υλικό όμως που δεν μειώνει την ακουστική.

Γυμνοί αγωγοί δεν επιτρέπονται. Μεμονωμένοι αγωγοί πρέπει να εγκαθίστανται μέσα σε σωλήνες ή ως καλώδια.

Όλοι οι υπαλληλοι του θεάτρου πρέπει υποχρεωτικά να εκπαιδεύονται από την Πυροσβεστική Υπηρεσία, η οποία χορηγεί δελτία ταυτότητας που επιβεβαιώνουν την ικανότητα του κατόχου να παράσχει την πρώτη πυροσβεστική βοήθεια και να χειριστεί κατάλληλα τα μέσα πυροπροστασίας. Αυτό γίνεται με δοκιμές ξηράς σβέσεως, οι οποίες επαναλαμβάνονται με τρόπο ώστε σε περίπτωση που ξεσπάσει πυρκαγιά, έκρηξη ή πανικός να μπορεί κανείς να βασιστεί στην ψυχραιμία του προσωπικού.

Τα μέσα πυρασφάλειας που έχουν προαναφερθεί τοποθετούνται μέσα σε επίτοιχες θυρίδες, που λέγονται πυροσβεστικές φωλιές.

Οι πυροσβεστικές φωλιές εγκαθίστανται στα εξής σημεία:

Α'. Για θεάματα που περιλαμβάνουν περισσότερους των 800 θεατών:

1. Στην πλατεία:

α) Μία δεξιά της κεντρικής εισόδου σε απόσταση 2 - 3 m από αυτή.

β) Από μία στους πλευρικούς τοίχους και σε θέση απέχουσα 5 τουλάχιστον m από τις εξόδους κινδύνου.

2. Στον εξώστη:

Όπως και στην πλατεία εφ' όσον αυτός περιλαμβάνει το 1/3 του συνόλου των θεατών. Εάν όμως ο αριθμός είναι μικρότερος των 300 η β' περίπτωση παραλείπεται.

3. Στη σκηνή:

α) Προκειμένου περί θεάτρου 1) ανά μία φωλεά σε κάθε είσοδο προς την κυρίως σκηνή και σε θέσιν τέτοια, ώστε να προστατεύονται ταυτοχρόνως τα καμαρίνια των ηθοποιών και 2) μία έξω της εισόδου του υπογείου της σκηνής ή εντός του υπογείου, αλλά πάντως δίπλα στην είσοδό του.

Β'. Για θεάματα που περιλαμβάνουν από 500 - 800 θεατές.

1. Στην πλατεία:

α) Μία δεξιά της κεντρικής εισόδου και σε απόσταση 2-3 m απ' αυτήν.

β) Μία σε ένα των κατά μήκος πλευρικών τοίχων, κατά προτίμηση του αριστερού, εφ' όσον δεν συμπίπτει να είναι επ' αυτού και η έξοδος.

2. Στον εξώστη:

Όπως και στην πλατεία με τον περιορισμό όμως της ανωτέρω Α' κατηγορίας.

3. Στη σκηνή:

Όπως στην Α' κατηγορία.

Γ'. Για θεάματα που περιλαμβάνουν κάτω των 500 θεατών:

1. Από μία πυροσβεστική φωλεά στην πλατεία, στον εξώστην και στη σκηνή.

Οι πυροσβεστικές φωλιές θα εγκαθίστανται κατά τρόπον που να μην προκαλούν συναισθήματα ανησυχίας στους θεατές για ενδεχόμενο κίνδυνο.

Η πυροσβεστική φωλεά απαρτίζεται:

α) Από στόμιο υδροληψίας διαμέτρου 0,045μ. συνδεδεμένο με το δίκτυο υδρέυσεως. Εφ' όσον κατά την κρίση των αρμόδιων επιτροπών η εγκατάσταση στομίου τέτοιων διαστάσεων παρουσιάζει τεχνικές δυσκολίες, ειδικά όταν η απόσταση του θεάτρου από το ειδικό δίκτυο ύδρευσης που δύναται ν' ανεχθεί τέτοια σύνδεση είναι μεγαλύτερη των 25μ., το στόμιο υδροληψίας μπορεί να είναι μικρότερης διαμέτρου, όχι όμως λιγότερο από 0,025μ.

β) Από πυροσβεστικό σωλήνα αναλόγου μήκους με ημισυνδέσμους διαμέτρου 0,045 ή κατά περίπτωση 0,025 και ενός αυλού αυξομειούμενης διαμέτρου, συνδεδεμένων μεταξύ τους και με το στόμιο υδροληψίας.

γ) Από λαμπτήρα ισχυρής ενστάσεως του δικτύου φωτισμού κινδύνου.

δ) Από επαφή του φωτισμού κινδύνου, επαφή της θέσεως σε λειτουργία ηλεκτροκίνητης αντλίας προς παροχή ύδατος, εάν αντί από δίκτυο ύδρευσης το νερό παρέχεται από δεξαμενή μέσω αντλίας διπλής ενεργείας και από επαφής συναγερμού δια κωδώνων.

ε) Από δύο διηθητικές προσωπίδες (μάσκες) κατά των καπνών.

Οι πυροσβεστήρες μπορούν να τοποθετούνται και σε άλλες θέσεις εκτός της φωλιάς.

Είναι δυνατόν, προς ευχερέστερη χρησιμοποίηση των φωλεών τα στοιχεία δ και ε να τοποθετούνται σε ιδιαίτερες φωλιές, που απέχουν από τις προηγούμενες κατά 1,50-2μ.

Σε πόλεις πληθυσμού έως 8000 κατοίκων, ανεξαρτήτως αν η υδροληψία γίνεται από δίκτυο ή δεξαμενή, ο πυροσβεστικός σωλήνας μπορεί να είναι ελαστικός διαμέτρου μιας ίντσας με αυλό απλής κατασκευής στομίου διαμέτρου 6 - 9 mm.

Το μήκος των πυροσβεστικών σωλήνων κάθε πυροσβεστικής φωλιάς πρέπει να μην είναι μικρότερο από το μισό της διαγωνίου της πλατείας ή του εξώστη, ανάλογα με τη θέση της φωλιάς. Εάν η πυροσβεστική φωλιά στην πλατεία ή τον εξώστη είναι μία, το μήκος του σωλήνα πρέπει να είναι ίσο προς τη διαγώνιο της πλατείας ή του εξώστη.

Επιβάλλεται να γίνεται εκπομπή ηχογραφημένου μηνύματος από μεγάφωνο στην περίπτωση που δημιουργηθεί πανικός από οποιαδήποτε αιτία που να δίνει κατάλληλες οδηγίες για την καθυσήχηση του κοινού και την καθοδήγησή του προς την ομαλή έξοδο από την αίθουσα.

Επιβάλλεται επίσης η εγκατάσταση αυτόματων θερμοστατικών σημαντήρων πυρκαγιάς, οι οποίοι να λειτουργούν σε κάθε αύξηση θερμοκρασίας που δεν θεωρείται κανονική και να είναι συνδεδεμένοι αντίστοιχα τόσο με το κέντρο συναγερμού –το οποίο πρέπει να βρίσκεται σε κεντρικό γραφείο του θεάτρου- όσο και με το κέντρο ηλεκτροφωτισμού, το θυρωρείο, άλλο κατάλληλο χώρο του θεάτρου, εντός της αίθουσας, τους περιφερειακούς διαδρόμους, δευτερεύοντες χώρους κλπ, αλλά και με πολλαπλασιαστή προς την πυροσβεστική Υπηρεσία.

Ο κατά τα ανωτέρω αυτόματος σημαντήρας αποτελείται:

- 1) Από τον κύριο σημαντήρα
- 2) Την εγκατάσταση του αγωγού
- 3) Την εγκατάσταση συναγερμού
- 4) Την πηγή του ρεύματος

Οι θερμοστατικοί σημαντήρες πρέπει να συνδέονται με σύστημα αυτόματου κλεισίματος των θυρών επικοινωνίας μεταξύ του κτιρίου της σκηνής και του κτιρίου των θεατών, μέχρι και των θυρών των δευτερευόντων χώρων με το κλείσιμο των οποίων δεν θα παρακωλύεται η κατάσβεση.

Από τον φωτισμό κινδύνου, ο οποίος τροφοδοτείται από πηγή ανεξάρτητη του κύριου φωτισμού, πρέπει απαραίτητως να φωτίζονται:

1. Από μία λυχνία εντάσεως τουλάχιστον 500 κηρίων με αντανακλαστήρα η οροφή της αίθουσας δίπλα στο προσκήνιο.
2. Η περιοχή πάνω από τον οπίσθιο εξώστη.
3. Η περιοχή κάτω και δεξιά αυτού και πίσω αριστερά, από μία λυχνία 200 κηρίων.
4. Οι περιφερειακοί διάδρομοι, τα κλιμακοστάσια κ.λ.π. μέχρι τις εξόδους στις αυλές (που φωτίζονται επίσης επαρκώς) ή στις οδούς.

Επίσης πρέπει να υπάρχουν λυχνίες φωτισμού κινδύνου στην σκηνή, τους διαδρόμους και θαλάμους ηθοποιών, μηχανοστάσια και λοιπούς δευτερεύοντες χώρους.

Ο φωτισμός κινδύνου πρέπει να δύναται να τεθεί σε λειτουργία:

α) Αυτόματα, συνδεδεμένος με αυτόματους σημαντήρες πυρκαγιάς με παρεμβολή πολλαπλασιαστή, όχι μόνο σε περίπτωση βλάβης του κυρίως φωτισμού αλλά και σε περίπτωση εκρήξεως πυρακαγιάς.

β) Χειροκίνητα, από όλες τις άνω θέσεις και από οποιαδήποτε άλλη ειδική θέση που κρίνει κατάλληλη το αρμόδιο συμβούλιο για την ταχύτερη αφή του φωτισμού κινδύνου.

Οι φορητοί πυροσβεστήρες είτε υγρής είτε ξηρής γόμωσης πρέπει να ελέγχονται από την αρμόδια Πυροσβεστική Αρχή κατά τα τακτά διαστήματα, η οποία θα βεβαιώνει επίσημα πάνω τους το χρόνο του τελευταίου ελέγχου και τη διάρκεια της ικανότητάς τους για δράση.

Εντός 7 ημερών από την επιθεώρηση της Πυροσβεστικής υπηρεσίας, η διεύθυνση του θεάτρου υποχρεούται να προβεί σε αναγόμωση των πυροσβεστήρων που υποδείχθησαν κατά την επιθεώρηση.

Τα στεγασμένα θέατρα πρέπει να πληρούν τους παρακάτω όρους:

Τα κτίρια πρέπει να είναι λιθόκτιστα ή εκ σιδηροπαγούς σκυροδέματος, ενώ απαγορεύονται τα τοιχώματα από ξυλόπηκτες κατασκευές.

Τα υλικά των διαφόρων χωρισμάτων, διαδρόμων, θεωρείων, οροφών και τα υλικά των κάτωθεν ή όπισθεν της σκηνής χωρισμάτων ή διαμερισμάτων (εφ' όσον υπάρχουν) πρέπει να είναι άφλεκτα.

Οροφές ή διαχωρίσματα από οποιοδήποτε είδος υφάσματος -έστω και εμβαπτισμένου εντός πυρίμαχου διαλύματος- απαγορεύονται.

Οι εξωτερικοί τοίχοι των κτιρίων θεάτρων, οι τοίχοι όλων των κλιμακοστασίων, διαδρόμων και προσβάσεων, οι τοίχοι των καπναγωγών και αεραγωγών και οι μεταξύ οροφής και της στέγης πάνω από τα φώτα, πρέπει να είναι πυρίμαχοι.

Οι τοίχοι των καπναγωγών και αεραγωγών πρέπει να ξεκινούν 0,80 m τουλάχιστον άνωθεν της υψηλότερης οριζόντιας γραμμής της στέγης ή του στηθαίου.

Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω μπορεί να επιτραπεί οι τοίχοι μονώροφων θεάτρων, να αποτελούνται από αλεξίπτωρη κατασκευή.

Το πάχος των τοίχων των κλιμάκων πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,15 m (χωρίς υπολογισμό του πάχους του επιχρίσματος) εάν είναι κατασκευασμένοι από σιδηροπαγές σκυρόδεμα, 0,25 m δε αν είναι κατασκευασμένοι εκ πλινθοδομής, ανεξαρτήτως των στατικών αναγκών.

Το μήκος του σωλήνα εκροής πρέπει να είναι τουλάχιστον 25 m.

Απαγορεύεται αυστηρώς η κάλυψη της πυροσβεστικής εγκατάστασης από σκηνικά ή άλλα εξαρτήματα, όπως και η τοποθέτηση αντικειμένων που εμποδίζουν την απρόσκοπτη δίοδο προς την πυροσβεστική εγκατάσταση.

Δεν επιτρέπεται η συσσώρευση παλιών σκηνικών ή άλλων εύφλεκτων αντικειμένων στα παρασκήνια, εκτός από αυτά που προορίζονται για το έργο που ανεβάζεται.

Επιτρέπεται η τοποθέτηση των υλικών αυτών κάτωθι της σκηνής, αλλά σε ειδικά για το σκοπό αυτό δωμάτια.

Οι θάλαμοι των ηθοποιών (καμαρίνια) απαγορεύεται να είναι κατασκευασμένοι από σανιδώματα ή άλλα εύφλεκτα υλικά.

Για τις οροφές των στεγασμένων θεάτρων, το διάταγμα αναφέρει τα εξής:

Όλες οι οροφές κάτω από τις οποίες υπάρχουν χώροι που προορίζονται προς διαρκή παραμονή ανθρώπων, όπως και οι οροφές των διαδρόμων και των προσβάσεων, πρέπει να είναι πυρίμαχες. Οι οροφές των λοιπών χώρων, συμπεριλαμβανομένων και των κλιμακοστασίων, μπορούν να είναι αλεξίπυροι. Κατά παρέκκλιση μπορεί να επιτραπεί αλεξίπυρη οροφή σε θέατρα χωρητικότητας 200 θεατών ή λιγότερο, των οποίων το δάπεδο δεν υπέρκειται της στάθμης της οδού περισσότερο από 2μ., καθώς και σε μονώροφα κτίρια, των οποίων η οροφή είναι ταυτοχρόνως και η στέγη, οπότε μπορεί να επιτραπεί ξύλινη οροφή χωρίς κονίαμα, αλλά πλανισμένη.

Οι στέγες θα πρέπει να διατέτουν πυρίμαχη επικάλυψη, ενώ απαγορεύεται οποιαδήποτε πρόχειρη επικάλυψή τους, με εξαίρεση την κατασκευή στέγης από γαλβανισμένη λαμαρίνα, υπό την προϋπόθεση αυτή να είναι μονωμένη από τις εξωτερικές επιδράσεις (θερμότητα, υγρασία, θόρυβος κλπ).

Για τα θέατρα που λειτουργούν σε ανοιχτό χώρο, ισχύουν τα ίδια μέτρα πυρασφάλειας που ισχύουν στους στεγασμένους χώρους, μόνο για τους κλειστούς χώρους αυτών, με εξαίρεση την απαίτηση το μήκος του σωλήνα εκροής να είναι 25μ.

Τα παράθυρα που βλέπουν σε φωταγωγούς πρέπει να αποτελούνται από σιδερένιο πλαίσιο με σπλισμένα γυαλιά, τα οποία να είναι στερεωμένα ώστε να μην πέφτουν σε περίπτωση πυρός. Στα ταμεία είναι δυνατόν να επιτραπούν μόνιμα κιγκλιδώματα παραθύρων.

Επιτρέπεται οι τοίχοι της αίθουσας των θεατών να επενδύονται μόνο με δύσκολα φλεγόμενα υλικά. Αποκλείονται οι επενδύσεις οροφών από ύφασμα.

Τα παράθυρα της αίθουσας των θεατών πρέπει να έχουν τουλάχιστον ένα κινητό και εύκολα ανοιγόμενο από μέσα με μίαν μόνο κίνηση φύλλο, πλάτους τουλάχιστον 0,35 m και ύψος 1,25 m τουλάχιστον. Κιγκλιδώματα στα παράθυρα επιτρέπονται να τοποθετούνται μόνον εάν αυτά ανοίγονται ταυτόχρονα με τα παράθυρα και δεν εμποδίζουν το κλείσιμο.

Οι θύρες πρέπει να κλείνουν καπνοστεγώς και να είναι πυρίμαχοι, ν' ανοίγουν προς τα έξω και να κλείνουν αυτομάτως, δεν επιτρέπεται δε κατά τη διάρκεια της παράστασης, ούτε να κλειδώνονται, ούτε να κρατούνται τεχνητώς ανοικτές.

Το βάρος των φρακτών ασφαλείας πρέπει να ανταποκρίνεται τουλάχιστον στο πλάτος του ανοίγματος της θύρας, αλλιώς ν' ανταποκρίνεται στην σκοπιμότητα του φράκτη. Οι περιβάλλοντες τοίχοι και οι οροφές τέτοιων φρακτών πρέπει να είναι πυρίμαχοι. Φράκτες ασφαλείας χώρου μεγαλύτερου των 20 m³ πρέπει να έχουν εγκαταστάσεις που καθιστούν δυνατή την ταχεία απαγωγή καπνών.

Πρέπει να εξασφαλίζεται ο άμεσος συναγερμός ολοκλήρου του προσωπικού σε περίπτωση πυρκαγιάς μέσω εγκατάστασης ηλεκτρικών κωδώνων.

Όλα τα σήματα συναγερμού όπως και ο φωτισμός κινδύνου ή πρέπει να είναι συνδεδεμένα με ομάδα συσσωρευτών ή παρόμοια συσκευή χωριστή από το δίκτυο.

Ανεξαρτήτως των στατικών αναγκών το πάχος των τοίχων των διαδρόμων πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,25 m εξ οπτοπλινθοδομής ή 0,15 m εκ σιδηροπαγούς σκυροδέματος ωπλισμένου και στις δύο παρειές, ενώ σε κάθε περίπτωση δεν υπολογίζεται στο πάχος του τοίχου το επίχρισμα.

Σε όλους τους χώρους που προορίζονται για χρήση από τους θεατές δεν επιτρέπεται να υπάρχουν οποιαδήποτε φύσης κατασκευάσματα που χρησιμεύουν ως κατοικία, ούτε να υπάρχει μέσω αυτών δίοδος προς χώρο κατοικίας.

Διαμερίσματα που χρησιμεύουν ως κατοικίες του προσωπικού της επιχείρησης επιτρέπεται να εγκαθίστανται στο χώρο της σκηνής μόνο κατόπιν γνωμάτευσης της αρχής, πρέπει όμως να είναι κατασκευασμένα από άφλεκτα υλικά και να μην επικοινωνούν απ' ευθείας με διαδρόμους ή άλλους χώρους που προορίζονται για το κοινό ή τα καμαρίνια.

Αποθήκες και εργαστήρια που βρίσκονται εντός του χώρου των παρασκηνίων δεν επιτρέπεται να συγκαίνωνουν με τους διαδρόμους που οδηγούν στην έξοδο, αλλά σε άλλη περίπτωση πρέπει να έχουν θύρες από άφλεκτα υλικά.

Εργαστήρια που χρησιμοποιούν πυρά πρέπει να εγκαθίστανται όσον το δυνατόν μακρύτερα από τη σκηνή και σε χώρους που αποκλείουν τη μετάδοση της φωτιάς στη σκηνή κλπ..

Επιβάλλεται η υποβολή ειδικών σχεδίων συντεταγμένων υπό κλίμακα τουλάχιστον 1:100 στα οποία να φαίνεται η θέση των πυροσβεστικών φωλεών, η θέση και η διάταξη των σημαντήρων πυρκαγιάς, η θέση των λυχνιών φωτισμού κινδύνου και υπόμνημα που να επιδεικνύει τα στοιχεία από τα οποία απαρτίζεται η πυροσβεστική φωλιά.

5.1.1. Κλίμακες

Όλες οι κλίμακες που χρησιμοποιούνται για την εκκένωση του θεάτρου πρέπει να είναι πυρίμαχοι και να έχουν και στις δύο πλευρές κουπαστή κατασκευασμένη από άφλεκτα υλικά (μέταλλο ή πέτρα ή σκληρό ξύλο) ή χειρολισθήρα και με τις βαθμίδες μη πακτωμένες, αλλά ελεύθερα εδραζόμενες. Για θέατρα που δεν έχουν περισσότερους του ενός ορόφους και άνωθεν των οποίων δεν υπάρχουν χώροι διαρκούς παραμονής ανθρώπων, θεωρούνται επαρκείς αλεξίπυροι κλίμακες.

Κλίμακες ανάγκης απαγορεύεται να είναι πακτωμένες και να επικοινωνούν με υπογείους χώρους. Οι κλίμακες πρέπει να εγκαθίστανται σε ιδιαίτερα κλιμακοστάσια, που να λαμβάνουν φως και αέρα από παράθυρα που βλέπουν απευθείας στην οδό ή σε αυλή.

Οι κλίμακες που χρησιμεύουν για την εκκένωση των εξωστών δεν πρέπει να καταλήγουν αμέσως στην αίθουσα των θεατών, αλλά να έχουν ιδιαίτερους διαδρόμους και προθαλάμους, των οποίων οι εξοδοί να διατάσσονται έτσι ώστε σε περίπτωση ταυτόχρονης εκκένωσης της πλατείας και του εξώστη να μη δημιουργούνται αντιρεύματα.

Στις εξωτερικές όψεις του κτιρίου πρέπει να εγκαθίστανται κατά την δόμησή του σιδηρές κλίμακες που αρχίζουν σε ύψος 2,50 έως 3 m άνωθεν του εδάφους των οποίων οι διάπηγες

να ξεκινούν 1,20 άνωθεν της στέγης, της οποίας στη συνέχεια να παρακολουθούν την κλίση. Η εγκατάσταση τέτοιων κλιμάκων πρέπει να επιδιώκεται και σε υπάρχοντα κτίρια θεάτρων.

5.2. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Πυροπροστασίας Κτιρίων

Ο Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων (ΠΔ 71/88) ορίζει επίσης απαιτήσεις για τους χώρους συνάθροισης κοινού, που συμπληρώνουν τα αναφερόμενα στο Β.Δ. του 1956. Σύμφωνα με το πρώτο άρθρο του Κανονισμού, τα θέατρα ανήκουν στην κατηγορία ΣΤ'-Χώροι συνάθροισης κοινού. Τυχόν δευτερεύουσα χρήση που υπάρχει σε ένα θέατρο (π.χ. κατάστημα) θα πρέπει να εξετάζεται ξεχωριστά, εφ' όσον καλύπτει επιφάνεια μεγαλύτερη απ' το ¼ της συνολικής επιφάνειας. Το άρθρο 10 του Κανονισμού (που αντικαταστάθηκε από την παράγραφο Ε της Υπουργικής Απόφασης 81813/5428/1993 και τροποποιήθηκε από την Υπουργική Απόφαση 54229/2498/1994) αναφέρεται αποκλειστικά στους χώρους συνάθροισης κοινού, με εφαρμογή των διατάξεων μόνο σε χώρους πληθυσμού άνω των 50 ατόμων.

5.2.1. Οδεύσεις διαφυγής και έξοδοι

Η όδευση διαφυγής ορίζεται ως μια: συνεχής και χωρίς εμπόδια πορεία για τη διαφυγή από οποιοδήποτε σημείο ενός κτιρίου προς ένα ασφαλές, υπαίθριο συνήθως χώρο, σε περίπτωση πυρκαγιάς. Με σκοπό την επίτευξη ασφαλούς εκκένωσης του κτιρίου απ' όλα τα άτομα εντός αυτού, οι οδεύσεις διαφυγής υπολογίζονται ανάλογα με τον πληθυσμό του κτιρίου, Συγκεκριμένα, για χώρους συγκέντρωσης κοινού, ο πληθυσμός υπολογίζεται ως εξής:

i. Χώροι με σταθερές θέσεις

Όπου υπάρχουν σταθερές θέσεις με:

α) ατομικά καθίσματα, είναι ίσος με τον αριθμό καθισμάτων.

β) συνεχή καθίσματα (πάγκους, κερκίδες, κ.λ.π.) υπολογίζεται με βάση την αναλογία 1 άτομο/0,45 μ. μήκους καθίσματος.

ii. Χώροι χωρίς σταθερές θέσεις.

Συγκεκριμένα για θέατρα χωρίς σταθερές θέσεις, υπολογίζεται 1 άτομο / 0,50 m² εμβαδού δαπέδου.

Σε θέατρα, κινηματογράφους, κέντρα διασκέδασης και συναφείς χώρους συνάθροισης κοινού όπου εισέρχονται άτομα στο κτίριο σε χρόνο που δεν υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις γι' αυτά αλλά τους επιτρέπεται να παραμένουν σε προθαλάμους ή άλλους χώρους αναμονής μέχρι να υπάρξουν θέσεις πρέπει να τηρούνται τα ακόλουθα:

α) Ο πληθυσμός του χώρου αναμονής υπολογίζεται άτομο / 0,30 m² εμβαδού δαπέδου (χρήση αναμονή όρθιων ατόμων).

β) Ο πληθυσμός αυτός του χώρου αναμονής αθροίζεται στον πληθυσμό της αίθουσας συνάθροισης ώστε να προκύψει ο συνολικός πληθυσμός του συγκροτήματος.

γ) Θα υπάρχει πρόνοια για τις οδεύσεις διαφυγής και τις εξόδους όπως αναφέρεται παρακάτω.

Η παροχή όδευσης διαφυγής (ο αριθμός των ατόμων που είναι δυνατό να διαφύγει έγκαιρα, σε περίπτωση πυρκαγιάς, χρησιμοποιώντας αυτή την όδευση) ορίζεται ανά μονάδα πλάτους (0,60 m) σε:

α) 100 άτομα για τις οριζόντιες οδεύσεις (διάδρομο, πόρτες).

β) 60 άτομα για τις κατακόρυφες οδεύσεις (σκάλες, ράμπες).

Από κάθε σημείο χώρου συνάθροισης κοινού πρέπει να εξασφαλίζεται διαφυγή προς δύο τουλάχιστον εξόδους με διαφορετική όδευση προς κάθε μια. Οι οδεύσεις αυτές επιτρέπεται να έχουν τα πρώτα 30 m μήκους κοινά. Όταν ο χώρος διαιρείται σε δύο μέρη ή κατανέμεται σε δύο επίπεδα με διαφορά στάθμης τουλάχιστον 1,10 m, θα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον μία ξεχωριστή έξοδος για κάθε τμήμα.

Οι εξοδοί πρέπει να είναι απομακρυσμένες μεταξύ τους και σε τέτοια διάταξη ώστε να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα να φραχτούν συγχρόνως οι οδεύσεις προς περισσότερες από μια εξόδους σε περίπτωση μιας εστίας πυρκαγιάς.

Σχετικά με τους χώρους αναμονής που αναφέρθηκαν παραπάνω πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε η αναμονή του κοινού να περιορίζεται σε περιοχές τέτοιες που δεν θα παρενοχλούν ή εμποδίζουν τις οδεύσεις και εξόδους και δεν θα καταλαμβάνουν το απαιτούμενο πλάτος τους. Ο αριθμός και τα ελάχιστα πλάτη εξόδων κινδύνου δίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 8. Χαρακτηριστικά εξόδων διαφυγής. Πηγή: ΠΔ 71/88

Πληθυσμός (άτομα)	Ελάχιστος αριθμός εξόδων κινδύνου	Ελάχιστο πλάτος κάθε εξόδου
μέχρι 150	2	0,90 m
151 - 300	2	μία 1,80 m & η άλλη 0,90 m
301 - 600	2	1,80 m
600 - 900	3	1,80 m

Για κάθε 300 άτομα επιπλέον προστίθεται μια τουλάχιστον έξοδος με ελάχιστο πλάτος 1,80 m.

Το απαιτούμενο πλάτος κάθε εξόδου κινδύνου υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των ατόμων που διέρχονται από αυτήν και δεν είναι μικρότερο από το ελάχιστο πλάτος που αναφέρεται στον πίνακα.

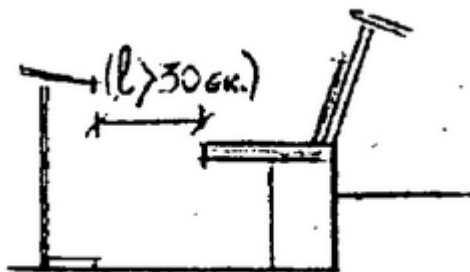
Το μέγιστο μήκος πραγματικής απροστάτευτης όδευσης διαφυγής (το πρώτο τμήμα μιας όδευσης διαφυγής, που περιβάλλεται από δομικά στοιχεία χωρίς ειδικές απαιτήσεις πυραντίστασης και καταλήγει σ' ένα χώρο σχετικά ή απόλυτα ασφαλή) δεν πρέπει να ξεπερνά τα 45 m. Επιτρέπεται αύξηση μέχρι το 60 m, εφόσον οι χώροι από τους οποίους διέρχεται προστατεύονται από αυτόματο σύστημα πυρόσβεσης. Αρκεί όμως μόνο η μια από τις οδεύσεις να πληροί το μέγιστο όριο μήκους της πραγματικής απόστασης.

5.2.2. Απαιτήσεις για χώρους με σταθερές θέσεις.

Σε χώρους συνάθροισης κοινού με σταθερές θέσεις ισχύουν επιπλέον τα εξής:

i. Σειρές καθισμάτων που περικλείονται από δύο διαμήκεις διαδρόμους δεν πρέπει να περιλαμβάνουν περισσότερα από 16 καθίσματα. Όταν έχουν πρόσβαση μόνο προς έναν διαμήκη διάδρομο το όριο είναι 8 καθίσματα εφόσον η ελεύθερη οριζόντια απόσταση μεταξύ των καθισμάτων διαδοχικών σειρών μετρούμενη σε μη αναδιπλωμένα καθίσματα είναι μεταξύ 0,30 m (ελάχιστη επιτρεπτή) και 0,35 m

ii. Όταν η ελεύθερη οριζόντια απόσταση μεταξύ των καθισμάτων είναι από 0,35 m και άνω, τότε επιτρέπονται μέχρι 12 και 24 καθίσματα σε κάθε σειρά με πρόσβαση προς ένα και δύο διαμήκεις διαδρόμους αντίστοιχα.

Εικόνα 10. Ελάχιστη απόσταση μεταξύ καθισμάτων. Πηγή: ΠΔ 71/88

iii. Κατ' εξαίρεση δεν υπάρχει περιορισμός στον αριθμό καθισμάτων κάθε σειράς αν ισχύουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

α) Το μήκος όδευσης διαφυγής από κάθε κάθισμα μέχρι μια τουλάχιστον έξοδο κινδύνου δεν υπερβαίνει τα 15 m.

β) Στο τέλος κάθε σειράς καθισμάτων υπάρχουν διαμήκεις διάδρομοι ή έξοδοι κινδύνου. Οι διαμήκεις αυτοί διάδρομοι πρέπει να οδηγούν σε κατεύθυνση αντίθετη από τον χώρο που βρίσκεται η σκηνή ή τμήμα του χώρου στο οποίο επικεντρώνεται το ενδιαφέρον των θεατών.

γ) Η ελεύθερη οριζόντια απόσταση μεταξύ των καθισμάτων είναι υποχρεωτικά 0,40 m έως 0,50 m.

Ειδικά σε χώρους με σταθερές θέσεις οι οποίες είναι διαμορφωμένες σε διαδοχικούς αναβαθμούς του δαπέδου με ελάχιστη υψομετρική διαφορά 0,35 m και χρησιμοποιούνται

είτε απ' ευθείας για καθίσματα (π.χ. κερκίδες) είτε για την τοποθέτηση άλλων καθισμάτων πάνω σ' αυτούς ισχύουν τα εξής:

i. Το πλάτος του αναβαθμού πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,85 m.

ii. Σε αναβαθμούς με σταθερά καθίσματα τοποθετημένα επάνω τους η ελεύθερη απόσταση μεταξύ των καθισμάτων διαδοχικών σειρών μετρούμενη σε μη αναδιπλωμένα καθίσματα, πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,30 m. Όταν η απόσταση αυτή είναι μεταξύ 0,30 και 0,35 m τότε σε κάθε σειρά επιτρέπονται μέχρι 8 καθίσματα από την κάθε πλευρά διαμήκους διαδρόμου.

Όταν η απόσταση μεταξύ καθισμάτων διαδοχικών σειρών είναι από 0,35 m και άνω επιτρέπονται μέχρι 12 καθίσματα.

iii. Όταν χρησιμοποιούνται απ' ευθείας οι αναβαθμοί χωρίς να στερεώνονται επάνω τους καθίσματα, τότε επιτρέπονται σε κάθε σειρά μέχρι 12 θέσεις από την κάθε πλευρά διαμήκους διαδρόμου.

Γενικώς στους χώρους συνάθροισης κοινού με σταθερές θέσεις τα πλάτη των διαμήκων και εγκαρσίων διαδρόμων υπολογίζονται έτσι ώστε να εξυπηρετούν την παροχή του πληθυσμού κατά την διαφυγή. Το ελάχιστο πλάτος του διαδρόμου που εξυπηρετεί λιγότερες από 60 θέσεις ορίζεται σε 0,90 m. Για περισσότερες από 60 θέσεις το ελάχιστο πλάτος καθορίζεται σε 1,00 m όταν οι θέσεις βρίσκονται στη μια πλευρά του διαδρόμου και σε 1,10 m όταν οι θέσεις βρίσκονται και από τις δύο πλευρές του διαδρόμου.

Σε χώρους με διαδοχικούς αναβαθμούς το ελάχιστο πλάτος του διαδρόμου ορίζεται σε 1.10 m. Διάδρομοι με κλίση μικρότερη του 1:8 διαμορφώνονται σε ράμπες ενώ με μεγαλύτερη κλίση διαμορφώνονται σε σκάλες. Σε διαμήκεις ή εγκάρσιους διαδρόμους απαγορεύεται το μήκος των αδιεξόδων να είναι μεγαλύτερο από 12 m.

5.2.3. Πλάτος τελικών εξόδων

Το πλάτος των τελικών εξόδων στον όροφο ή το επίπεδο εκκένωσης πρέπει να επαρκεί για το άθροισμα των παροχών $\alpha + \beta + \gamma$ όπου:

α : παροχή κλιμακοστασίων και ραμπών από υπερκείμενους ορόφους ή επίπεδα.

β : παροχή κλιμακοστασίων και ραμπών από υποκείμενους ορόφους ή επίπεδα.

γ: παροχή από τον ίδιο όροφο ή επίπεδο εκκένωσης.

Ο αριθμός των απαιτούμενων πυροπροστατευμένων οδεύσεων διαφυγής δεν πρέπει να μειώνεται μέχρι τις τελικές εξόδους.

5.2.4. Πυροπροστασία- Δομική Πυροπροστασία

Τα δομικά στοιχεία του περιβλήματος της πυροπροστατευμένης όδευσης διαφυγής - πυροπροστατευμένοι προθάλαμοι κλιμακοστάσια και διάδρομοι που αρχίζουν όταν εξαντλείται το όριο της απόστασης για το απροστάτευτο τμήμα - πρέπει να έχουν δείκτη πυραντίστασης σύμφωνα με τις απαιτήσεις του πίνακα 9.

Σε κτίρια που περιλαμβάνουν χώρους συνάθροισης κοινού το δάπεδο των οποίων βρίσκεται σε στάθμη υψηλότερη των 15 m πρέπει να προβλέπεται ή κλιμακοστάσιο ή ανελκυστήρας για την πρόσβαση των πυροσβεστών.

Τα φέροντα δομικά στοιχεία καθώς και τα δομικά στοιχεία που διαχωρίζουν τα πυροδιαμερίσματα, δεν επιτρέπεται να έχουν δείκτη πυραντίστασης μικρότερο από τον αναφερόμενο στον πίνακα 9.

Δεν υπάρχει απαίτηση δείκτη πυραντίστασης για τις μη βατές οροφές (όπου είναι δυνατή η ανάβαση μόνο για επισκευή ή συντήρηση) αρκεί τα υλικά που συνθέτουν το φέροντα οργανισμό τους να είναι περιορισμένης καυστότητας.

Πίνακας 9. Ελάχιστοι επιτρεπόμενοι δείκτες πυραντίστασης. Πηγή: ΠΔ 71/88

Κατηγορίας	Μονώροφα	Πολυώροφα ⁽²⁾	Υπόγεια	Εγκατάσταση αυτόματης πυρόσβεσης ⁽³⁾ (συντελεστής)
Σ1 - Σ2	30 λεπτά	60 λεπτά	90 λεπτά ⁽¹⁾	0,5
Σ3	60 λεπτά	90 λεπτά	90 λεπτά ⁽¹⁾	0,6
Σ4	30 λεπτά	30 λεπτά	60 λεπτά	-

¹ Μειώνεται σε 60 λεπτά για υπόγεια με εμβαδόν μικρότερο από 150 m².

² Οι εξώστες των αιθουσών υπολογίζονται ως όροφοι.

³ Συντελεστής μείωσης του δείκτη για κάθε περίπτωση.

Χώρος συνάθροισης κοινού ο οποίος βρίσκεται σε ισόγειο μονώροφο κτίριο ή σε ισόγειο μονώροφο τμήμα κτιρίου δεν απαιτείται να υποδιαιρείται σε επί μέρους πυροδιαμερίσματα. Το ίδιο ισχύει και αν ακόμα υπάρχουν επάλληλες κερκίδες ή εξώστες ανοικτοί στο χώρο αυτό. Επίσης το ίδιο ισχύει και αν ακόμα υπάρχει ένας υπόγειος όροφος εφόσον όμως αυτός απαιτείται για τη λειτουργία του χώρου συνάθροισης κοινού και δεν είναι υψηλού βαθμού κινδύνου από τη φύση των περιεχομένων του και διαχωρίζεται από το ισόγειο με κατασκευή που έχει δείκτη πυραντίστασης τουλάχιστον 90 λεπτών.

Σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις ορίζεται μέγιστος επιτρεπόμενος όγκος πυροδιαμερίσματος 7.000 m³.

Η εγκατάσταση καταιονητήρων συνεπάγεται την αύξηση του μέγιστου επιτρεπομένου όγκου πυροδιαμερίσματος από 7.000 σε 10.500 m³ εκτός από τους χώρους συνάθροισης κοινού που βρίσκονται κάτω από τον κατώτερο όροφο εκκένωσης και τους χώρους συνάθροισης κοινού των οποίων το δάπεδο βρίσκεται σε ύψος μεγαλύτερο των 23 m από τη στάθμη πρόσβασης πυροσβεστικού οχήματος.

Τα εσωτερικά τελειώματα των κτιρίων κατατάσσονται, από την άποψη της ταχύτητας επιφανειακής εξάπλωσης της φλόγας στις κατηγορίες 0, 1, 2, 3, 4, όπως φαίνονται στον πίνακα 10, ενώ οι απαιτήσεις σχετικά με τα εσωτερικά τελειώματα ανάλογα με το μέρος του κτιρίου δίνονται στον πίνακα 12. Σημειώνεται ότι τα θέατρα εντάσσονται στην κατηγορία ΣΤ', ενώ ισχύει και η εξής διαφοροποίηση: Αίθουσες μικρότερες των 30 m² μπορεί να έχουν εσωτερικά τελειώματα στους τοίχους και τις οροφές μέχρι και κατηγορίας 3.

Πίνακας 10. Κατηγορίες εσωτερικών τελειωμάτων. Πηγή: ΠΔ 71/88

Είδος εσωτερικού τελειώματος	Ελάχιστο πάχος (mm)	Κατηγορία				
		Ακάλυπτα		Καλυμμένα		
		Υδρόχρωμα	Βερνικόχρωμα ή ελαιοχρωμα	Πλαστικό χρώμα	Χρώμα ρελιέφ	Χαρτί ταπετσαρίας
Άκαυστα υλικά	6	0	0	0	2	0
Επιχρίσματα						
α) Με οποιοδήποτε κονίαμα	10	0	0	0	2	0
β) Με γυψοκονίαμα	5	0	0	0	2	0
Πλάκες ξυλόμαλλου						
α) Με επίχρισμα στην εκτεθειμένη πλευρά	10	0	0	0	2	0
β) Χωρίς επίχρισμα	25	1	-	1	-	-
Γυψοσανίδες με χαρτόνι στις δυο όψεις	9	0	1	0	2	1
Γυψόπλακες με χαρτόνι στις δυο όψεις	9	1	3	2	3	2

Ινοσανίδες σκληρές (hard board)	9	2	2	2	3	-
Ινοσανίδες με ειδικό βάρος 0,4 gr/m ³	10	4	-	4	-	-
Αντικολλητικά φύλλα	12	2	2	2	3	2
κόντρα πλακέ	6	1	4	4	3	-
Ινογυψόπλακες ειδικού βάρους 1,1 gr/m ³	10	0	3	2	2	2
Μοριοσανίδες (νονοραν)	6	4	-	-	3	-

Πίνακας 11. Κατηγορίες τελειωμάτων δαπέδων. Πηγή: ΠΔ 71/88

Εσωτερικά τελειώματα δαπέδων (ακάλυπτα ή με βερνίκι)	Κατηγορία
Μωσαϊκό,τσιμεντοκονία, κεραμικά πλακάκια, μαρμαρόπλακες, λίθινες, μωσαϊκές πλάκες, κ.λ.π.	0
Πλαστικά ξύλινα δάπεδα, μοκέτες, χαλιά	4

Πίνακας 12.Απαιτήσεις για εσωτερικά τελειώματα. Πηγή: ΠΔ 71/88

Επιφάνεια	Απαίτηση	Πεδίο εφαρμογής
Τοίχοι & οροφές	Κατηγορία 0, 1	Σε όλες τις προστατευμένες οδεύσεις διαφυγής & νοσηλευτικές εγκαταστάσεις
	Κατηγορία 2	Υπόλοιπα κτίρια
	Κατηγορία 3	Μικρές αίθουσες < 10 m ²
Οικοδομικά διάκενα σε τοίχους & οροφές	Κατηγορία 1	Οδεύσεις διαφυγής, νοσηλευτικές εγκαταστάσεις
	Κατηγορία 2	Υπόλοιπα κτίρια
Δάπεδα	Κατηγορία 1	Στις οδεύσεις των κτιρίων των κατηγοριών Β, Δ, ΣΤ, Η.

Σε περίπτωση χώρων συνάθροισης κοινού πολλαπλών χρήσεων λαμβάνονται οι δείκτες και τα μεγέθη που αντιστοιχούν στη δυσμενέστερη χρήση.

5.2.5. Φωτισμός- Σήμανση

Όλοι οι χώροι συνάθροισης κοινού και οι οδεύσεις διαφυγής πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με σύστημα φωτισμού ασφαλείας. Ο φωτισμός των οδεύσεων διαφυγής (τεχνητός ή φυσικός) πρέπει να είναι συνεχής στο χρονικό διάστημα που το κτίριο βρίσκεται σε λειτουργία, παρέχοντας την ελάχιστη ένταση φωτισμού των 15 lux, ιδιαίτερα στα δάπεδα των οδεύσεων διαφυγής, συμπεριλαμβανομένων των γωνιών, των διασταυρώσεων

διαδρόμων, των κλιμακοστασίων και κάθε πόρτας εξόδου διαφυγής. Σε αίθουσες όπου γίνονται παραστάσεις ή προβολές ο φωτισμός των δαπέδων των οδεύσεων διαφυγής επιτρέπεται να ελαττώνεται μέχρι την τιμή των 2 lux κατά τη διάρκεια των παραστάσεων.

Ο τεχνητός φωτισμός πρέπει να τροφοδοτείται από σίγουρες πηγές ενέργειας, όπως ηλεκτρικό ρεύμα από την Δημόσια Επιχείριση Ηλεκτρισμού, ενώ απαγορεύεται η χρησιμοποίηση φωτιστικών σωμάτων, που λειτουργούν με συσσωρευτές και η χρήση φορητών στοιχείων για τον κανονικό φωτισμό των οδεύσεων διαφυγής, όμως επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν ως βοηθητική πηγή ενέργειας, για το φωτισμό ασφαλείας. Απαγορεύεται να χρησιμοποιούνται φωσφορίζοντα ή ανακλαστικά του φωτός στοιχεία ως υποκατάστατα των απαιτούμενων ηλεκτρικών φωτιστικών σωμάτων.

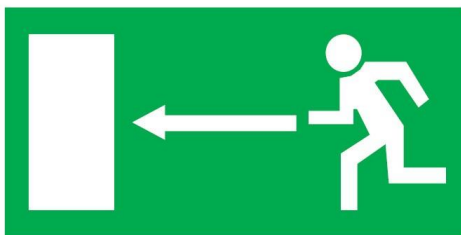
Για το φωτισμό ασφαλείας επίσης ισχύουν τα εξής:

α. Η διακοπή του φωτισμού, στη διάρκεια αλλαγής από μια πηγή ενέργειας σε άλλη, πρέπει να είναι ελάχιστη. Η επιτρεπόμενη διακοπή δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 10 sec.

β. Ο φωτισμός ασφαλείας πρέπει να τροφοδοτείται από σίγουρη εφεδρική πηγή ενέργειας, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται σε όλα τα σημεία του δαπέδου των οδεύσεων της διαφυγής η ελάχιστη τιμή των 10 lux, μετρούμενη στη στάθμη του δαπέδου.

γ. Το σύστημα του φωτισμού ασφαλείας πρέπει να διατηρεί τον προβλεπόμενο φωτισμό για 1-1/2 τουλάχιστον ώρα, σε περίπτωση διακοπής του κανονικού φωτισμού.

Ακόμη, οι οδεύσεις διαφυγής πρέπει να διαθέτουν και την κατάλληλη σήμανση, η οποία να αποτελείται από άμεσα ορατά σήματα ή ευανάγνωστες επιγραφές. Σε κάθε θέση, όπου η κατεύθυνση της όδευσης διαφυγής προς την πλησιέστερη έξοδο δεν είναι ορατή, πρέπει να τοποθετείται το σήμα διάσωσης που φαίνεται στην εικόνα 11, ενώ επάνω από κάθε πόρτα εξόδου διαφυγής πρέπει να τοποθετείται το κατάλληλο σήμα διάσωσης που υποδεικνύει την έξοδο με κάθετο βέλος, με ύψος προσαυξημένο, έτσι ώστε να υπάρχει χώρος για τη λέξη *ΕΞΟΔΟΣ*, κάτω από το σύμβολο. Τέλος, κάθε πόρτα, που σύμφωνα με τον κανονισμό πρέπει να παραμένει κλειστή σε κανονικές συνθήκες λειτουργίας του κτιρίου, πρέπει να φέρει την επιγραφή *Η ΠΟΡΤΑ ΝΑ ΜΕΝΕΙ ΚΛΕΙΣΤΗ*.

Εικόνα 11. Σήμανση εξόδου διαφυγής προς τα αριστερά.

5.2.6. Ενεργητική πυροπροστασία

Σε θέατρα που έχουν πληθυσμό πάνω από 300 άτομα πρέπει να εγκαθίσταται χειροκίνητο ηλεκτρικό σύστημα συναγερμού με τις εξής προδιαγραφές:

Οι ηλεκτρικοί αγγελτήρες πυρκαγιάς πρέπει να τοποθετούνται σε προσιτά και φανερά σημεία των οδύσεων διαφυγής, σε κουτί με σταθερό γυάλινο κάλυμμα.

Οι αγγελτήρες τοποθετούνται κοντά στο κλιμακοστάσιο ή στην έξοδο κινδύνου. Σε κτίρια πολυώροφα, με επαναλαμβανόμενους τυπικούς ορόφους, τοποθετούνται στις ίδιες θέσεις σε κάθε όροφο.

Ο αριθμός των αγγελτήρων σε κάθε όροφο καθορίζεται από τον περιορισμό ότι, κανένα σημείο του ορόφου δεν πρέπει ν' απέχει περισσότερο από 50 m από τον αγγελτήρα.

Η πίεση του ηλεκτρικού κουμπιού μετά από σπάσιμο του καλύμματος ενεργοποιεί σειρήνα συναγερμού που είναι συνδεδεμένη με το κύκλωμα.

Όπου απαιτείται για την καλύτερη προστασία του κοινού και πάντως σε αίθουσες κινηματοθεάτρων και αίθουσες με πληθυσμό πάνω από 1.500 άτομα πρέπει να εγκαθίσταται μεγαφωνικό σύστημα και να προβλέπεται η δυνατότητα ειδοποίησης της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας από ένα ορισμένο σημείο, οποιαδήποτε στιγμή και με άμεσο τρόπο.

Στους επικίνδυνους χώρους καθώς και σε κτίρια ή τμήματα κτιρίων υψηλού βαθμού κινδύνου τοποθετείται αυτόματο σύστημα πυρανίχνευσης.

Επίσης πρέπει να εγκαθίσταται και αυτόματο σύστημα πυρόσβεσης:

α) Στους επικίνδυνους χώρους που προαβναφέρθηκαν σε συνδυασμό με το σύστημα πυρανίχνευσης όπου απαιτείται.

β) Στη σκηνή και τους βοηθητικούς χώρους των θεάτρων όπως θα αναλυθεί παρακάτω.

γ) Στους χώρους συνάθροισης κοινού που βρίσκονται κάτω από τον κατώτερο όροφο εκκένωσης.

δ) Στους χώρους συνάθροισης κοινού των οποίων το δάπεδο βρίσκεται σε ύψος μεγαλύτερο των 23 m από τη στάθμη πρόσβασης πυροσβεστικού οχήματος.

Όπου εγκαθίσταται αυτόματο σύστημα καταιόνησης με νερό το ειδικό υδραυλικό δίκτυο των καταιονητήρων εφόσον εξυπηρετεί μέχρι έξι κεφαλές καταιονητήρων για κάποιο από μονωμένο χώρο, επιτρέπεται να συνδεθεί απευθείας με το εσωτερικό υδραυλικό δίκτυο νερού του κτιρίου, εφόσον αυτό έχει τη δυνατότητα να παρέχει έξι λίτρα νερού ανά πρώτο λεπτό και ανά m^2 σε ολόκληρη την επιφάνεια του προστατευόμενου χώρου και την απαιτούμενη πίεση για τη σωστή λειτουργία των καταιονητήρων. Μεταξύ του ειδικού υδραυλικού δικτύου αυτών των καταιονητήρων και του εσωτερικού υδραυλικού δικτύου νερού του κτιρίου πρέπει να παρεμβάλλεται βάνα με ασφαλιστικό μηχανισμό που την κλειδώνει στην ανοιχτή θέση.

Μόνιμο υδροδοτικό πυροσβεστικό δίκτυο να εγκαθίσταται:

α) Σε χώρους συνάθροισης κοινού με πληθυσμό περισσότερο από 2.500 άτομα.

β) Σε χώρους όπου η στάθμη δαπέδου βρίσκεται ψηλότερα από 20 m.

γ) Σε χώρους όπου είναι αντικειμενικά δύσκολη η προσέγγιση από το εξωτερικό του κτιρίου με εύκαμπτους σωλήνες.

δ) Στη σκηνή των θεάτρων.

Σε χώρους με πληθυσμό λιγότερο από 250 άτομα πρέπει να τοποθετείται κρουνός με εύκαμπτο σωλήνα διαμέτρου 19 mm με κατάλληλο ακροφύσιο, συνδεδεμένος με το δίκτυο ύδρευσης.

Σε όλους τους χώρους συνάθροισης κοινού πρέπει να τοποθετούνται δύο τουλάχιστον φορητοί πυροσβεστήρες κοντά στις σκάλες και τις εξόδους κινδύνου, σε θέσεις όπου κανένα σημείο της κάτοψης να μην απέχει περισσότερο από 15 m από τον πλησιέστερο πυροσβεστήρα.

5.2.7. Ειδικές διατάξεις για σκηνή θεάτρου

Κάθε θεατρική σκηνή εφοδιασμένη με αναρτημένο εξώστη ή διάδρομο ή εσχάρα ανάρτησης ή ικριώματα για κινητές σκηνογραφίες και κάθε σκηνή κλειστού τύπου με επιφάνεια δαπέδου πάνω από 60 m² πρέπει να διαθέτει αυτόματο σύστημα καταιόνησης με νερό. Οι καταιονητήρες τοποθετούνται κάτω από την οροφή, κάτω από την εσχάρα ανάρτησης, στο υποσκήνιο, τους βοηθητικούς χώρους, τα καμαρίνια, τις αποθήκες και τα εργαστήρια που η χρήση τους είναι συνυφασμένη με τη λειτουργία της σκηνής. Καταιονητήρες πρέπει να τοποθετούνται κατά την περίμετρο όλων των ανοιγμάτων που αφήνονται στο πάτωμα της σκηνής.

Σε σκηνές με επιφάνεια δαπέδου μεγαλύτερη των 60 m² πρέπει να προβλέπονται ανοίγματα εξαερισμού με επιφάνεια τουλάχιστον 5% αυτής του δαπέδου της σκηνής. Το σύστημα αυτό του εξαερισμού πρέπει να λειτουργεί με χειροκίνητα μέσα αλλά συγχρόνως και με αυτόματο μηχανισμό ενεργοποιούμενο από τη θερμότητα και τον καπνό. Όπου υπάρχει εγκατάσταση μηχανικού εξαερισμού η παραπάνω απαίτηση του φυσικού εξαερισμού θα πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς τη λειτουργία των μηχανημάτων.

Στο άνοιγμα κάθε σκηνής με επιφάνεια δαπέδου πάνω από 100 m² πρέπει να προβλέπεται πυράντοχο παραπέτασμα. Το παραπέτασμα κατασκευάζεται και εγκαθίσταται κατά τρόπο που όταν κλείσει να διακόπτει την διέλευση θερμών αερίων, φλογών, και καπνού και να εμποδίζει την προσβολή του χώρου των θεατών επί χρονικό διάστημα πέντε λεπτών, από ακτινοβολία που προέρχεται από πυρκαγιά στη σκηνή. Το παραπέτασμα αυτό πρέπει επίσης να κλείνει αυτόματα.

Αντί των προβλεπομένων στην ανωτέρω παράγραφο επιτρέπεται να εφαρμοσθούν συγχρόνως όλα τα παρακάτω:

α) Ένα παραπέτασμα από άκαυστο αδιαφώτιστο ύφασμα με διάταξη αυτόματου κλεισίματος.

β) Ένα αυτόματο σύστημα ψεκαστήρων νερού στις δύο πλευρές του παραπετάσματος. Το παραπέτασμα πρέπει να διατηρείται τελείως βρεγμένο σε όλη την επιφάνειά του επί 30 λεπτά. Η παροχή νερού ελέγχεται από βαλβίδα κατάλληλου τύπου.

γ) Το παραπέτασμα, οι ψεκαστήρες του παραπετάσματος, οι καταιονητήρες της σκηνής και τα ανοίγματα εξαερισμού πρέπει να μπαίνουν αυτόματα σε λειτουργία σε περίπτωση πυρκαγιάς, με εντολή από θερμικούς / θερμοδιαφορικούς πυρανιχνευτές. Οι πυρανιχνευτές τοποθετούνται σε διάταξη με μέγιστη απόσταση μεταξύ τους 3 m και καλύπτουν πλήρως την περιοχή που καλύπτεται με καταιονητήρες.

δ) Τα συστήματα προστασίας πρέπει να ενεργοποιούνται και χειροκίνητα μέσω χειριστηρίου στον σταθμό ελέγχου πυρκαγιάς (βλ. επόμενη παράγραφο).

ε) Όταν ενεργοποιείται η βαλβίδα ελέγχου των καταιονητήρων ή ψεκαστήρων πρέπει να δίδεται σήμα στο σταθμό ελέγχου πυρκαγιάς και να μπαίνει αυτόματα σε λειτουργία το σύστημα του εξαερισμού και να κλείνει το παραπέτασμα.

Σε χώρο μέσα ή δίπλα από την σκηνή εγκαθίσταται ένας σταθμός ελέγχου πυρκαγιάς που περιέχει:

α) Φώτα ένδειξης του φωτισμού ασφαλείας και των δικτύων παροχής ενέργειας.

β) Χειροκίνητους διακόπτες για τη λειτουργία των ψεκαστήρων του παραπετάσματος και του εξαερισμού.

γ) Τα όργανα ελέγχου του συστήματος καταιονητήρων.

δ) Δύο συστήματα συναγερμού ένα για τους χώρους της σκηνής και ένα για το κοινό.

Ο χώρος χειρισμού και ελέγχου των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων της σκηνής πρέπει να αποτελεί πυροδιαμέρισμα με δείκτη πυραντίστασης αντίστοιχο του απαιτούμενου για τον όροφο του κτιρίου. Απαγορεύεται εκεί να εγκαθίστανται οι πίνακες του κυρίως φωτισμού και του φωτισμού ασφαλείας των υπόλοιπων χώρων του θεάτρου.

Τα ανοίγματα επικοινωνίας με την σκηνή πρέπει να είναι πυράντοχα (30 λεπτών) και αυτοκλειόμενα. Εργαστήρια και χώροι αποθήκευσης εύφλεκτων υλικών δεν επιτρέπεται να επικοινωνούν με τη σκηνή.

Σε κάθε σκηνή πρέπει να υπάρχουν δύο πυροσβεστικές φωλιές εγκατεστημένες μία σε κάθε πλευρά, πρέπει επίσης να υπάρχουν φορητοί πυροσβεστήρες κατά προτίμηση βάρους 6 kg (με αναλογία ένας για 60 m² δαπέδου).

Σε σκηνές με επιφάνεια δαπέδου μικρότερη των 60 m² δεν είναι υποχρεωτικές οι παραπάνω απαιτήσεις. Πρέπει μόνο να υπάρχουν τουλάχιστον δύο πυροσβεστήρες βάρους 6 kg.

Στη σκηνή προβλέπονται δύο τουλάχιστον έξοδοι σκηνής καθώς και το υποσκήνιο, του οποίου η μια έξοδος πρέπει να είναι ανεξάρτητη από τη σκηνή. Η μέγιστη πραγματική απόσταση αποστράτευσης όδευσης γι' αυτούς τους χώρους είναι 22 m. Από κει και πέρα η όδευσης διαφυγής πρέπει να είναι πυροπροστατευμένη.

5.2.8. Υπαίθριοι και ημι-υπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού

Οι διατάξεις του Κανονισμού Πυροπροστασίας που αναφέρονται σε υπαίθρια θέατρα και γενικότερα υπαίθριους χώρους συνάθροισης κοινού έχουν εφαρμογή σε εγκαταστάσεις τέτοιες που να περιορίζουν την ελεύθερη και άμεση διαφυγή του κοινού προς τον έξω από αυτές ασφαλή χώρο, αλλά συγχρόνως όλες οι οδεύσεις διαφυγής τους μέχρι τις τελικές εξόδους να μην διέρχονται μέσα από κλειστούς χώρους.

Σε υπαίθριους χώρους συνάθροισης κοινού η παροχή τόσο των οριζόντιων όσο και των κατακόρυφων οδεύσεων καθορίζεται σε 300 άτομο / μονάδα πλάτους (0,60 m).

Από κάθε σημείο υπαίθριου χώρου συνάθροισης κοινού πρέπει να εξασφαλίζεται η διαφυγή προς δύο τουλάχιστον τελικές εξόδους. Στους υπαίθριους χώρους συνάθροισης κοινού δεν ισχύουν τόσο η έννοια της πυροπροστατευμένης όδευσης διαφυγής όσο και η έννοια της εξόδου κινδύνου, όλες δε οι έξοδοι προς τον ασφαλή χώρο θεωρούνται τελικές. Το μήκος όδευσης διαφυγής μέχρι την τελική έξοδο είναι απεριόριστο. Οι τελικές εξόδους πρέπει κατά το δυνατόν να είναι απομακρυσμένες μεταξύ τους και σε τέτοια διάταξη ώστε να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα να φραχτούν συγχρόνως.

Ο αριθμός και τα ελάχιστα πλάτη των τελικών εξόδων δίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 13. Απαιτούμενα χαρακτηριστικά εξόδων κινδύνου. Πηγή: ΠΔ 71/88

Πληθυσμός (άτομα)	Ελάχιστος αριθμός εξόδων κινδύνου	Ελάχιστο πλάτος κάθε εξόδου
μέχρι 450	2	0,90 m
451 - 900	2	μία 1,80 m & η άλλη 0,90 m
901 - 1.800	2	1,80 m
1.801 - 2.700	3	1,80 m

Για κάθε 900 άτομα επιπλέον προστίθεται μια τουλάχιστον έξοδος με ελάχιστο πλάτος 1,80 m.

Σε υπαίθριους χώρους συνάθροισης κοινού με σταθερές θέσεις ισχύουν επί πλέον και τα εξής:

i. Σειρές καθισμάτων που περικλείονται από δύο διαμήκεις διαδρόμους δεν πρέπει να περιλαμβάνουν περισσότερα από 48 καθίσματα. Όταν έχουν πρόσβαση μόνο προς έναν διαμήκη διάδρομο το όριο είναι 24 καθίσματα εφόσον η ελεύθερη οριζόντια απόσταση μεταξύ των καθισμάτων διαδοχικών σειρών μετρούμενη σε μη αναδιπλωμένα καθίσματα είναι μεταξύ 0,30 m (ελάχιστη επιτρεπτή) και 0,35 m.

ii. Όταν η ελεύθερη οριζόντια απόσταση μεταξύ των καθισμάτων είναι από 0,35 m και άνω τότε επιτρέπονται μέχρι 36 και 72 καθίσματα σε κάθε σειρά με πρόσβαση προς ένα και δύο διαμήκεις διαδρόμους αντίστοιχα.

Ειδικά σε χώρους με σταθερές θέσεις οι οποίες είναι διαμορφωμένες σε διαδοχικούς αναβαθμούς του δαπέδου με ελάχιστη υψομετρική διαφορά 0,35 m και χρησιμοποιούνται είτε απ' ευθείας για καθίσματα (κερκίδες αθλητικών χώρων, θεάτρων κ.λ.π) είτε για την τοποθέτηση άλλων καθισμάτων πάνω σ' αυτούς ισχύουν τα εξής:

i. Το πλάτος του αναβαθμού πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,85 m

ii. Σε αναβαθμούς με σταθερά καθίσματα τοποθετημένα επάνω τους η ελεύθερη απόσταση μεταξύ των καθισμάτων διαδοχικών σειρών μετρούμενη σε μη αναδιπλωμένα καθίσματα, πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,30 m.

Όταν η ελεύθερη απόσταση μεταξύ των καθισμάτων είναι μεταξύ 0,30 m και 0,35 m τότε σε κάθε σειρά επιτρέπονται μέχρι 24 καθίσματα από την κάθε πλευρά διαμήκους διαδρόμου.

Όταν η απόσταση αυτή είναι από 0,35 m και άνω, επιτρέπονται μέχρι 36 καθίσματα.

iii. Όταν χρησιμοποιούνται επ' ευθείας οι αναβαθμοί χωρίς να στερεώνονται επάνω τους καθίσματα τότε επιτρέπονται σε κάθε σειρά μέχρι 36 θέσεις από την κάθε πλευρά του διαδρόμου.

Γενικώς στους υπαίθριους χώρους συνάθροισης κοινού με σταθερές θέσεις τα πλάτη των διαμήκων και εγκάρσιων διαδρόμων υπολογίζονται έτσι ώστε να εξυπηρετούν την παροχή του πληθυσμού κατά τη διαφυγή. Ως ελάχιστο πλάτος διαδρόμου ορίζονται τα 0,90 m.

Για τους υπαίθριους χώρους δεν υφίσταται απαίτηση για την πυροπροστασία και την πυραντίσταση του περιβλήματος πυροπροστατευμένης όδευσης διαφυγής, ούτε για την ύπαρξη ανελκυστήρων και κλιμακοστασίων για την πρόσβαση των πυροσβεστών. Δεν ισχύουν ακόμη οι διατάξεις που έχουν προαναφερθεί σχετικά με χώρους υψηλού κινδύνου.

Σχετικά με τον φωτισμό, ισχύουν τα αναφερθέντα για τον τεχνητό φωτισμό οδύσεων διαφυγής και το φωτισμό ασφαλείας σε κλειστούς χώρους.

Αναφορικά με την ενεργητική πυροπροστασία σε υπαίθριους χώρους συνάθροισης κοινού ισχύουν τα παρακάτω:

Για τους υπαίθριους χώρους συνάθροισης κοινού δεν απαιτείται γενικά μόνιμο υδροδοτικό δίκτυο.

Σε όλους τους υπαίθριους χώρους συνάθροισης κοινού εκτός των χώρων αθλητικών εκδηλώσεων πρέπει να τοποθετούνται δύο τουλάχιστον φορητοί πυροσβεστήρες κοντά στις σκάλες και τις εξόδους κινδύνου, σε θέσεις όπου κανένα σημείο της κάτοψης να μην απέχει περισσότερο από 15 m από τον πλησιέστερο πυροσβεστήρα.

Οι ημιυπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού υπάγονται στις διατάξεις των κλειστών χώρων, εκτός αν πληρούνται συγχρόνως οι παρακάτω προϋποθέσεις, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις περί υπαίθριων χώρων συνάθροισης κοινού.

Ο χώρος πρέπει να είναι ισόγειος. Δεν πρέπει να υπάρχουν άλλοι όροφοι πάνω απ' αυτόν ούτε να γίνεται χρήση του δωματός του. Επιτρέπεται η ύπαρξη υπόγειου χώρου, ο οποίος όμως όταν δεν έχει λειτουργική σχέση με την κύρια χρήση του ισόγειου χώρου, πρέπει να αποτελεί πυροδιαμέρισμα.

Η ενιαία επιφάνεια του ημιυπαίθριου χώρου συνάθροισης κοινού δεν πρέπει να ξεπερνά τα 4.500 m². Όταν η επιφάνεια υπερβαίνει τα 4.500 m² λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα ανάλογα με τον τρόπο κατασκευής της στέγασης ώστε να παρεμποδίζεται η εξάπλωση της φωτιάς.

Να μην εμποδίζεται η κυκλοφορία και διαφυγή του κοινού από την συσσώρευση καπνού. Για το λόγο αυτό πρέπει:

- α) Κάθε δομικό στοιχείο της στέγης να απέχει το λιγότερο 3 m από το δάπεδο.
- β) Το συνολικό άνοιγμα της παράπλευρης επιφάνειας να είναι τουλάχιστον το 50% αυτής. Η διάταξη των ανοιγμάτων πρέπει να γίνεται έτσι ώστε να διευκολύνει κατά το δυνατόν την απαγωγή του καπνού.
- γ) Όπου απαιτείται πρέπει να προβλέπονται κατάλληλα ανοίγματα στη στέγαση για την απαγωγή του καπνού.

Οι ημιυπαίθριες κερκίδες υπάγονται στις διατάξεις υπαίθριων χώρων συνάθροισης κοινού και αρκεί να πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

Η ανωτέρω προϋπόθεση iii.

Η όλη κατασκευή (κερκίδες, στέγαστρο, παράπλευρη επιφάνεια, κ.λ.π.) να αποτελείται από άκαυστα υλικά.

Όταν κάτω από τις κερκίδες υπάρχουν χώροι οι οποίοι δεν έχουν λειτουργική σχέση με την κύρια χρήση της όλης κατασκευής τότε οι χώροι αυτοί πρέπει να αποτελούν πυροδιαμέρισμα.

6. Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

6.1. Φωτισμός

Σύμφωνα με τον ισχύοντα Κτιριοδομικό Κανονισμό (άρθρο 11), δεν υπάρχει κατ' ανάγκην απαίτηση για άμεσο φυσικό φωτισμό των χώρων συνάθροισης κοινού, ούτε γίνεται σε αυτόν συγκεκριμένη αναφορά στο φωτισμό θεάτρων, κινηματογράφων κλπ. Θα πρέπει λοιπόν να ανατρέξουμε και πάλι στο από 15-05-56 Βασιλικό Διάταγμα, και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο VII, όπου καθορίζονται οι απαιτήσεις για τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις θεάτρων και κινηματογράφων.

Το διάταγμα επιβάλλει κατ' αρχάς σε όλα τα θέατρα να υπάρχει φωτισμός μέσω ηλεκτρικού ρεύματος, πράγμα βεβαίως αυτονόητο για τις μέρες μας. Ο φωτισμός θεάτρου αποτελείται από πέντε μέρη:

Τον κύριο φωτισμό

Κύριος φωτισμός θεωρείται ο φωτισμός της αίθουσας και λοιπών κοινόχρηστων χώρων.

Τον φωτισμό πανικού

Φωτισμός πανικού θεωρείται μέρος του φωτισμού της αίθουσας θεατών, το οποίο θα πρέπει να ανάβεται από σημείο που βρίσκεται σε κατάλληλη και εύκολα προσιτή θέση, η οποία θα είναι γνωστή σε όλο το προσωπικό. Η εγκατάσταση του φωτισμού αυτού δεν θα πρέπει να διατρέχει κανένα κίνδυνο σε περίπτωση πυρακαγιάς στη σκηνή. Σκοπός του φωτισμού πανικού είναι να φωτίζονται επαρκώς οι δίοδοι, οι διάδρομοι και οι έξοδοι της αίθουσας, ενώ αν οι διάδρομοι εκτός αιθούσης και οι λοιποί κοινόχρηστοι χώροι δεν φωτίζονται επαρκώς και διαρκώς κατά τη διάρκεια της παράστασης, θα πρέπει και αυτοί να εφοδιάζονται με φωτισμό πανικού.

Τον φωτισμό κινδύνου

Ο φωτισμός κινδύνου είναι ξεχωριστός φωτισμός εντελώς ανεξαρτήτως κάθε άλλου φωτισμού και τέτοιος ώστε σε περίπτωση πλήρους διακοπής του κυρίως φωτισμού οι θεατές να μπορούν να κυκλοφορήσουν. Σε διαφορετικό κεφάλαιο (VIII) του διατάγματος που αναφέρεται αποκλειστικά στο φωτισμό κινδύνου, διαβάζουμε ότι συνίσταται να τοποθετούνται, τόσο στα κλειστά όσο και στα υπαίθρια θέατρα, πλευρικοί ή επιδαπέδιοι

λαμπτήρες στην πλατεία και τους λοιπούς κοινόχρηστους χώρους, στα δε υπαίθρια θέατρα, αυτοί να είναι χρωματισμένοι κυανοί. Ο φωτισμός αυτός θα πρέπει να είναι σε λειτουργία καθ' όλη τη διάρκεια της παράστασης, δηλαδή από την είσοδο του πρώτου θεατή ως και την έξοδο του τελευταίου.

Επίσης φωτισμός κινδύνου θα πρέπει να εγκαθίσταται και στη σκηνή, ώστε να εξυπηρετεί τους διαδρόμους και τις κλίμακές της και η τροφοδότηση αυτού του φωτισμού θα γίνεται με ιδιαίτερη γραμμή από τον πίνακα φωτισμού κινδύνου του υπόλοιπου θεάτρου.

Τον φωτισμό διαφημίσεως και βοηθητικών αλλά μη κοινόχρηστων χώρων (π.χ. γραφεία, αποθήκες κλπ.)

Φωτισμός διαφημίσεως είναι ο φωτισμός των προσόψεων, των ταμείων και λοιπών χώρων που δεν έχουν σχέση με την ασφάλεια των θεατών.

Τον φωτισμό σκηνής

Ως φωτισμός σκηνής θεωρείται όλος ο φωτισμός της σκηνής, με συστοιχίες λαμπτήρων ή προβολείς εντός και εκτός της σκηνής, καθώς και ο φωτισμός των καμαρινιών, οι αντίστοιχοι διάδρομοι, κλίμακες κλπ.

Συνίσταται γενικώς ο έμμεσος φωτισμός για τις αίθουσες των θεάτρων, δηλαδή, όπως διαβάζουμε στον Κτιριοδομικό Κανονισμό, να "έχουν ανοίγματα ελεύθερα ή με υαλοπίνακες προς άλλους χώρους, οι οποίοι έχουν επαρκή άμεσο φυσικό φωτισμό και το εμβαδόν των τμημάτων αυτών των ανοιγμάτων να μην υπολείπεται των 15% του καθαρού εμβαδού του χώρου που φωτίζεται έμμεσα." Η σύσταση αυτή βέβαια δεν εξυπηρετεί τη λειτουργικότητα της αίθουσας και τις φωτιστικές και καλλιτεχνικές ανάγκες του θεάματος. Λοιπές συστάσεις του διατάγματος περιλαμβάνουν, τόσο για τα κλειστά όσο και για τα υπαίθρια θεάματα, ο φωτισμός να μην είναι ούτε εκτυφλωτικός ούτε πενιχρός, αλλά και η μετάβαση από το σκοτάδι στο φωτισμό της αίθουσας και αντίστροφα να γίνεται βαθμιαία, με κατάλληλη ηλεκτρική εγκατάσταση.

6.1.1. Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις Σκηνής

Το Β.Δ. «Περί Κανονισμού Θεάτρων- Κινηματογράφων» περιλαμβάνει λεπτομερείς διατάξεις για τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις που απαιτούνται για τη λειτουργία ενός θεάτρου. Χάριν καλύτερης κατανόησης των παρακάτω θα αναφέρουμε την έννοια του

λεγόμενου «ηλεκτρολογείου», του θαλάμου ήχου και φωτισμού που βρίσκεται σε κάθε θεατρική αίθουσα. Ιδανικά ο θάλαμος αυτός είναι διαχωρισμένος από την αίθουσα και επικοινωνεί οπτικά μέσω τζαμιού, όμως σε αρκετές περιπτώσεις εντάσσεται μέσα στο χώρο της πλατείας. Στο χώρο αυτό βρίσκονται οι κονσόλες ήχου και φωτισμού τις οποίες χειρίζεται ένας ή περισσότεροι τεχνικοί κατά τη διάρκεια της παράστασης.

Σύμφωνα λοιπόν με το Βασιλικό Διάταγμα του 1956, ως ηλεκτρικές εγκαταστάσεις σκηνής θεωρούνται όλες εκείνες οι εγκαταστάσεις που απαιτούνται για το φωτισμό της σκηνής, τον αερισμό, καθώς και την κίνηση των μηχανημάτων της σκηνής (π.χ. περιστρεφόμενη σκηνή). Οι εγκαταστάσεις φωτισμού και κίνησης της σκηνής θα πρέπει να είναι ανεξάρτητες από την εγκατάσταση φωτισμού του θεάτρου, οπότε από τον κεντρικό πίνακα διανομής θα πρέπει να ξεκινούν μία ή περισσότερες γραμμές με δική τους ασφάλεια και διακόπτες, ειδικά για τις ανάγκες της σκηνής. Ο πίνακας των εγκαταστάσεων αυτών θα πρέπει να εγκαθίσταται σε ιδιαίτερο διαμέρισμα κοντά στη σκηνή, όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Το διαμέρισμα αυτό θα πρέπει να κατασκευάζεται από τοιχοποιία πάχους 0,20μ. ή από παρόμοιο άκαυστο υλικό, ώστε να μη διατρέχει άμεσο κίνδυνο από πυρκαγιά στη σκηνή. Θα πρέπει επίσης να έχει ως άνοιγμα προς τη σκηνή μία πόρτα, ένα παράθυρο και τις οπές επιβλέψεως, οι οποίες θα κλείνονται από τζάμι πάχους 6 χιλιοστών. Η πόρτα και το παράθυρο θα πρέπει να είναι από άκαυστο υλικό και να ανοίγουν προς τα έξω, ενώ θα πρέπει να βρίσκονται συνεχώς κλειστά με ελατήριο. Οι διαστάσεις του θαλάμου θα πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να μπορεί ο μηχανικός να κινείται άνετα μέσα σε αυτόν και να γίνονται οι απαραίτητες εργασίες συντήρησης. Επίσης θα πρέπει η προσπέλαση του διαμερίσματος αυτού να είναι εύκολη, ει δυνατόν χωρίς τη χρήση κλίμακας. Αν είναι απαραίτητο να κατασκευαστεί κλίμακα αυτή θα πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις για τους θαλάμους προβολής για κινηματογράφους, δηλαδή να έχει πλάτος τουλάχιστον 65 εκατοστών, κλίση 1:1 και χειρολισθήρα και πλατύσκαλο (η 1^η βαθμίδα καθόδου) μήκους 1μ.

Εντός του ανωτέρω διαμερίσματος θα πρέπει να εγκαθίσταται και διακόπτης για την σύνδεση τμήματος του κυρίως φωτισμού της αίθουσας. Ο διακόπτης αυτός θα τροφοδοτείται από διακλάδωση από γραμμή της εγκατάστασης του κυρίως φωτισμού και όχι της εγκατάστασης της σκηνής. Μόνο αν απαιτείται να γίνεται από σκηνής χειρισμός του υπόλοιπου φωτισμού της αίθουσας ή άλλων μερών του κτιρίου, τότε επιτρέπεται η χρήση μηχανικών συσκευών χειρισμού. Οι πίνακες διανομής, οι αντιστάσεις ρύθμισης και οι συσκευές χειρισμού του φωτισμού της σκηνής θα συγκεντρώνονται εντός του διαμερίσματος του πίνακα χειρισμού της εγκατάστασης της σκηνής. Τουλάχιστον

επιτρέπεται οι αντιστάσεις ρύθμισης να εγκαθίστανται εντός ή εκτός της σκηνής, όμως σε θέση κατάλληλη και μη προσιτή σε μη ειδικούς. Η όλη εγκατάσταση της σκηνής πρέπει, τέλος, να διακόπτεται από θέση ευρισκόμενη εντός αυτής.

Καθ' όλη τη διάρκεια της παράστασης θα πρέπει να βρίσκεται κοντά στον πίνακα της σκηνής ένα αδειούχος ηλεκτρολόγος εγκαταστάτης που να γνωρίζει καλά την εγκατάσταση.

6.1.2. Διαμέρισμα πίνακα κυρίως φωτισμού

Το διαμέρισμα στο οποίο θα εγκαθίστανται οι συσκευές χειρισμού του κυρίως φωτισμού πρέπει να βρίσκεται μακριά από τη σκηνή και σε θέση τέτοια ώστε να μη διατρέχει κίνδυνο από πυρκαγιά εντός της σκηνής. Αν το διαμέρισμα αυτό βρίσκεται δίπλα από τη σκηνή, τότε θα πρέπει να κατασκευάζεται από τοιχοποιία πάχους 20εκ. ή παρόμοια κατασκευή ώστε ξανά να μη διατρέχει κίνδυνο από πυρκαγιά στη σκηνή. Η οροφή του θα πρέπει να είναι από σκυρόδεμα ή άλλο παρόμοιο υλικό, η θύρα του από άκαυστο υλικό και να ανοίγει προς τα έξω, ενώ θα βρίσκεται συνεχώς κλειστή. Το διαμέρισμα τότε δεν θα πρέπει να επικοινωνεί με τη σκηνή ούτε υπογείως ούτε ανωγείως ούτε μέσω διαδρόμων. Μόνο στα υπαίθρια θέατρα επιτρέπεται η τοποθέτηση του πίνακα κυρίως φωτισμού στο θάλαμο χειρισμού της εγκατάστασης της σκηνής, αλλά θα πρέπει τότε ο φωτισμός πανικού να εξασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση.

6.2. Τεχνητός αερισμός- Κλιματισμός- Θέρμανση

6.2.1. Αερισμός

Το Β.Δ. 15/05/56 (άρθρα 21-25) και οι τροποποιήσεις που έγιναν με το Β.Δ. 774/1960 ορίζουν τις απαιτήσεις για τον αερισμό των θεάτρων. Σύμφωνα με τον Κτιριοδομικό Κανονισμό, είναι δυνατόν κτίρια ειδικής χρήσης να μην έχουν φυσικό αερισμό, μετά από σχετική μελέτη και έγκριση της αρμόδιας αρχής, οπότε η πρώτη διάταξη του συγκεκριμένου κεφαλαίου του διατάγματος, η οποία ορίζει πως κάθε αίθουσα θεατών θα πρέπει να έχει δύο αντικείμενες θύρες ή παράθυρα που να βλέπουν στο ύπαιθρο για την επίτευξη του εσωτερικού αερισμού της, μπορεί και να αρθεί. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με το Β.Δ. 774/1960, ο αερισμός θεωρείται επαρκής όταν προσκομίζονται σε κάθε θεατή και ανά ώρα 30 κυβ.μ. καθαρού ατμοσφαιρικού αέρα.

Η ταχύτητα της εισόδου του αέρα με τεχνητό εξαερισμό θα πρέπει να κυμαίνεται από 0,20-0,40 εκ/δευτ. σε ύψος 2μ. από το δάπεδο των θέσεων των θεατών. Ο αερισμός αυτός επιτυγχάνεται:

Σε θέατρα που βρίσκονται σε πόλεις άνω των 8000 κατοίκων:

Με λιγότερες από 750 θέσεις, με μηχανικά μέσα εξαερισμού

Με περισσότερες από 750 θέσεις με εγκατάσταση κλιματισμού

Σε θέατρα που βρίσκονται σε πόλεις με λιγότερους από 8000 κατοίκους:

Με τις θύρες και τα παράθυρα που προαναφέρθηκαν αλλά και εξαεριστήρα ικανό να ανανεώσει δέκα φορές ανά ώρα το σύνολο του απαιτούμενου όγκου αέρα.

Επιβάλλεται ακόμη ο χώρος της αίθουσας θεατών να τελεί υπό υπερπίεση ώστε να μην εισέρχονται σε αυτήν καπνοί ή αέρια που μυρίζουν, ενώ οι χώροι μηχανοστασίων, κι γενικά παροχής θέρμανσης, αέρα, φωτισμού κλπ αλλά και ο χώρος του αναψυκτηρίου να τελούν υπό υποπίεση.

Κατά την εγκατάσταση τεχνητού εξαερισμού ή κλιματισμού θα πρέπει επίσης να εξασφαλίζονται:

Η κάθαρση του αέρα εισερχόμενου αλλά και επανακυκλοφορούμενου

Η θέρμανση ή ψύξη του αέρα ανάλογα με την εποχή

Ασφάλεια από ρεύματα σε κάθε θέση θεατή

Ρυθμιζόμενη ποσότητα υγρασίας, για θέατρα άνω των 750 θέσεων 30-55%

Το διοξείδιο του άνθρακα να μην είναι ποτέ άνω των 0,0007 m³ σε ζώνη ύψους 1-2 μ. από το δάπεδο

Ο αερισμός να επεκτείνεται ομοιόμορφα σε όλα τα διαμερίσματα και τους χώρους του κτιρίου

Τα μηχανήματα αερισμού να λειτουργούν τουλάχιστον μισή ώρα πριν την έναρξη της παράστασης και μέχρι το τέλος της

Η ρύθμιση των μηχανημάτων να είναι αυτόματη

6.2.2. Θέρμανση

Σύμφωνα με το από 15-05-56 Β.Δ. και τις τροποποιήσεις που έγιναν σε αυτό με το Β.Δ. 774/1960, όλα τα στεγασμένα θέατρα σε πόλεις άνω των 8000 κατοίκων θα πρέπει να

θερμαίνονται με κεντρική θέρμανση, ενώ σε πόλεις κάτω των 8000 κατοίκων η θέρμανση μπορεί να γίνει με θερμάστρες (με άκαυστους προστατευτικούς χιτώνες και κατάλληλους καπναγωγούς, όχι καύσεως αερίου). Επίσης με προστατευτικούς χιτώνες θα πρέπει να επενδύονται και θερμαντικά σώματα σε ματιοφυλάκια. Οι χώροι λεβητοστασίου, αποθήκευσης καυσίμων κλπ, όπως ορίζεται και από τον Κτιριοδομικό Κανονισμό, θα πρέπει να βρίσκονται σε απομονωμένους χώρους, με μεταλλικές πόρτες που κλείνουν αυτόματα και είναι καπνοστεγείς, και χωρίς ανοίγματα σε κλιμακοστάσια, αεραγωγούς κλπ, ενώ οι τοίχοι τους θα πρέπει να είναι πυρίμαχοι. Οι σχετοί αγωγής θερμού αέρα θα πρέπει να είναι πυρίμαχοι και να εγκαθίστανται με τρόπο ώστε να είναι ευχερής ο καθαρισμός τους, ενώ η έξοδός τους θα πρέπει να απέχει τουλάχιστον 0,25μ. από εύφλεκτα υλικά. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού- άρθρο 27- Εγκαταστάσεις Θέρμανσης, οι οποίες ισχύουν για όλα τα κτίρια.

7. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

7.1. Απαίτηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Σύμφωνα με το Νόμο 4014/2011- «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος» τα έργα, δημόσια και ιδιωτικά, κατατάσσονται σε κατηγορίες ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, για τις οποίες υπάρχουν διαφορετικές απαιτήσεις σχετικά με το αν θα πρέπει να γίνει σύνταξη Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ή όχι στη φάση αδειοδότησης του έργου ή ποια άλλα κριτήρια θα πρέπει να πληρούνται. Συγκεκριμένα οι κατηγορίες αυτές είναι η Α, με υποκατηγορίες Α1 και Α2 και η Β.

Για τα έργα κατηγορίας Α1 απαιτείται η υποβολή τόσο φακέλου Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων όσο και φακέλου Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, για την κατηγορία Α2 μόνο φακέλου Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ενώ η κατηγορία Β εξαιρείται από την απαίτηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, όμως τα έργα της κατηγορίας αυτής υπόκεινται σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις.

Συγκεκριμένα τα θέατρα, όπως ορίζεται στην Υπουργική Απόφαση 1958/2012: «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του νόμου 4014/2011 (ΦΕΚ 209/Α/2011)», *Παράρτημα VI: Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης, κτιριακού τομέα, αθλητισμού και αναψυχής, α/α 19: Αίθουσες θεάτρου, κινηματογράφων, συναυλιών ή συνδυασμός αυτών, εφόσον διαθέτουν 2000 θέσεις ή περισσότερες ανήκουν στην κατηγορία Α2, επομένως απαιτείται Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ενώ αν διαθέτουν από 500 έως 2000 θέσεις, ανήκουν στην κατηγορία Β και υπόκεινται σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις.*

Σχετικά με τις Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις –στο εξής ΠΠΔ- για θέατρα, ισχύουν τα οριζόμενα στην Υ.Α. οικ. 170078/2013 – «Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις για τα έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Β της 6ης ομάδας «Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης, κτιριακού τομέα, αθλητισμού και αναψυχής» με α/α 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24 και 25 του παραρτήματος VI της αριθ. 1958/2012 υπουργικής απόφασης (21/Β), όπως εκάστοτε ισχύει». Σε κάθε περίπτωση θεάτρου 500 θέσεων και

άνω, θα πρέπει ο φορέας του έργου, πριν την έναρξη εργασιών κατασκευής να καταθέτει Δήλωση Υπαγωγής του έργου σε ΠΠΔ. Οι συγκεκριμένες ΠΠΔ περιέχονται στο παράρτημα της Απόφασης, και αναφέρονται τόσο στη φάση κατασκευής του έργου όσο και της λειτουργίας του. Τα θέματα που αφορούν περιλαμβάνουν τις εκσκαφές, τις αέριες ακτομπές, το θόρυβο, τα απόβλητα, τη χρήση νερού και ενέργειας αλλά και ειδικές δεσμεύσεις π.χ. για χώρους παρασκευής τροφίμων.

7.2. Ενεργειακή Απόδοση Κτιρίων

Τα θέατρα, όπως και όλα τα κτίρια πλέον, σύμφωνα με το Νόμο Ν4122/2013: «Ενεργειακή Απόδοση Κτιρίων - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις», θα πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης που καθορίζονται από τον Κανονισμό Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων και να λαμβάνουν Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης. Ειδικά για τα θέατρα, που διαθέτουν συστήματα θέρμανσης και κλιματισμού, επιβάλλεται η επιθεώρηση των συστημάτων αυτών τουλάχιστον κάθε πέντε έτη από Ενεργειακούς Επιθεωρητές.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

ΑΝΑΛΥΣΗ

8. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

8.1. Επισκόπηση της ιστορίας του κτιρίου

Όπως είδαμε και στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, το Εθνικό θέατρο της Αθήνας, που αρχικά ονομαζόταν Βασιλικό, άρχισε να χτίζεται το 1985 σε σχέδια του Ziller και ολοκληρώθηκε στην πρώτη του μορφή το 1901. Βρίσκεται στη συμβολή των οδών Αγ. Κωνσταντίνου και Μενάνδρου στο κέντρο της Αθήνας και το αρχικό οικοπέδο ήταν αρκετά μικρό και με έντονη κλίση, περιορισμένο από διπλανές ιδιοκτησίες. Μόνο επί διεύθυνσης Κ. Μπαστιά και έπειτα από μελέτη του Κων. Δοξιάδη μπόρεσαν να γίνουν οι απαραίτητες απαλλοτριώσεις για μελλοντικές επεκτάσεις. Λόγω του μικρού μεγέθους του οικοπέδου, η αρχική λύση του Ziller περιελάμβανε περιορισμένους χώρους θεατών. Η αίθουσα ήταν χωρητικότητας 1000 θέσεων (πλατεία 400 θέσεων, δύο εξώστες και τέσσερα επίσημα θεωρεία), η κυρίως σκηνή ήταν πλάτους 18 και βάθους 12,50 μ., ενώ το κτίριο στο όλον του είχε διαστάσεις 42,10 μ. μήκος, 38 μ. πλάτος και 17 περίπου μ. ύψος.

Στο Εθνικό Θέατρο έγιναν αρκετές διασκευές και ανακαινίσεις. Η πρώτη έγινε το 1930-31, μετά από μια μακρά περίοδο αχρηστίας του κτιρίου. Από το 1908 το θέατρο είχε παραμείνει κλειστό, και επαναλειτούργησε μόνο μετά της εργασίες ανάπλασης, το 1932, μετονομασμένο πια από Βασιλικό σε Εθνικό και υπό τη διεύθυνση του Φώτου Πολίτη. Η ανακαίνιση έγινε από τον αρχιτέκτονα Αναστάσιο Μεταξά στο πνεύμα του μοντέρνου κλασικισμού με στοιχεία Art Deco και ο εκσυγχρονισμός του σκηνικού χώρου βασίστηκε σε μελέτη του σκηνογράφου Πάνου Αραβαντινού και του αρχιτέκτονα Κωνσταντίνου Δοξιάδη. Η ανακαίνιση αυτή αφορούσε περισσότερο την αναμόρφωση του εσωτερικού χώρου και των διακοσμήσεων, ενώ κατεδαφίστηκαν και δύο θεωρεία, το βασιλικό και αυτό που βρισκόταν ακριβώς απέναντί του.

Στα 1960-63 θα γίνει η προσθήκη, προς την οδό Σατωβριάνδου, του νέου κτιρίου από τον αρχιτέκτονα Β. Δούρα και τον μηχανικό Κ. Καίπα μετά την κατεδάφιση του ξενοδοχείου «Μεσσήνη» που βρισκόταν στη γωνία της οδού Μενάνδρου. Στην επέκταση αυτή, θα ιδρυθεί, το 1971, η Νέα Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου. Αρχιτέκτονας της Νέας Σκηνής ήταν ο Μάνος Περράκης, ο οποίος σχεδίασε σε ένα χώρο που από το 1963 ως τότε χρησιμοποιούταν για πρόβες μια ευέλικτη σκηνή που είχε τη δυνατότητα να μετατρέπεται σε κυκλικό θέατρο, ελισαβετιανή σκηνή, ή οποιοδήποτε άλλο σχήμα με κινητά και ανυψούμενα βάρθρα και με χρήση ανεξάρτητων μεταθετών καθισμάτων.

8.2. Η ανακαίνιση του 2006

Το Εθνικό Θέατρο παρέμεινε κλειστό από το 2001, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες εργασίες, μετά από έναν αιώνα ζωής και τις ζημιές που υπέστη από το σεισμό του 1999. Στην ανακαίνιση, που άρχισε το 2006, εργάστηκαν 150 εργάτες, 20 συντηρητές της εταιρείας ΑΕΙΝΑΕΣ, 20 μηχανικοί και υπομηχανικοί, 5 αρχιτέκτονες του «Γραφείου 75» -κάτω από την καθοδήγηση της κατασκευαστικής «Θόλος», που είναι θυγατρική της «Μηχανικής», υπό τη γενική εποπτεία του Εθνικού Θεάτρου και του υπουργείου Πολιτισμού. Εργοταξιάρχης ήταν η αρχιτέκτων Λίνα Μπαντέκα, με εμπειρία στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και επικεφαλής του αρχιτεκτονικού γραφείου «Στούντιο 75» ο αρχιτέκτων Στέφανος Πάντος-Κίκκος.

Η ανακαίνιση ήταν ριζική, και άγγιξε όλο το κτίριο. Η κεντρική σκηνή απέκτησε πλέον 300 τ.μ. σκηνή, (17,6 μ. πλάτος, 21,4 βάθος, 25 μ. ύψος) η κατασκευή της οποίας κόστισε 10 εκατομμύρια ευρώ. Το επίπεδο της σκηνής κατέβηκε επιπλέον 6,7 μέτρα και έχει πλέον τρία επίπεδα. Η κατασκευή περιέχει το ανεβοκατέβασμα βαγονιών, κάτι που σημαίνει ότι μπορούν να γίνουν εναλλαγές τριών σκηνικών με υπερσύγχρονα ηλεκτρονικά συστήματα. Σχετικά με τα συστήματα της σκηνής, ο αρχιτέκτων Ανδρέας Σκούρτης, είχε δηλώσει στην εφημερίδα «Τα Νέα»: *«Γκρεμίσαμε τον πύργο της σκηνής και τον αντικαθιστούμε με ότι πιο σύγχρονο υπάρχει στον κόσμο. Το ύψος του θα φτάνει τα 24 μέτρα και εξοπλίζεται με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας, έχοντας φυσικά ως βάση τα αρχικά σχέδια του Τσίλερ. Θα υπάρχει ένα ηλεκτρονικό σύστημα διεύθυνσης σκηνής με όλους τους σύγχρονους αυτοματοποιημένους μηχανισμούς και θα περιλαμβάνει κυκλική περιστρεφόμενη σκηνή, καθώς και πλαϊνές που θα κινούνται με βαγονέτα»*. Η πλατεία απέκτησε χωρητικότητα, μαζί με τους δύο εξώστες, 650 ατόμων, και έγινε πλήρης ανακατασκευή σε όλα τα στοιχεία της εκτός από τον εμβληματικό πολυέλαιο και τη μπούκα της σκηνής.

Σε όλο το κτίριο έγιναν όλες οι απαραίτητες εργασίες στήριξης, που περιελάμβαναν τοιχοδομές, ενέσεις τσιμέντου, τεχνικές εκτόξευσης σκυροδέματος, μονώσεις και στεγανοποιήσεις, χρήση τσιμεντοσανίδων, κονιοδέματα και κονιάματα. Όλα τα υποστρώματα ενισχύθηκαν, ενώ δεν έμεινε γωνία του κτιρίου που να μην έχει «δεθεί» σταυρωτά με ατσάλινες δοκούς που φτάνουν μέχρι και τα 4 μέτρα.

Ταυτόχρονα, η Νέα Σκηνή μεταφέρθηκε σε ολοκαίνουριο κτίριο- επέκταση φτιαγμένο από τεχνητό λίθο και στο χώρο της παλιάς Νέα Σκηνής δημιουργήθηκε το φουαγιέ και των δύο σκηνών. Η καινούρια Νέα Σκηνή έχει πλέον χωρητικότητα 250 θέσεων, με ένα πρωτότυπο σύστημα τεσσάρων μεταθετών κερκίδων, που δίνουν στο σκηνοθέτη και το σκηνογράφο τη δυνατότητα να διαμορφώσουν το σκηνικό χώρο όπως επιθυμούν. Ακόμη στην επέκταση του κτιρίου προστέθηκαν τρεις όροφοι υπερσύγχρονων καμαρινιών και όλες οι απαραίτητες διοικητικές λειτουργίες. Τα βεστιάρια του εθνικού Θεάτρου, που βρίσκονταν διασκορπισμένα στο κέντρο της Αθήνας στεγάστηκαν και αυτά στο νέο κτίριο, ενώ η Πειραματική Σκηνή, που βρισκόταν στο γκαράζ, καταργήθηκε. Ακόμη, η ευρύχωρη και εντυπωσιακή αίθουσα χορού με το τζάκι της, που ως τότε χρησιμοποιούταν κυρίως για εσωτερικές χρήσεις, ανακαινίστηκε και είναι πλέον ανοιχτή στο κοινό ώστε να παρουσιάζονται εκδηλώσεις, θεατρικά αναλόγια κλπ.

8.3. Εφαρμογή των κανονισμών στο ανακαινισμένο Εθνικό Θέατρο

8.3.1. Κεντρική Σκηνή

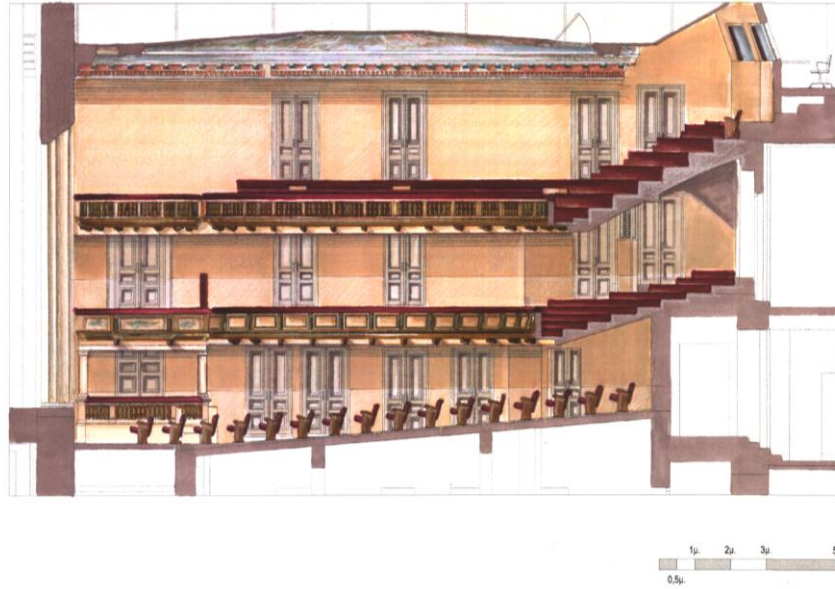
Η Κεντρική σκηνή του Εθνικού Θεάτρου προϋπάρχει όλης της σχετικής ελληνικής νομοθεσίας που καταγράφηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, επομένως επιτρέπονται παρεκκλίσεις από αυτή. Βέβαια το από 15-05-1956 Β.Δ. ορίζει στο άρθρο 1 του πως οι διατάξεις του ισχύουν σε κάθε περίπτωση «διαμόρφωσης ή μεταρρύθμισης» στεγασμένου ή άλλου θεάτρου, ενώ με τροποποίηση του 1967 οι διατάξεις του Β.Δ. ισχύουν και για κάθε θέατρο που λειτουργούσε πριν τη δημοσίευσή του, με εξαίρεση τις διατάξεις χωροθέτησης και απόστασης από γειτονικά κτίσματα και τις διατάξεις για το τεχνητό κλίμα. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι το Εθνικό Θέατρο βρίσκεται ακριβώς απέναντι από τον Ι.Ν. Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ η ελάχιστη απόσταση μεταξύ θεάτρου και εκκλησίας ορίζεται στα 50μ. Παρακάτω θα σημειώσουμε χαρακτηριστικές περιπτώσεις αντιστοιχίας ή αναντιστοιχίας στοιχείων της διαμόρφωσης της αίθουσας της Κεντρικής Σκηνής με τις διατάξεις του σχετικού Βασιλικού Διατάγματος.

Μελετώντας την τομή της Κεντρικής Σκηνης διαπιστώνουμε πως το ελεύθερο ύψος της αίθουσας από το υψηλότερο σημείο του κεκλιμένου δαπέδου είναι πολύ παραπάνω από το ελάχιστο των 5μ., ενώ το ύψος άνωθεν του τελευταίου θεατή του 2^{ου} εξώστη είναι ακριβώς 2,50μ. που είναι το ελάχιστο επιτρεπτό. Οι έξοδοι της αίθουσας είναι δέκα στον αριθμό, σε τοποθετημένες αντιδιαμετρικά στην αίθουσα, οπότε ούτε το χαμηλότερο σημείο του δαπέδου έχει υψομετρική διαφορά μεγαλύτερη του 1μ. από την πλησιέστερη έξοδο, ούτε το ανώτατο μεγαλύτερη των 2μ. αντίστοιχα. Από το ίδιο σχέδιο τομής (1-1) διαπιστώνουμε ότι η απόσταση μεταξύ οπτικών ακτινών θεατών είναι επαρκής (άνω των 0,10μ.) ενώ η κλίση του δαπέδου δεν υπερβαίνει το 20%. Οι εξώστες, προωθημένοι προς το πίσω μέρος της πλατείας, δεν καλύπτουν πάνω από το 1/3 της πλατείας, το κιγκλίδωμά τους όμως έχει ύψος 0,85μ. και όχι 0,90μ. που ορίζει ο κανονισμός.

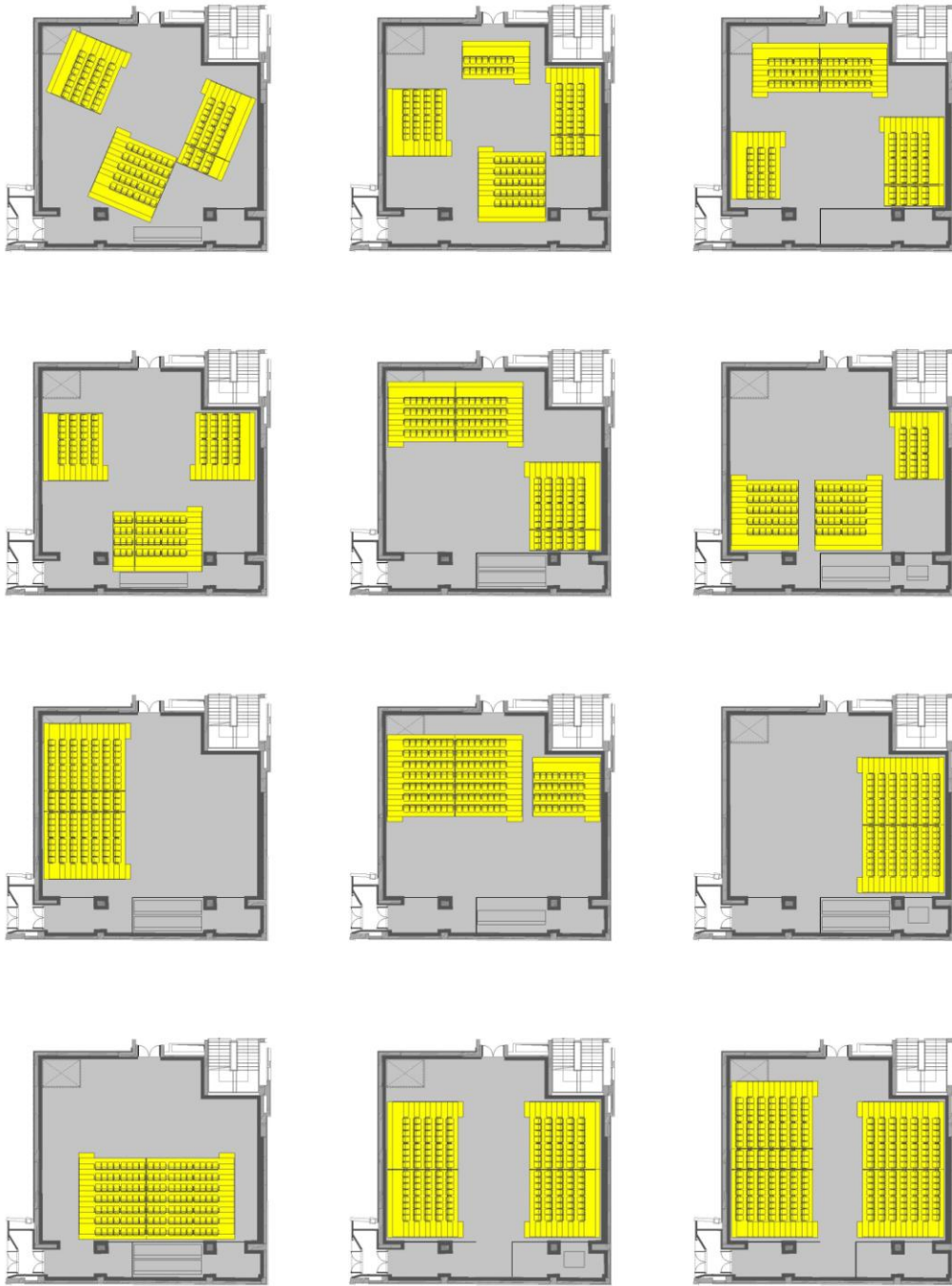
Η πιο εξόφθαλμη παρέκκλιση από τον κανονισμό βρίσκεται στις σειρές καθισμάτων, εκ των οποίων η μεγαλύτερη στο μέσο περίπου της αίθουσας περιλαμβάνει 26 θέσεις. Επίσης το πλάτος των περιμετρικών διαδρόμων, οι οποίοι δεν έχουν σταθερές διαστάσεις, είναι μικρότερο του 1,50μ. γεγονός όμως που μπορεί να αντισταθμιστεί από την πληθώρα εξόδων και το μεγάλο πλάτος του διαδρόμου που βρίσκεται ακριβώς έξω από την αίθουσα πλάτους 2,26μ. Πάντως η απόσταση μεταξύ σειρών καθισμάτων (0,90μ.) είναι παραπάνω από άνετη. Τα ίδια τα καθίσματα έχουν πλάτος 0,46μ., υποχείριο πλάτους 0,05μ., ύψος καθίσματος 0,50μ. και πλάτης 0,49μ. ενώ το βάθος τους είναι επίσης 0,49μ.

Οι θύρες εξόδου από την αίθουσα έχουν πλάτος μικρότερο των 2μ. (από 1,35μ. έως 1,38μ.) όμως είναι τόσες στον αριθμό και οδηγούν τόσο άμεσα στο foyer και τις μεγάλες εξόδους του κτιρίου προς το δρόμο (πλάτους άνω των 2,50μ.) που μπορούν να θεωρηθούν επαρκείς. Τα λίγα σκαλιά που παρεμβάλλονται μεταξύ του έξωθεν της αίθουσας περιφερειακού διαδρόμου πλάτους 2,52μ. έχουν το επαρκές πλάτος των 2,03μ., όμως οι κλίμακες που οδηγούν στον 1^ο όροφο και τους εξώστες έχουν πλάτος μόνο 1,27μ. (μικρότερο των απαραίτητων 2μ., ενώ δεν ανεβαίνουν ευθεία).

Όσον αφορά τα καμαρίνια είναι επαρκέστατα με ενδεικτικές διαστάσεις 2,61*3,89μ., ξεχωριστό w.c. σε κάθε καμαρίνι με νιπτήρα, τουαλέτα και ντους, ενώ υπάρχουν και επαρκείς προθάλαμοι εισόδου των ηθοποιών στη σκηνή.

Εικόνα 12. Χρωματική πρόταση- τομή αίθουσας Κεντρικής Σκηνής Εθνικού Θεάτρου (Αρχιτεκτονικό γραφείο Στούντιο 75)

Εικόνα 13. Πιθανές διατάξεις καθισμάτων της Νέας Σκηνής του Εθνικού Θεάτρου (Αρχιτεκτονικό Γραφείο Στούντιο 75)

8.3.2. Η Νέα Σκηνή

Η Νέα Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου, η οποία δημιουργήθηκε εξ' ολοκλήρου στην ανακαίνιση του 2006-2009 οφείλει να ανταποκρίνεται σε όλους τους κανονισμούς που ισχύουν, το Β.Δ. του 1956, τον Κανονισμό Πυροπροστασίας και τον Κτιριοδομικό Κανονισμό.

Σε σχέση με την Κεντρική Σκηνή, πρόκειται για μία μοντέρνα και απλή σχεδιαστική λύση. Η Νέα Σκηνή βρίσκεται σε μία αίθουσα σχεδόν τετράγωνη (19,00*19,00μ.) με δύο εξόδους πλάτους 2,00μ. και ύψους 2,20μ., αρκετά απομακρυσμένες όπως ορίζει και ο κανονισμός πυροπροστασίας ώστε να μην κινδυνεύουν να φραχθούν ταυτόχρονα. Καθώς πρόκειται για σκηνή με μεταθετές κερκίδες, οι διάδρομοι κυκλοφορίας αλλάζουν πλάτος και διάταξη ανάλογα με την επιθυμητή διάταξη των καθισμάτων. Αντίστοιχα, ανάλογα με τα καθίσματα που θα τοποθετηθούν μεταβάλλεται και ο πληθυσμός της αίθουσας, ο οποίος μπορεί να φτάσει τα 240 άτομα. Αν θεωρήσουμε λοιπόν πληθυσμό 240 ατόμων, στην αίθουσα διαστάσεων 19,00*19,00*7,85μ., σε κάθε θεατή αναλογούν 11,80κυβ.μ., πολύ περισσότερα από τα 3κυβ.μ. που ορίζει ο Κτιριοδομικός Κανονισμός.

Οι κερκίδες διαθέτουν κλίμακες στην μία τους πλευρά, πλάτους 1,30μ. για την πρόσβαση των θεατών προς και από τις θέσεις τους, σε συμφωνία με τον κανονισμό πυροπροστασίας που ορίζει ελάχιστο πλάτος για διάδρομο σε αναβαθμούς το 1,10μ.. Στη διάταξη καθισμάτων που βλέπουμε στην κάτοψη της Νέας Σκηνής, η οποία είναι και η πλέον πυκνή, υπάρχουν 16 καθίσματα ανά σειρά που καταλήγει σε δύο διαδρόμους, σε απόλυτη συμφωνία με τον Κανονισμό Πυροπροστασίας που ορίζει συγκεκριμένα για αναβαθμούς στους οποίους στερεώνονται καθίσματα, και η απόσταση μεταξύ σειρών μετρούμενη σε μη αναδιπλωμένα καθίσματα είναι από 0,30μ. έως 0,35μ. (εδώ 0,30μ.) πως ο μέγιστος αριθμός καθισμάτων ανά σειρά στην κάθε πλευρά διαμήκους διαδρόμου είναι 8 καθίσματα. Επίσης το πλάτος των αναβαθμών (0,90μ.) είναι επαρκές- το απαιτούμενο είναι 0,85μ.- και η απόσταση μεταξύ σειρών καθισμάτων όταν τα καθίσματα είναι ανοιχτά (πρόκειται για αναδιπλούμενα καθίσματα) πληροί το όριο των 30 εκατοστών.

Ένα πρόβλημα που ανακύπτει στο σχεδιασμό σχετικά με την πυροπροστασία, έχει να κάνει με τις διαστάσεις της σκηνής, οι οποίες μεταβάλλονται ανάλογα με τις διατάξεις των κερκίδων. Σε κάποιες περιπτώσεις, ειδικά στις διατάξεις τύπου Γ, ο χώρος της σκηνής αποκτά επιφάνεια άνω των 100τ.μ., οπότε σύμφωνα με τον Κανονισμό Πυροπροστασίας, απαιτείται να κλείνεται αυτόματα από παραπέτασμα. Κάτι τέτοιο είναι προφανές πως είναι αδύνατον να εφαρμοστεί στο συγκεκριμένο τύπο σκηνής.

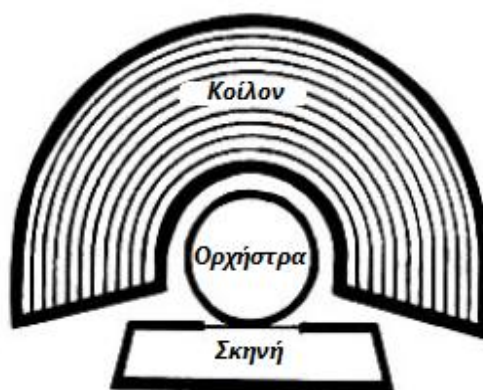
9. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

9.1. Η εξέλιξη του θεατρικού χώρου παγκοσμίως

Το θέατρο, ως μία αρχαιότατη μορφή τέχνης, ακολουθεί πάντα τις ανθρώπινες κοινωνίες. Η ίδια η ανάγκη των ανθρώπων να αναπαραστήσουν όψεις της ζωής ωθεί το θέατρο κάθε φορά σε νέες κατευθύνσεις, ανάλογα με τις εξελίξεις της πραγματικότητας. Τόσο η ίδια η τέχνη του θεάτρου, όσο και ο χώρος που κάθε φορά τη στεγάζει, έχουν περάσει από πολλές μορφές ώστε να ανταποκρίνονται κάθε φορά στην ανάγκη για μια θεατρική εμπειρία που καθηλώνει, ψυχαγωγεί και εν τέλει, σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη, οδηγεί στην κάθαρση.

Στις πρώιμες μορφές θεάτρου, πριν καν αυτό πάρει τη σημερινή του έννοια, όταν επρόκειτο ακόμη για θρησκευτικές τελετές, ο θεατρικός χώρος κατά πάσα πιθανότητα ήταν κυκλικός, δηλαδή το κοινό περιέκλειε το θέαμα. Η μορφή αυτή του κυκλικού θεάτρου προκύπτει άμεσα από την ανάγκη του θεατή να βρίσκεται κατά το δυνατόν κοντινότερα στη θεατρική δράση και να έχει απρόσκοπτη οπτική και ακουστική επαφή.

Κατά τον 5^ο αιώνα π.Χ., στην Αθήνα του χρυσού αιώνα του Περικλή, έχουμε τα πρώτα αρχαιοελληνικά θέατρα, όπως π.χ. το θέατρο του Διονύσου, που σώζεται μέχρι και σήμερα. Εφ' όσον πια μιλάμε για μια τέχνη που έχει αρχίσει να λαμβάνει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και «κανόνες», ο χώρος του θεάτρου γίνεται πια συγκεκριμένος ώστε να ανταποκρίνεται στη θεατρική συνθήκη. Πλέον το κοινό διαχωρίζεται σαφώς από τη δράση, και δημιουργείται χώρος «πίσω από τη σκηνή» για τις εναλλαγές των ηθοποιών. Έχουμε έτσι ένα κτίσμα, συνήθως σε βουνοπλαγιά ώστε να εκμεταλλεύεται τη φυσική κλίση του εδάφους για τη βέλτιστη ορατότητα των θεατών, που περιλαμβάνει το κοίλον, δηλαδή την πλατεία 220^ο προοριζόμενη για τους θεατές, την ορχήστρα, ένα κυκλικό πλακόστρωτο χώρο στο εσωτερικό του κοίλου για τη δράση του χορού, αλλά και τη σκηνή πίσω από αυτήν, για τη δράση των ηθοποιών και την τοποθέτηση των σκηνικών. Πίσω από τη σκηνή υπήρχαν και αποδυτήρια.

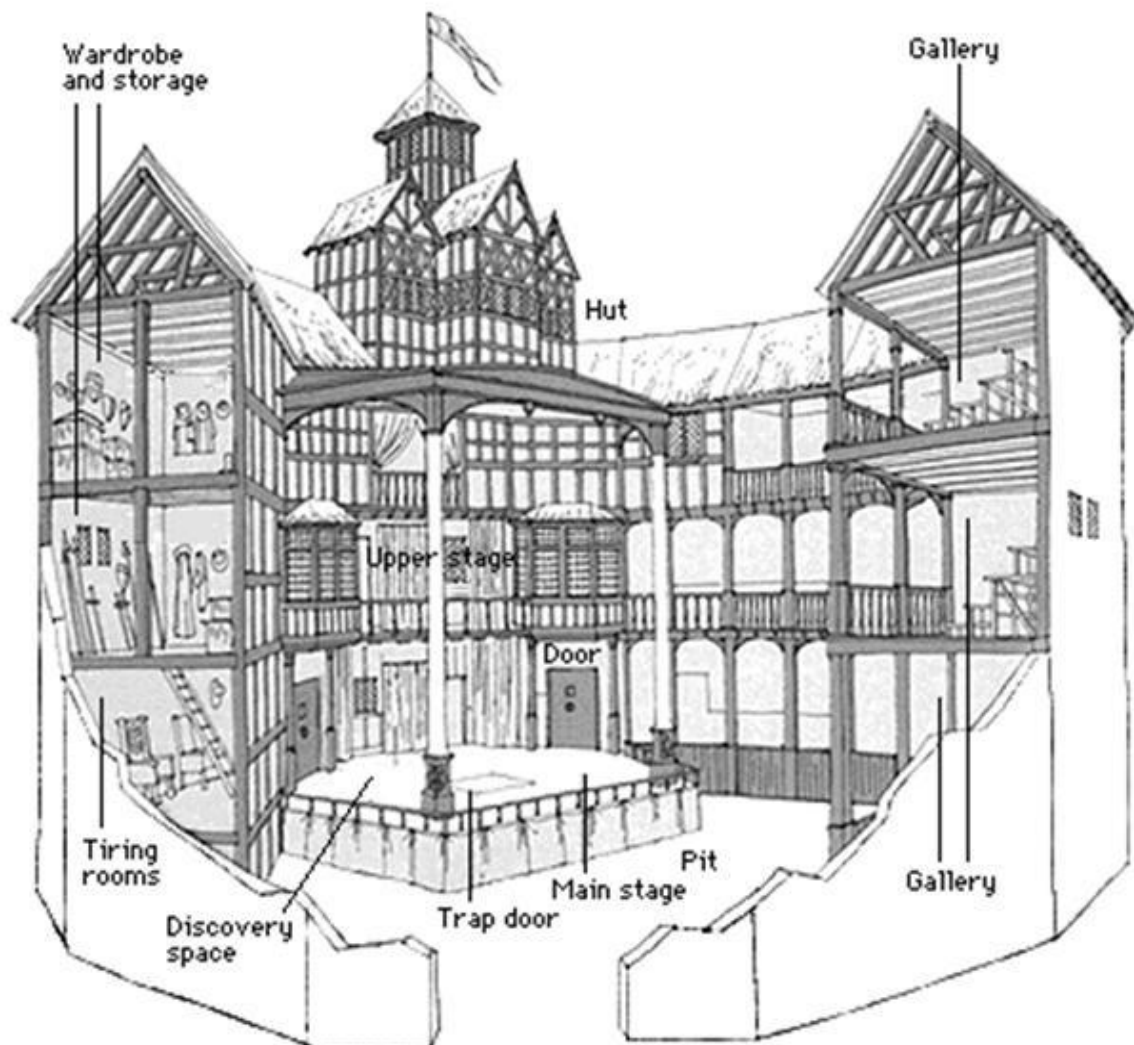
Εικόνα 14. Διάταξη αρχαιοελληνικού θεάτρου. Πηγή: Ogawa, T., 2000, *Theatre Engineering and Stage Machinery*,

Εξέλιξη των αρχαιοελληνικών θεάτρων αποτέλεσε το ρωμαϊκό θέατρο, όπου πλέον το κοίλον ήταν ημικυκλικό, όπως και η ορχήστρα, ενώ η σκηνή είχε πλέον αυξημένο εμβαδόν αλλά περιελάμβανε μεγαλύτερο μέρος της σκηνικής δράσης. Αιτία των αλλαγών αυτών στη μορφή του θεατρικού κτίσματος ήταν ο όλος και μικρότερος ρόλος του χορού που καταλάμβανε την ορχήστρα, μέχρι που απαλείφθηκε εντελώς ως βασικό θεατρικό στοιχείο.

Στα χρόνια του Μεσαίωνα, το θέατρο κρατήθηκε ζωντανό από τους περιοδεύοντες θιάσους που έδιναν παραστάσεις –συνήθως θρησκευτικού περιεχομένου- σε πλατείες. Γεννήθηκε έτσι το «θέατρο περιβάλλοντος», όπου η θεατρική πράξη και ο σκηνικός χώρος προσαρμόζονταν στο εκάστοτε περιβάλλον. Άλλοτε η παράσταση δινόταν σε υπερυψωμένες πλατφόρμες, άλλοτε με τη μορφή κυκλωτικού θεάτρου και άλλοτε σε κινητά άρματα, σαν παρέλαση.

Όταν κατά την Αναγέννηση, το θέατρο είδε καινούρια άνθηση και τράβηξε το ενδιαφέρον των ευγενών, δημιουργήθηκε το προοπτικό θέατρο, το ποίο ήταν κατάλληλο για το ανέβασμα εντυπωσιακών θεαμάτων. Ήταν συνήθως στεγασμένο, είχε ημικυκλικό κοίλο και χαρακτηριστικό του ήταν τα σκηνικά με προοπτική, που έδιναν την αίσθηση του βάθους. Αντίστοιχα από το ενδιαφέρον των αριστοκρατικών τάξεων δημιουργήθηκαν και θέατρα σε αίθουσες χορού και γήπεδα τένις, όπου πλέον η αίθουσα ήταν μακρόστενη, με τη σκηνή στη μία άκρη της, μπαλκόνια- θεωρεία κατά μήκος των μεγάλων πλευρών της και θέσεις ευγενών στη μέση της αίθουσας. Ταυτόχρονα στην Ισπανία, παραστάσεις δίνονται στις *corrales*, μικρές πλατείες περικλειστές από τοίχους, όπου τα μπαλκόνια των γύρω σπιτιών χρησιμεύουν ως θεωρεία.

Φτάνοντας στον 16^ο αιώνα και στην ελισαβετιανή Αγγλία, μετά από μεταρρυθμίσεις της βασίλισσας Ελισάβετ που ουσιαστικά ποινικοποίησαν το θέατρο δρόμου ως επαιτεία, δημιουργήθηκαν τα λεγόμενα ελισαβετιανά θέατρα, όπως το γνωστό Globe Theatre, όπου πρωτοανέβηκαν οι παραστάσεις του Shakespeare και λειτουργεί ως και σήμερα. Το Globe ήταν ξύλινο, με πολυγωνική κάτοψη, τρεις ορόφους εξωστών και χωρητικότητας 3000 ατόμων. Η υπερυψωμένη σκηνή 100τ.μ. είχε μεγάλο ύψος όπου βρίσκονταν δευτερεύουσες σκηνές-μπαλκόνια που χρησιμοποιούνταν για τη σκηνική δράση όταν αυτή λάμβανε χώρα π.χ. σε επάλξεις κάστρου.

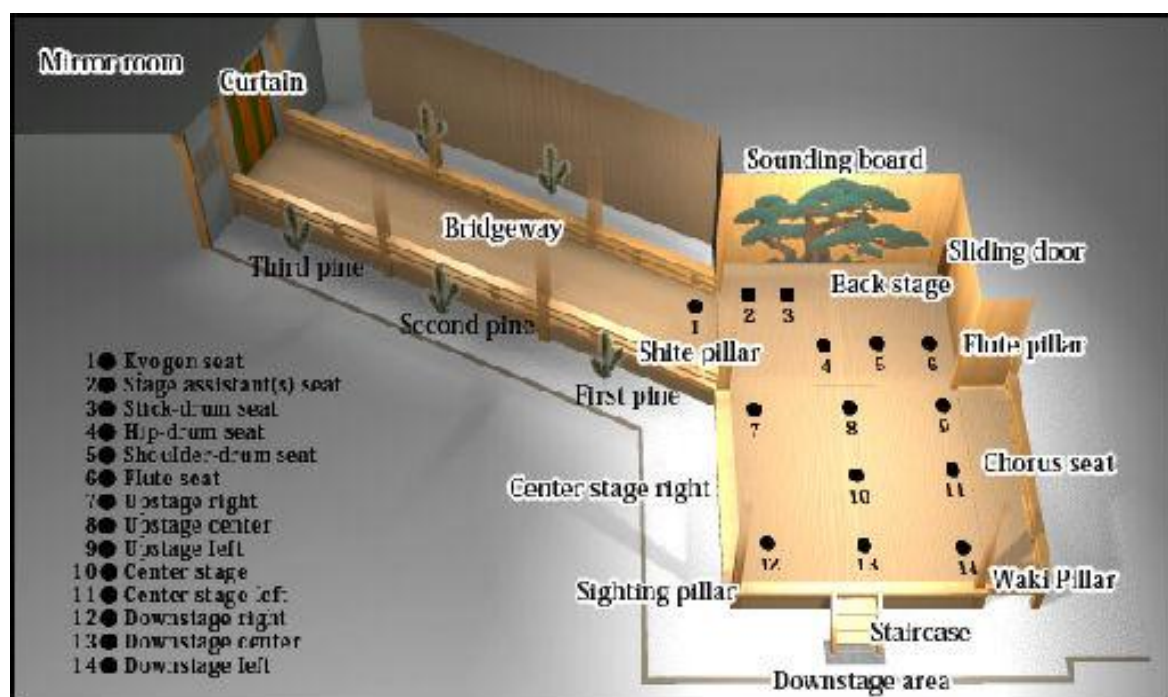

Εικόνα 15. Το Globe Theatre στο Λονδίνο. Πηγή: <http://shakeprearesworldjb.weebly.com>

Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα έχουμε την εμφάνιση του πλέον διαδεδομένου τύπου θεάτρου ως σήμερα, του θεάτρου προσκηνίου, μετεξέλιξη του αναγεννησιακού θεάτρου. Στο θέατρο

αυτό η σκηνή αποκόπτεται πια από την πλατεία, και δημιουργείται το προσκήνιο, το οποίο χρησιμεύει ως το άνοιγμα του «τέταρτου τοίχου» στην δράση. Η εξέλιξη αυτή του θεατρικού χώρου είναι άμεσα συνυφασμένη με την εισαγωγή του ρεαλισμού στα θεατρικά έργα, εφ' όσον πλέον ο θεατής είναι σαν να παρατηρεί «από την κλειδαρότρυπα» όσα συμβαίνουν μέσα στο «δωμάτιο» της σκηνής.

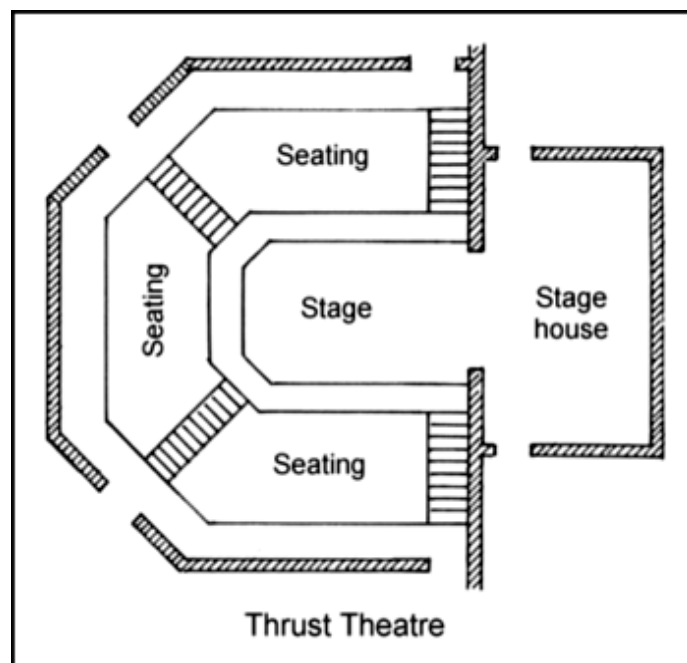
Ταυτόχρονα, αξίζει να αναφερθεί και το ιαπωνικό θέατρο, το οποίο ακολούθησε εντελώς διαφορετική πορεία από το δυτικό, και συγκεκριμένα το θέατρο No και το θέατρο Kambouki. Πρόκειται για δύο τύπους θεατρικής τέχνης με πολύ συγκεκριμένους και σχεδόν τελετουργικούς κανόνες, που συνήθως στεγάζονται σε τυποποιημένους παραδοσιακούς χώρους. Και στους δύο τύπους παρουσιάζεται ένας ξύλινος διάδρομος που εισάγει τους ηθοποιούς στη σκηνή, κάτι που δεν απαντάται συχνά στο δυτικό θέατρο.

Εικόνα 16.Τυπική διάταξη σκηνής θεάτρου No. Πηγή: factsanddetails.com

Τέλος, στον 20^ο αιώνα, το θέατρο μπήκε σε εποχές ανακάλυψης και πειραματισμού, τόσο από άποψη δραματουργίας όσο και από άποψη σχεδιασμού θεατρικών χώρων. Συχνά μια θεατρική παράσταση αποσκοπεί, πέρα από θέαμα, να αποτελέσει μία εμπειρία που θα εμπλέξει το θεατή, άρα η συνθήκη του «τέταρτου τοίχου» είναι σκόπιμο να καταργηθεί. Στην κατεύθυνση αυτή της ενοποίησης σκηνικού χώρου και χώρου θεατών, δημιουργήθηκαν νέοι τύποι αιθουσών, όπως αυτοί με προωθημένη σκηνή (thrust stage), που εισέρχεται στο χώρο των θεατών, ή αυτοί με ανοιχτή σκηνή (open stage), η οποία δε

χωρίζεται από τους θεατές ούτε με προσκήνιο ούτε με αυλαία. Ακόμη πολύ διαδεδομένες πλέον είναι οι παραστάσεις σε black box, δηλαδή μια αίθουσα που προσομοιάζει σε ένα μαύρο κουτί, με πολύ λιτό, συνήθως τετραγωνικό σχεδιασμό και θέσεις που μετακινούνται ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε παράστασης. Παράδειγμα black box είναι και η Νέα Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου που μελετήθηκε παραπάνω. Αξίζει εν κατακλείδι να αναφερθούν και οι περιπατητικές παραστάσεις, όπου το κοινό ακολουθεί τη δράση σε διαφορετικούς χώρους, σε δωμάτια ή και στο δρόμο, όπου πλέον η κλασική έννοια του θεατρικού χώρου έχει σχεδόν πλήρως καταργηθεί.

Εικόνα 17. Διάταξη θεάτρου με προωθημένη σκηνή (thrust stage). Πηγή: tes.com

9.2. Πρότυπα σχεδιασμού θεατρικών χώρων

Κρίνεται σκόπιμο, πριν προβούμε σε οποιονδήποτε σχολιασμό της ελληνικής νομοθεσίας, να μελετήσουμε ορισμένα πρότυπα και κανόνες σχετικά με το σχεδιασμό θεάτρων, που θεωρούνται ευρέως αποδεκτά, αν και δεν επιβάλλονται από νομοθετήματα. Τέτοιες μελέτες έχουν εκπονηθεί σε διάφορες χώρες, με αντικείμενο τον βέλτιστο σχεδιασμό ενός θεατρικού κτιρίου με κατεύθυνση την άνεση και την ασφάλεια θεατών και εργαζομένων. Θα βασιστούμε εδώ σε μεγάλο βαθμό στην έκδοση της Βρετανικής Ένωσης Τεχνικών

Θεάτρου (ABTT- Association of British Theatre Technicians) Theater Buildings: A design guide, που πρωτοεκδόθηκε το 1972 και ανανεώθηκε τελευταία το 2010, και θεωρείται ένας από τους πλέον ολοκληρωμένους οδηγούς για οποιαδήποτε εργασία σε ένα θεατρικό κτίριο. Τα περιεχόμενα της έκδοσης περιλαμβάνουν από στοιχεία χωροθέτησης του κτιρίου έως και τις ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις, αλλά παρακάτω θα σταθούμε σε κάποιες βασικές αρχές σχεδιασμού που προτείνονται, σε συνδυασμό με άλλες μελέτες.

9.2.1. Σκοπός του έργου

Πρώτα απ' όλα κατά το σχεδιασμό ενός θεάτρου θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν οι ανάγκες που θα κληθεί να εξυπηρετήσει. Καθοριστικό στοιχείο για αυτό αποτελεί το είδος των παραστάσεων που πρόκειται να φιλοξενήσει. Πρόκειται για ένα θέατρο που φιλοδοξεί να φιλοξενήσει παραστάσεις- υπερθεάματα με πολυμελείς θιάσους και περίτεχνα σκηνικά; Πρόκειται για ένα μικρό πειραματικό θέατρο μιας ομάδας που αποφάσισε να δημιουργήσει τον προσωπικό της χώρο δημιουργίας; Ή μήπως για μια σκηνή που θα πρέπει να είναι ευέλικτη ώστε να φιλοξενήσει πολλά είδη θεαμάτων, όπως θεατρικά, μουσικά ή χορευτικά; Η απόφαση αυτή ανήκει φυσικά στον ιδιοκτήτη του χώρου και επαφίεται στις καλλιτεχνικές αλλά και εμπορικές του φιλοδοξίες. Οι αποφάσεις που θα ληφθούν σε αυτό το στάδιο θα καθορίσουν τα βασικά στοιχεία του κτιρίου, όπως τη θέση, το μέγεθος, τους απαιτούμενους χώρους (π.χ. προβών, θεατών, δευτερευόντων χώρων κλπ). Ακόμη σημαντικό είναι και το αν το θέατρο θα ανεβάζει δικές του παραγωγές, οπότε θα πρέπει να υπάρχουν επαρκείς χώροι για την ομάδα παραγωγής και τις ανάγκες προετοιμασίας των θιάσων, η αν πρόκειται για θέατρο που θα ανεβάζει εξωτερικές παραγωγές.

9.2.2. Στοιχεία χωροθέτησης

Στη διαδικασία εγκατάστασης ενός θεάτρου, η επιλογή της τοποθεσίας παίζει έναν από τους σημαντικότερους ρόλους. Είναι συχνά επιθυμητό ένα θέατρο να βρίσκεται σε μια κεντρική τοποθεσία εύκολα προσβάσιμη, ώστε να είναι ελκυστικότερο στο κοινό. Πολλές φορές όμως προτιμώνται σημεία σε περιοχές υποβαθμισμένες λόγω χαμηλού κόστους, όπου ένα θέατρο μπορεί να πυροδοτήσει μια διαδικασία αναζωογόνησης της περιοχής, όπως έχουμε δει να συμβαίνει και στην Αθήνα (π.χ. Μεταξουργείο). Μεγάλη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη σχέση μεταξύ του θεάτρου και της γειτονιάς του, ώστε να μην δημιουργούνται προβλήματα για τους περίοικους αλλά και για το κοινό που θα επισκεφθεί το θέατρο. Ειδικά ένα θέατρο μεγάλου μεγέθους συγκεντρώνει μεγάλα πλήθη σε πολύ

περιορισμένα χρονικά πλαίσια στο δρόμο έξω από αυτό. Σε περίπτωση που δεν υφίσταται επαρκής προσβασιμότητα από ΜΜΜ ή επαρκείς χώροι στάθμευσης, θα δημιουργηθεί πρόβλημα στάθμευσης οχημάτων στους γύρω δρόμους, ενώ σημαντική είναι και η ηχητική όχληση στους γύρω κατοίκους. Ο περιβαλλοντικός θόρυβος είναι επίσης ένας πολύ σημαντικός παράγοντας, καθ' ότι ένα θέατρο που έχει εγκατασταθεί π.χ. επί μίας λεωφόρου μεγάλης κυκλοφορίας θα χρειαστεί επιπλέον μέτρα ηχομόνωσης ώστε ο εξωτερικός θόρυβος να μην εισέρχεται στο χώρο παραστάσεων. Τέλος, είναι σημαντικό να προβλεφθεί η φορτοεκφόρτωση σκηνικών από κάποιον δρόμο προσπελάσιμο από φορτηγά στις αποθήκες του θεάτρου.

9.2.3. Οι χώροι του θεάτρου

Σχηματικά μπορούμε να πούμε ότι ένα θέατρο χωρίζεται σε τρεις χώρους, με διακριτές λειτουργίες:

Το φουαγιέ, το χώρο δηλαδή υποδοχής του κοινού

Το χώρο του αμφιθεάτρου, δηλαδή την αίθουσα που περιλαμβάνει την πλατεία και τη σκηνή

Και τα παρασκήνια.

Στο φουαγιέ συγκεντρώνονται όλες οι λειτουργίες που θα προετοιμάσουν τους θεατές ώστε να παρακολουθήσουν την παράσταση. Εκεί βρίσκονται τα εκδοτήρια των εισητηρίων, συνήθως κάποιο κυλικείο, χώρος καθιστικού-αναμονής και τουαλέτες. Σκοπός του σχεδιασμού του φουαγιέ είναι να καθοδηγήσει το κοινό με το βέλτιστο τρόπο από την είσοδό του στο θέατρο ως την είσοδό του στην αίθουσα παραστάσεων αλλά και να το εισάγει σε μια κατάλληλη ατμόσφαιρα για την παρακολούθηση του θεάματος. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να είναι σχεδιασμένο με άξονα την άνεση αλλά και να διαθέτει την κατάλληλη διάταξη και σήμανση ώστε να γίνεται εύκολα αντιληπτό από το θεατή που πρώτη φορά επισκέπτεται το χώρο με ποιο τρόπο πρέπει να κινηθεί, έτσι ώστε οι ροές ατόμων που συχνά μπορεί να είναι σημαντικές σε μικρό χρόνο –π.χ. στο διάλειμμα της παράστασης- να μην συγκρούονται.

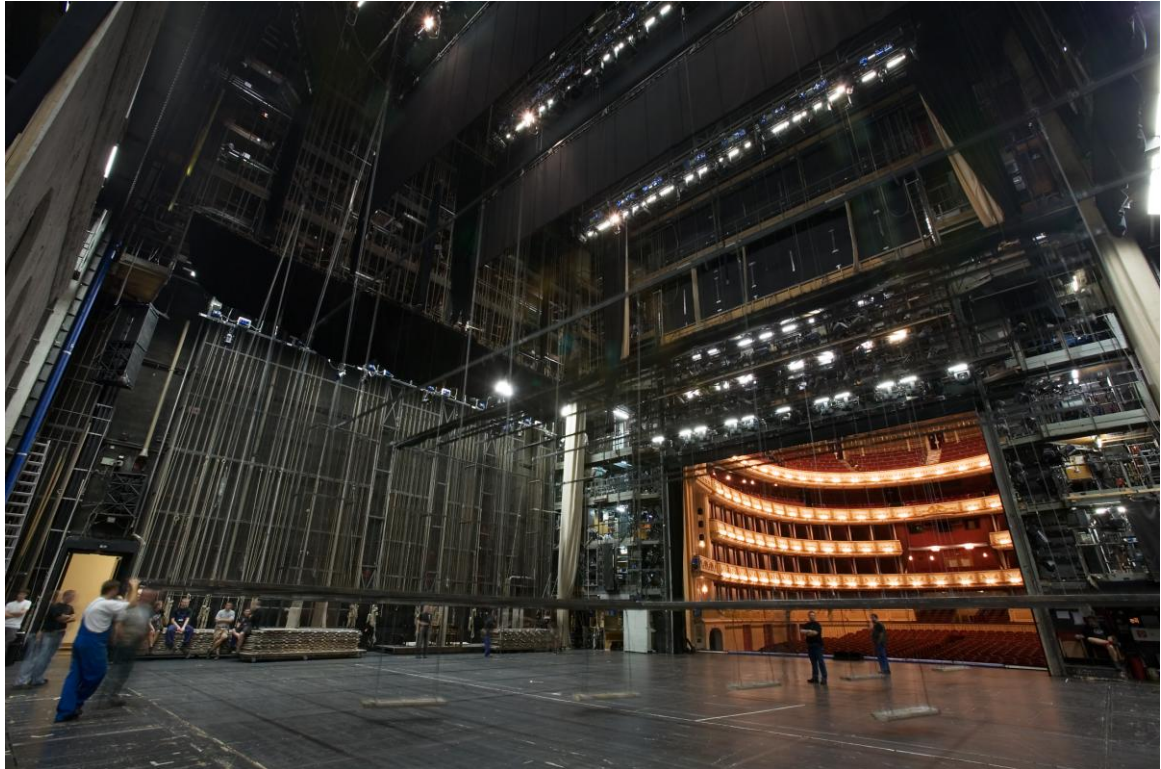

Εικόνα 18. Το φουαγιέ του θεάτρου Badminton στο άλσος Γουδή. Πηγή: badmintontheater.gr

Το αμφιθέατρο ή αίθουσα παραστάσεων είναι ο βασικός χώρος του θεάτρου, όπου δίνεται η παράσταση μπροστά στα μάτια των θεατών. Χωρίζεται στη σκηνή, που προορίζεται για να παίξουν οι ηθοποιοί, και την πλατεία, όπου κάθονται οι θεατές, ενώ η σχετική διαμόρφωση αυτών των δύο στοιχείων έχει πληθώρα παραλλαγών, όπως είδαμε στην παράγραφο 8.1. Στην ίδια αίθουσα εντάσσεται και το δωμάτιο ελέγχου ή ηλεκτρολογείο, αναφορά στο οποίο έγινε στο πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας. Βασικοί στόχοι του σχεδιασμού της αίθουσας είναι η απρόσκοπτη παρακολούθηση της παράστασης από τους θεατές, τόσο από άποψη ορατότητας όσο και ακουστικής, ενώ τα επιμέρους στοιχεία καθορίζονται από το είδος και το ύψος του θεάτρου. Όπως είδαμε και προηγουμένως, η σκηνή μπορεί να είναι υπερυψωμένη ή να εισέρχεται εντός του χώρου θεατών, να είναι ανοιχτή ή κλεισμένη περιμετρικά. Εκτενέστερη αναφορά στα στοιχεία σχεδιασμού πλατείας και σκηνής θα γίνει παρακάτω.

Τέλος, τα παρασκήνια είναι οι χώροι όπου συγκεντρώνονται οι «κρυφές» από το κοινό λειτουργίες του θεάτρου, δηλαδή όλες εκείνες οι εργασίες που είναι απαραίτητες ώστε να παρουσιαστεί η παράσταση αλλά δεν είναι σκόπιμο να είναι εμφανείς στο κοινό ώστε να μην διαταραχθεί η θεατρική συνθήκη. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί βέβαια αυτό να είναι στόχος της παράστασης, δηλαδή μπορεί οι ηθοποιοί να προετοιμάζονται επί σκηνής ή

να είναι φανεροί οι μηχανισμοί σκηνής. Γενικώς πάντως τα παρασκήνια περιλαμβάνουν τα καμαρίνια- θαλάμους ηθοποιών, όπου οι ηθοποιοί ντύνονται, βάζονται και προετοιμάζονται για την παράσταση, τα βεστιάρια και φροντιστήρια όπου αποθηκεύονται κοστούμια και σκηνικά, καθώς και οι περιοχές ελέγχου των μηχανισμών σκηνής π.χ. αλλαγής σκηνικών. Στόχος του σχεδιασμού των παρασκηνίων θα πρέπει να είναι η είσοδος στη σκηνή τόσο των ηθοποιών όσο και των άψυχων στοιχείων της παράστασης με τρόπο εύκολο, ασφαλές και αθόρυβο.

Εικόνα 2. Παρασκηνιακός χώρος στην Όπερα της Βιέννης. Πηγή: commons.wikimedia.org

Σ' ένα θέατρο φυσικά υπάρχουν και οι διοικητικές λειτουργίες, δηλαδή γραφεία για του εργαζόμενους στην παραγωγή του θεάτρου, τα οποία συνήθως είναι σκόπιμο να επικοινωνούν τόσο με το φουαγιέ όσο και με τα παρασκήνια για την καλύτερη επικοινωνία. Σε μεγάλα θέατρα, όπως π.χ. στο Εθνικό Θέατρο που είδαμε νωρίτερα, υπάρχουν και επιπλέον χώροι όπως χώροι για τις μοδίστρες και εργαστήρια, αλλά και χώροι καθιστικού και αναψυχής για εργαζόμενους όπως οι ταξιθέτες.

9.2.3.1. Σχεδιασμός της πλατείας και της σκηνής

Η βασική κατεύθυνση του σχεδιασμού των χώρων πλατείας και σκηνής προκύπτει από τις εκάστοτε ανάγκες του χώρου, δηλαδή το μέγεθος του πληθυσμού και το είδος του θεάματος που φιλοδοξεί να στεγάσει. Παρακάτω βλέπουμε ορισμένες ενδεικτικές διαστάσεις ανάλογα με το είδος του χώρου:

Πίνακας 13. Τυπικές διαστάσεις αιθουσών. Πηγή: Μπάρκας Νίκος, Οργάνωση χώρων πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε ιστορικά κτίρια: Πρακτικά Συνεδρίου «Ήπιες Επεμβάσεις και Προστασία Ιστορικών Κατασκευών», Θεσσαλονίκη 2000, σελ 399 - 410

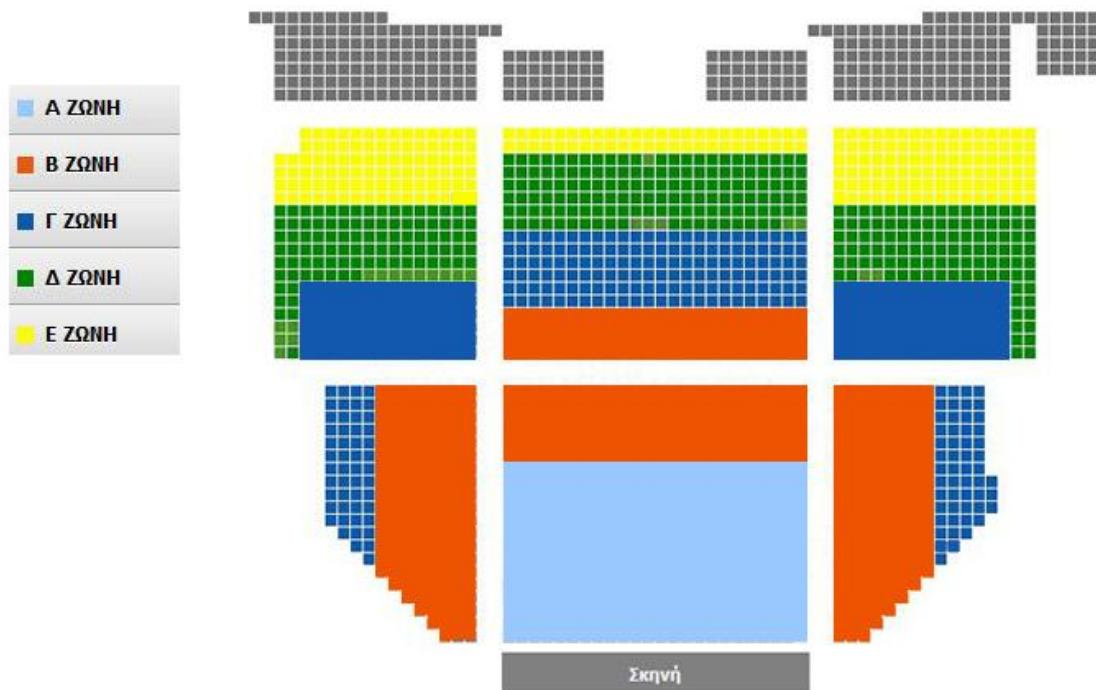
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	ΣΚΗΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	ΘΕΑΤΕΣ	ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	m ² / θεατή
όπερα	μεγάλη σκηνική πλατφόρμα 350m ²	μεγάλο αμφιθέατρο	άνετοι χώροι	2,8
	πύργος+υποσκήνιο+παρασκήνια	min 2000 θέσεις	0,75 m ² /θεατή	
	300 * 6 = 1800m ²			
μουσικό θέατρο χοροθέατρο	σημαντική σκηνική πλατφ. 250m ² υποσκ + παρασκ. 250* 4 = 1000m ²	συμβατικό αμφιθέατρο min 1500 θέσεις	σημαντικές ανέσεις 0,65 m ² /θεατή	2,4
θέατρο δράματος	περιορισμένη σκ. πλατφ. 100m ² υποσκ + παρασκ. 100* 4 = 400m ²	μέτριο αμφιθέατρο max 700 θέσεις	περιορισμένοι χώροι 0,55 m ² /θεατή	2,1
συναυλιακός χώρος	περιορισμένη σκ. πλατφ. 150m ²	μεγάλο αμφιθέατρο	άνετοι χώροι	2
	άνετοι χώροι δοκιμών 150*2=300m ²	1500 -2000 θέσεις	0,75 m ² /θεατή	
κινηματογράφος συνεδριακός χώρος	ελάχιστη σκηνική πλατφ. 25 - 50m ²	συμβατικό αμφιθέατρο	περιορισμένοι χώροι	< 1,5
	θάλαμοι τεχνικής υποστήριξης	500 - 1000 θέσεις	0,55 m ² /θεατή	
πολυλειτουργικοί & μικροί χώροι	περιορισμένη σκ. πλατφ 65m ²	μικρό αμφιθ. + κινητές κερκίδες	περιορισμένοι χώροι	1,5 - 1,8
	παρασκήνια + θάλαμοι τεχν. 150m ²	150 - 500 θέσεις		

Σε κάθε περίπτωση όμως είναι οπωσδήποτε απαιτούμενη η απρόσκοπτη παρακολούθηση του θεάματος από τους θεατές, σε συνθήκες βέλτιστης ορατότητας και ακουστικής. Εξετάζοντας πρώτα το χώρο της σκηνής, μπορούμε να θεωρήσουμε τη διαμόρφωσή του δεδομένη, ανάλογα με τις αποφάσεις που αφορούν το είδος του θεάτρου. Η σκηνή λοιπόν όπως έχει αναφερθεί μπορεί να είναι είτε υπερυψωμένη –η λεγόμενη «ιταλική σκηνή»- είτε στο επίπεδο της πρώτης σειράς θεατών, είτε ακόμη και χαμηλότερα, να έχει «μπούκα»- το προσκήνιο δηλαδή που την κλείνει περιμετρικά αφήνοντας ένα ορθογωνικό τμήμα ανοιχτό στους θεατές, ή να είναι ανοιχτή, ή μπορεί ακόμα να εισέρχεται στο χώρο των θεατών. Με αυτό ως δεδομένο, μένει να σχεδιαστεί ο χώρος της πλατείας με τρόπο τέτοιο ώστε όλοι οι θεατές να μπορούν να δουν και να ακούσουν τη συμβαίνει πάνω στη σκηνή.

Πίνακας 14. Φορτίο σκηνής σύμφωνα με Αμερικάνικους και γερμανικούς κανονισμούς. Πηγή: Ogawa, T., 2000, Theatre Engineering and Stage Machinery, Entertainment Technology Press, England

	Φορτίο Σκηνής (kN/m ²)
<i>New York Building Code</i>	4.88
<i>National Building Code USA</i>	7.32
<i>German Standards</i>	5.00

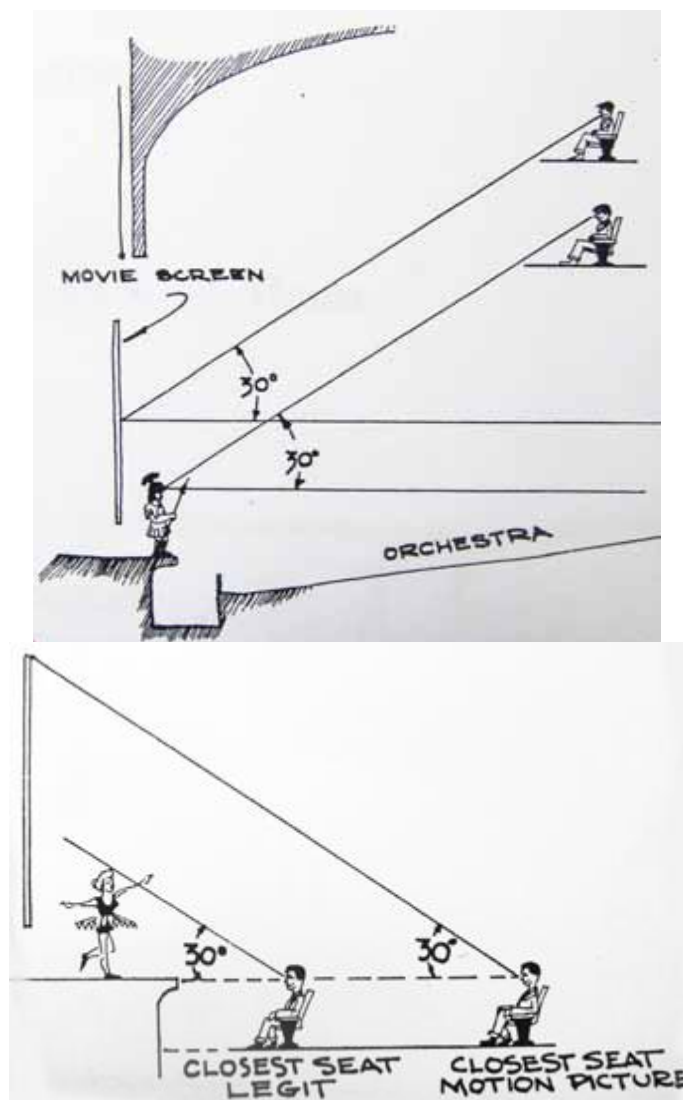
Φυσικά, ανάλογα με το μέγεθος του θεάτρου, δεν είναι πάντα εφικτό όλες οι θέσεις θεατών να είναι εξίσου προνομιακές. Για το λόγο αυτό μάλιστα πολλά μεγάλα θέατρα διαθέτουν εισιτήρια με διαφορετική τιμή για διαφορετικές ομάδες θέσεων.

Εικόνα 20. Ζώνες θέσεων στο θέατρο Badminton. Πηγή:groupon.gr

Από την άποψη της ορατότητας, θα πρέπει ιδανικά ο θεατής να είναι στραμμένος προς τη σκηνή και να έχει άμεση οπτική επαφή χωρίς να πρέπει να στρέψει το κεφάλι του. Θα πρέπει δηλαδή ο χώρος της σκηνής να εμπίπτει στο οπτικό του πεδίο, το οποίο ορίζεται από μια γωνία 40° στο οριζόντιο επίπεδο, και μία γωνία 30° στο κατακόρυφο, εκτός των οποίων η ικανότητα του ματιού να διακρίνει σχήματα και χρώματα μειώνεται κατακόρυφα. Για το λόγο αυτό κατ' αρχάς χρησιμοποιούνται δύο τεχνικές σχεδιασμού των καθισμάτων της πλατείας, η καμπυλότητα των σειρών και η εναλλαγή των θέσεων. Δηλαδή, είναι επιθυμητό οι σειρές των καθισμάτων να μη βρίσκονται σε ευθεία γραμμή αλλά σε καμπύλες ώστε

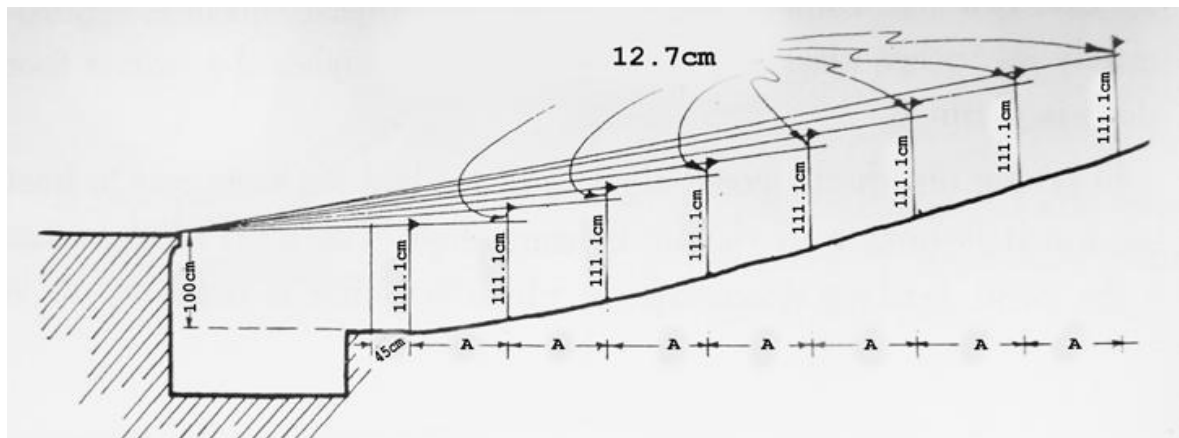
περισσότεροι θεατές να είναι στραμμένοι προς τη σκηνή αλλά και τα καθίσματα διαδοχικών σειρών να μην είναι τοποθετημένα το ένα ακριβώς πίσω από το άλλο, αλλά εναλλάξ. Για το δεύτερο αυτό λόγο, μπορεί να αφαιρούνται καθίσματα από κάθε δεύτερη σειρά ή να αλλάζουν ανεπαίσθητα οι αποστάσεις μεταξύ θέσεων. Ταυτόχρονα, σημαντικό ρόλο παίζουν και οι διάδρομοι της αίθουσας, οι οποίοι καλό είναι να μην είναι ακριβώς κάθετοι στη σκηνή αλλά ακτινωτοί και να μην βρίσκονται στο κέντρο της αίθουσας καθότι έτσι αφαιρούν προνομιακές θέσεις, αλλά προφανώς και το βάθος της αίθουσας, το οποίο αν είναι μεγαλύτερο από 15μ. έχει ως αποτέλεσμα μειωμένη ορατότητα στις τελευταίες σειρές καθισμάτων.

Εικόνα 21. Η κατακόρυφη γωνία για θέαση από την πλατεία και τον εξώστη, σε θέατρο και κινηματογράφο.

Πηγή: Burris-Meyer H., Cole C. E., 1964, Theatres and Auditoriums, Van Nostrand Reinhold Company.

Έχοντας υπόψη τα στοιχεία αυτά, μένει να σχεδιαστεί η κλίση της πλατείας με τρόπο τέτοιο ώστε να εξασφαλίζεται η ορατότητα από όλες τις σειρές καθισμάτων. Για το σκοπό υπάρχει η μέθοδος Meyer-Cole για θέατρα με υπερυψωμένη σκηνή, η οποία θεωρεί ως ύψος από το έδαφος ως τα μάτια του καθήμενου θεατή τα 111,1 εκ. και ως απόσταση από τα μάτια ως την κορυφή του κεφαλιού του θεατή τα 12,7εκ. Με τον τρόπο αυτό, και θεωρώντας ότι το επίπεδο των ματιών του πρώτου θεατή θα ταυτίζεται με το επίπεδο της σκηνής, προκύπτει το παρακάτω σχήμα: (A είναι η απόσταση μεταξύ σειρών καθισμάτων, ενώ εδώ δεν προβλέπεται εναλλαγή θέσεων)

Εικόνα 22. Κάτοψη αμφιθεάτρου με τη μέθοδο Meyer-Cole. Πηγή: Burris-Meyer H., Cole C. E., 1964, Theatres and Auditoriums, Van Nostrand Reinhold Company.

Σε σχέση τώρα με την ακουστική, που αποτελεί ένα ολόκληρο τομέα του σχεδιασμού θεατρικών χώρων, αναφέρουμε μόνο κάποια χαρακτηριστικά στοιχεία. Ο ήχος που προκύπτει από ντους ηθοποιούς φτάνει στους θεατές είτε ευθέως είτε ανακλώμενος. Η διάχυση του ήχου πάνω στις επιφάνειες της αίθουσας είναι ένα φαινόμενο επιθυμητό, ώστε να φτάνει ο ήχος σε όλους τους θεατές, χωρίς όμως να δημιουργούνται σημεία εστιασμού του ήχου, στάσιμα κύματα ή ηχώ. Για το λόγο αυτό προτιμάται η οροφή, που είναι κυρίως υπεύθυνη για τη διάχυση του ήχου να είναι κυρτή, να μην υπάρχουν μεγάλες αντικριστές ανακλαστικές επιφάνειες και να τοποθετούνται κατάλληλες ηχοαπορροφητικές επιφάνειες σε μελετημένα σημεία των πλαϊνών τοίχων (όχι στην οροφή). Σημαντικό στοιχείο επίσης είναι και η αντήχηση του ήχου, δηλαδή η παράταση της διάρκειάς του, και συγκεκριμένα ο χρόνος αντήχησης, ο χρόνος στον οποίο ο πρωτογενής ήχος μειώνεται κατά 60dB από την αρχική του τιμή, ο οποίος είναι συνάρτηση του όγκου του χώρου και αντιστρόφως ανάλογος της επιφάνειας ηχοαπορροφητικών επιφανειών. Επομένως, ο χρόνος αυτός μειώνεται στην περίπτωση που υπάρχουν πολλά άτομα στην αίθουσα.

Εικόνα 23. Επιφάνειες ανάκλασης του ήχου στην οροφή και τους τοίχους του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών.

Πηγή: megaron.gr

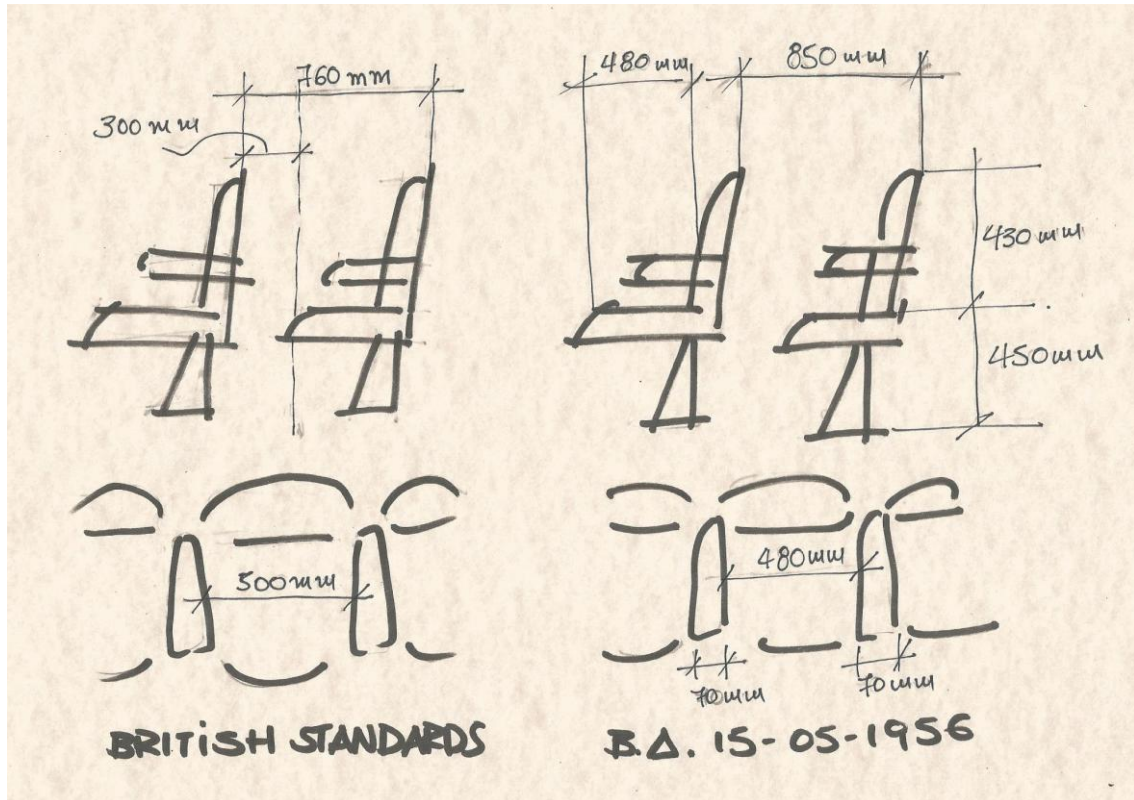
Ενδιαφέρον ακόμη έχει να δούμε κάποιους κανονισμούς από Βρετανικά Πρότυπα (British Standards BS9999:2008) σχετικά με τη διαμόρφωση των θέσεων και της αίθουσας σε σχέση με τους αντίστοιχους ελληνικούς, συγκεκριμένα τον Κανονισμό Πυροπροστασίας των Κτιρίων και το Β.Δ. περί κανονισμού θεάτρων-κινηματογράφων. Οι βρετανικοί κανονισμοί ορίζουν πως:

Η ελάχιστη απόσταση από ανάμεσα σε σειρές θέσεων είναι 760mm, ενώ προτείνεται μια ελάχιστη τιμή 850-900mm.

Το ελάχιστο πλάτος θέσεων με βραχίονες είναι 500mm, μετρώντας από το κέντρο του ενός βραχίονα μέχρι το κέντρο του άλλου. Προτεινόμενο ελάχιστο: 525-550mm.

Το ελάχιστο πλάτος θέσεων χωρίς βραχίονες (σε μορφή ξεχωριστών καθισμάτων ή πάγκων) είναι 450mm. Προτεινόμενο ελάχιστο: 500mm.

Στο παρακάτω σχήμα βλέπουμε τη σύγκριση αυτών των απαιτήσεων με τις αντίστοιχες του Βασιλικού Διατάγματος «Περί Κανονισμού Θεάτρων- Κινηματογράφων».

Εικόνα 24. Διαστάσεις καθισμάτων σε βρετανικούς και ελληνικούς κανονισμούς.

Ο ανεμπόδιτος χώρος ανάμεσα στις σειρές θέσεων πρέπει να έχει πλάτος τουλάχιστον 300mm. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και στον ελληνικό κανονισμό.

Κάθε σειρά θέσεων πρέπει να περιέχει το πολύ 14 θέσεις αν έχει διάδρομο μόνο από τη μία πλευρά, ενώ 28 θέσεις αν διαθέτει διαδρόμους εκατέρωθεν. Στους ελληνικούς κανονισμούς οι αριθμοί αυτοί είναι 8 και 16 για ελεύθερη απόσταση μεταξύ σειρών έως 0,35μ. και 12 και 24 για μεγαλύτερη απόσταση.

Το ελάχιστο ανεμπόδιτο πλάτος διαδρόμου είναι 1100mm. Στον ελληνικό κανονισμό το πλάτος αυτό μπορεί να μειωθεί στο 1m.

Η μέγιστη διανύσιμη απόσταση από μια τυχαία θέση μέχρι την κοντινότερη έξοδο είναι 15m και 32m η μέγιστη διανύσιμη απόσταση από την πιο απομακρυσμένη έξοδο. Στον ελληνικό κανονισμό, στην περίπτωση της απόστασης των 15m. αφαιρείται ο περιορισμός αριθμού θέσεων σε κάθε σειρά.

Ο ελάχιστος αριθμός διόδων διαφυγής είναι 2 για αμφιθέατρο μέχρι 600 θέσεων και τουλάχιστον 3 για μεγαλύτερα αμφιθέατρα, κάτι το οποίο ορίζει και ο ελληνικός κανονισμός.

10. ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

10.1. Νέες μορφές έκφρασης, νέες απαιτήσεις

Το θέατρο, ως τέχνη, μετράει πλέον πάνω από 4000 χρόνια ζωής. Σε όλη αυτή την πορεία του, το βασικό του χαρακτηριστικό που το έκανε τόσο αγαπητό και αναγκαίο στον άνθρωπο ήταν η μέθεξη, η βιωματική δηλαδή εμπειρία που αποτελεί μια θεατρική παράσταση για τον θεατή. Ο τρόπος όμως με τον οποίο θα καταφέρει ένα θέαμα να απορροφήσει και να συνεπάρει ένα θεατή αλλάζει ανάλογα με τα δεδομένα των εποχών και των κοινωνιών. Στη σημερινή εποχή της ωμότητας και της υπερπληροφόρησης, το θέατρο με την κλασική του μορφή βρίσκεται σε πολύ δύσκολη θέση. Η ίδια η συνθήκη του θεάτρου, που απαιτεί από το θεατή να παραδοθεί σε ένα κατάφορο «ψέμα» έρχεται σε αντίθεση με την επιθυμία του σημερινού ανθρώπου για αλήθεια, έκπληξη και έντονη συγκίνηση. Στην εποχή που όλα «έχουν ξαναγίνει» και όλα «τα έχουμε ξαναδεί», πώς θα μπορέσει το θέατρο να ανταποκριθεί;

Έτσι επομένως προκύπτει η ανάγκη όχι μόνο για μια προωθημένη καλλιτεχνική δημιουργία, αλλά και για τους κατάλληλους χώρους να τη στεγάσουν. Ο χώρος στον οποίο δίνεται μια παράσταση όπως είπαμε και παραπάνω, οφείλει να εισάγει το κοινό στην εμπειρία που πρόκειται να ακολουθήσει. Αυτό μπορεί κατ' αρχήν να γίνει με την κατασκευή του με τρόπο οικείο. Δηλαδή, ο χώρος του θεάτρου να αποκόπτει το θεατή από την υπόλοιπη του ζωή, από το δρόμο και την πόλη, και να τον εισάγει σε μια κατάσταση όπου είναι πλέον προετοιμασμένος να «δει θέατρο» και να ξεχάσει τις έγνοιες του για λίγες ώρες. Αυτό συμβαίνει στα κλασικά θέατρα, όπου με τη γνωστή διαδικασία της εισόδου στο φουαγιέ, των τριών κουδουνιών, της λήψης της προκαθορισμένης θέσης και του σβησίματος των φώτων της πλατείας, ο θεατής είναι πλέον έτοιμος να μπει σε μία γνώριμη κατάσταση γι' αυτόν που θα του επιτρέψει να συγκεντρωθεί στη σκηνή και τη δράση.

Από την άλλη πλευρά όμως μπορεί ο θεατρικός χώρος να αποτελεί μια έκπληξη, που θα «αρπάξει» το θεατή και τον εισάγει σε μια εμπειρία πρωτόγνωρη. Τέτοια παραδείγματα είναι οι παραστάσεις στο δρόμο, σε διαμερίσματα ή σε άλλους μη συμβατικούς χώρους, ή οι περιπατητικές παραστάσεις. Στη περίπτωση αυτή ο επιλεγμένος χώρος αποτελεί ένα ακόμη ηθοποιό της παράστασης, που συμμετέχει και αυτός ενεργά στη θεατρική πράξη. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η παράσταση μπορεί να επιτελέσει και άλλους ρόλους εκτός από αυτόν του θεάματος, και να αποτελεί έτσι ένα σχόλιο κοινωνικό ή πολιτικό, ή να δοκιμάζει

να επέμβει καθοριστικά στον τόπο και το χρόνο. Διαβάζουμε χαρακτηριστικά από την περιγραφή της ομάδας «όχι παίζουμε», η οποία στα πλαίσια του UrbanDig Project διοργάνωσε το 2015 την περιπατητική παράσταση Dourgouti Island Hotel στη γειτονιά του Δουργουτίου στο Νέο Κόσμο:

«Το UrbanDig Project της ομάδας παραστατικών τεχνών όχι παίζουμε, είναι μια σειρά παραστάσεων στον χώρο τουςite-specific performance. Το site-specific θέατρο βγαίνει από το κτήριο του θεάτρου για να ανακαλύψει και να αξιοποιήσει τη δυναμική εναλλακτικών χώρων, όπως είναι ο δημόσιος χώρος και κτίρια, δημόσια ή ιδιωτικά, εμπνεόμενο από αυτά. Το UrbanDig για γειτονιές είναι μια μέθοδος site-specific θεάτρου για γειτονιές, όπου στο πλαίσιο της καλλιτεχνικής διαδικασίας πυροδοτεί μια παράλληλη συλλογική ερευνητική διαδικασία πολιτισμικού αρχείου της γειτονιάς, ξεκινώντας ένα οριζόντιο διατομεακό δίκτυο ανθρώπων και φορέων που ενδιαφέρονται για αυτή. Μέσα από διαρκείς δράσεις, ενεργοποιεί/οργανώνει το τοπικό πολιτισμικό αρχείο και δίκτυο με αφορμή την έρευνα για μια παράσταση που εν τέλει δεν είναι παρά το εορταστικό φινάλε της διαδικασίας πριν φύγουμε για την επόμενη γειτονιά.»

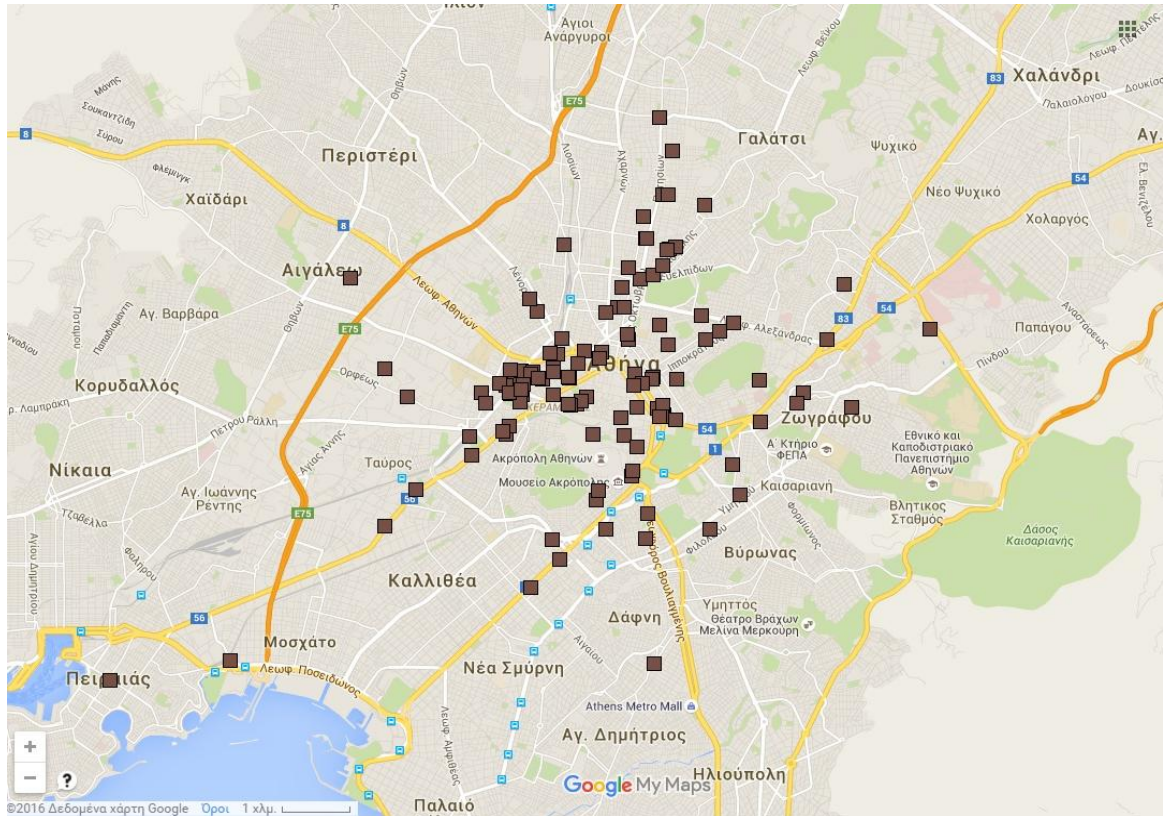

Εικόνα 25. Από την περιπατητική παράσταση Dourgouti Island Hotel, πηγή: toperiodiko.gr

10.2. Η κατάσταση των θεατρικών χώρων σήμερα

Η Αθήνα αυτή τη στιγμή είναι η ευρωπαϊκή πρωτεύουσα με τις περισσότερες παραστάσεις ανά έτος, ακόμη περισσότερες από το Λονδίνο. Αυτό οφείλεται τόσο στην μακρά παράδοση του ελληνικού θεάτρου, όσο και την πληθώρα ηθοποιών, σκηνοθετών και δραματικών σχολών. Ταυτόχρονα, από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 η τάση επανάληψης βιομηχανικών και βιοτεχνικών χώρων ως θέατρα, σε πρώην εργατικές γειτονιές, όπου με την πτώση της μικρής βιομηχανίας και βιοτεχνίας οι χώροι αυτοί είχαν περιέλθει σε αχρηστία, δημιούργησε πληθώρα χώρων όπου μπορούν οι παραστάσεις αυτές να στεγαστούν. Παρακάτω βλέπουμε ένα χάρτη που συντάχθηκε για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, με όλες τις θεατρικές σκηνές που λειτουργούν αυτή τη στιγμή στην Αθήνα.

Στο χάρτη αυτό παρατηρούμε ότι τα θέατρα στα προάστια είναι ελάχιστα, με τα περισσότερα να συγκεντρώνονται στο κέντρο της πόλης και τις κεντρικές αρτηρίες. Χαρακτηριστικά παρατηρούμε μία αραχνοειδή εξάπλωση στις λεωφόρους Πατησίων, Πειραιώς, Συγγρού και Βας. Σοφίας, ενώ οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις παρατηρούνται μεταξύ πλατείας Ομονοίας και Συντάγματος- όπου βρίσκονται τα παλαιότερα θέατρα των αρχών του 20^{ου} αιώνα- και στις περιοχές Γκάζι και Μεταξουργείο- όπου βρίσκονται τα περισσότερα θέατρα των τελευταίων ετών, συχνά σε χώρους αποθηκών κλπ όπως προαναφέρθηκε.

Εικόνα 26. Χάρτης των θεάτρων στην Αθήνα

Χονδρικά θα μπορούσαμε να κατηγοριοποιήσουμε τα θέατρα της Αθήνας σε τέσσερις κατηγορίες:

Τα παλιά θέατρα που λόγω οικονομικών ή άλλων δυσχερειών πέφτουν σιγά σιγά σε αχρηστία ή κλείνουν. Π.χ. θέατρο Εμπρός

Τα παλιά θέατρα που είτε ανήκουν σε δημόσιους φορείς είτε τα έχουν αναλάβει μεγάλοι επιχειρηματίες του χώρου και ανακαινίζονται ή συντηρούνται με προδιαγραφές αξιώσεων π.χ. Εθνικό, Παλλάς

Τα νέα θέατρα που δημιουργήθηκαν σε χώρους που είχαν άλλες χρήσεις προηγουμένως, π.χ. Βίος, Βαφείο, Θέατρο του Νέου Κόσμου

Τα νεοανεγερθέντα θέατρα με σκοπό εξ' αρχής να χρησιμοποιηθούν ως θέατρα είτε μεγάλου είτε μικρού βεληνεκούς π.χ. Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, θέατρο Οινό

Τη στιγμή που γράφεται αυτή η εργασία, τα θέατρα σχεδόν στο σύνολό τους αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα επιβίωσης, ειδικότερα όσα αποτελούν μικρότερες επιχειρήσεις. Ο ανταγωνισμός από μεγάλες σκηνές αλλά και μεγάλες επιχειρήσεις του

χώρου είναι συχνά δυσθεώρητος. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε πως 8 από τα εμπορικότερα θέατρα της Αθήνας αυτή τη στιγμή, τα Παλλάς, Αλίκη, Μικρό Παλλάς, Δημήτρης Χορν, Λαμπέτη, Εμπορικών, Αποθήκη και Πειραιώς 131, ανήκουν στην εταιρεία Αθηναϊκά Θέατρα Α.Ε., μετεξέλιξη της Ελληνικής Θεαμάτων. Τέτοιες εταιρείες του λεγόμενου «ελεύθερου θεάτρου» βρέθηκαν συχνά στο στόχαστρο των υπόλοιπων μικρότερων επιχειρηματιών του χώρου, με κατηγορίες ότι προωθούν έναν «εύπεπτο» καλλιτεχνικό προσανατολισμό και ότι γίνεται «περιθωριοποίηση» νέων καλλιτεχνών καθώς ήταν προτιμητέα η επένδυση σε στιβαρά ονόματα.¹¹ Σε αυτό το πλαίσιο, σκηνές που αντιμετωπίζουν προβλήματα κάλυψης των τρεχουσών λειτουργικών τους δαπανών αδυνατούν συχνά να αντεπεξέλθουν σε απαιτήσεις για ανακαινίσεις.

Η πρόνοια του κράτους για τα θέατρα και τους θιάσους είναι πλέον μηδαμινή, με τις επιχορηγήσεις του Υπουργείου Πολιτισμού, με όλες τις παθογένειες που τις χαρακτήριζαν, να έχουν πλέον «παγώσει». Χαρακτηριστική είναι και η περίπτωση του θεάτρου «Εμπρός» του Ψυρρή, το οποίο ιδρύθηκε το 1989 σε κτίριο της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου και έζησε ένδοξες μέρες στην καλλιτεχνική ζωή της Αθήνας. Το 2007, μετά και το θάνατο του Τάσου Μπαντή, ενός από τους διαχειριστές του θεάτρου, το κράτος αποφάσισε να κλείσει το θέατρο λόγω οικονομικών δυσχερειών, και έκτοτε εγκαταλείφθηκε. Το 2011, μία ομάδα καλλιτεχνών, η «Κίνηση Μαβίλη» κατέλαβε το κτίριο μετατρέποντάς το στο «Ελεύθερο Αυτοδιαχειριζόμενο Θέατρο Εμπρός», το οποίο παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει από πλευράς πολιτείας να εκκενωθεί, να διακοπεί το ρεύμα κλπ, λειτουργεί ακόμη στη βάση της αυτοοργάνωσης και του εθελοντισμού. Λειτουργεί με ελεύθερη συνεισφορά από το κοινό και κυρίως από τα έσοδα του κυλικείου, ενώ και λόγω της παλαιότητας του κτιρίου, χρειάζεται συνεχώς επισκευές ώστε να λειτουργεί με σχετική ασφάλεια.

¹¹ Εφημερίδα «Το Ποντίκι», 15/04/2014, Σόνια Μαγγίνα, Τέλος εποχής για την Ελληνική Θεαμάτων

Εικόνα 27. Εξωτερική άποψη του κατελημμένου θεάτρου Εμπρός. Φωτο: Δέσποινα Καραντάνη

10.3. Τελικά Σχόλια- προτάσεις

Έχοντας δει όλα τα παραπάνω, την εξέλιξη του θεατρικού χώρου, τα παγκόσμια πρότυπα σχεδιασμού αλλά και την πραγματική κατάσταση των σημερινών χώρων θεάτρου στην Αθήνα, φαίνεται πια σαφώς, πως ενώ υπάρχει εκτενέστατη σχετική νομοθεσία στην Ελλάδα –όλες οι διατάξεις που παρουσιάστηκαν στο 1^ο μέρος- αυτή δεν είναι σε θέση να καλύψει απολύτως του θεατρικούς χώρους και την ανάγκη για ένα θέατρο σύγχρονο, ευέλικτο και ασφαλές.

Παρά τις εξαγγελίες, όταν πρωτοανακοινώθηκε ο νόμος 4229/2014, για πλήρη καταγραφή όλων των θεάτρων και τη σύσταση διαρκούς επιτροπής για τον έλεγχό τους, καθώς και την κατάργηση όλων των πεπαλαιωμένων νομοθετημάτων –π.χ. του Β.Δ. περί κανονισμού θεάτρων-κινηματογράφων- το μακρόπνοο αυτό έργο δεν έχει ακόμη ευδοκιμήσει. Άλλα θέατρα κατάφεραν να λάβουν την πολυπόθητη άδεια λειτουργίας με υποβολή στις εξαιρέσεις του νόμου και άλλα είναι ακόμα σε καθεστώς αναβολής μέχρι να κάνουν τις απαραίτητες μετατροπές, ενώ οι διατάξεις σχεδιασμού για ΑμεΑ σε ελάχιστα θέατρα

τηρούνται και στην πληθώρα των μικρότερων θεάτρων αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει καν η σκέψη για τις απαραίτητες προσθήκες.

Για το λόγο αυτό, και για να μη συνεχίζουν να λειτουργούν στο ίδιο επίπεδο νομιμότητας θέατρα με εντελώς άνισα επίπεδα ασφάλειας και άνεσης, θα πρέπει επιτέλους να γίνει ένας καθολικός και συντονισμένος έλεγχος των χώρων από αρμόδιους μηχανικούς οι οποίοι να έχουν πλήρη γνώση των κανονισμών που αναφέρονται στην παρούσα εργασία. Κατα τη διάρκεια αυτών των ελέγχων θα μπορούσαν τα θέατρα να καταταχθούν σε τρεις κατηγορίες: αυτά που ανταποκρίνονται πλήρως στις απαιτήσεις, αυτά που χρειάζονται κάποιες μετατροπές και θα τους δοθεί ένα συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο για να τις ολοκληρώσουν, και αυτά που παρουσιάζουν σοβαρούς κινδύνους ασφάλειας και θα πρέπει να πάψουν να λειτουργούν άμεσα.

Κατα τη γνώμη της γράφουσας, μια τέτοια διαδικασία θα έπρεπε να γίνει από μηδενικής βάσης, και με κάποια απαραίτητα δεδομένα, όπως π.χ. να υπάρχουν απαραίτητα δύο έξοδοι κινδύνου σε κάθε αίθουσα, ανεξάρτητα από την ηλικία του κτιρίου. Είναι στα όρια του παράλογου το γεγονός ότι οι παρεκκλίσεις που επιτρέπει το νόμος 4229/2014 για θέατρα με έκδοση οικοδομικής άδειας πριν το 1989, έχουν οδηγήσει στην χορήγηση άδειας σε χώρους που στεγάζονται σε κτίρια μεγάλης παλαιότητας και δεν τηρούν πολλές βασικές απαιτήσεις, ενώ νεότερα θέατρα δεν μπορούν να λάβουν άδεια για πολύ μικρότερες παραβάσεις. Για παράδειγμα, δεν είναι δυνατόν να έχουν άδεια λειτουργίας θεατρικές αίθουσες χωρητικότητας άνω των 100 ατόμων με μόνο μία έξοδο για το κοινό, η οποία μάλιστα οδηγεί σε κλίμακα χωρίς αντίστοιχο ανελκυστήρα, και σε άλλες περιπτώσεις να είναι εμπόδιο για τη χορήγηση της άδειας η έλλειψη μερικών εκατοστών πλάτους διαδρόμου.

Φυσικά το να προστεθεί μία καινούρια έξοδος σε ένα προϋπάρχον κτίριο, και ειδικά αν η αίθουσα βρίσκεται σε όροφο, δεν είναι μια μικρή εργασία. Το κόστος τέτοιων αλλαγών, όπως η προσθήκη εξόδων, κλιμακοστασίων ή η διαπλάτυνση διαδρόμων είναι συχνά δυσθεώρητο έως και απαγορευτικό. Θα μπορούσε κανείς λοιπόν να αντιτείνει πως η απαίτηση για αυστηροποίηση των ελέγχων θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια πολλά θέατρα, πιθανόν ιστορικά στην καλλιτεχνική ζωή του τόπου, στο κλείσιμο. Εδώ λοιπόν εισέρχεται η δύναμη της πολιτείας να στηρίξει τους μικρότερους επιχειρηματίες του χώρου, με κριτήρια τόσο επιχειρηματικά όσο και καλλιτεχνικά. Η προκήρυξη φέτος των προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2016-2017, τα οποία για πρώτη φορά έχουν ως επιλέξιμους κωδικούς τις πολιτιστικές δραστηριότητες είναι οπωσδήποτε ένα βήμα στη σωστή κατεύθυνση.

Τέτοιες κινήσεις δίνουν το σήμα ότι η πολιτεία αναγνωρίζει το θέατρο ως ένα ζωντανό κομμάτι της ελληνικής επιχειρηματικότητας που αποτελεί όχι μόνο ιστορία της χώρας μας αλλά και έναν παραγωγικό τομέα ευεγερτικό για την απασχόληση αλλά και τον τουρισμό.

Στο ίδιο πλαίσιο συνεργασίας κράτους και θεατρικού χώρου, απαραίτητη είναι και η μελέτη σε σχέση με την προσφορά των θεατρικών χώρων στις γειτονιές. Αντί να υπάρχουν απαγορεύσεις μέσα στα αστικά κέντρα που αποτρέπουν τη δημιουργία χώρων θεάτρου, θα πρέπει αντιθέτως να δοθούν κίνητρα για την ίδρυση θεατρικών σκηνών και άλλων χώρων πολιτισμού, ιδίως σε υποβαθμισμένες περιοχές. Τόσο η εμπειρία όσο και παγκόσμιες μελέτες έχουν καταδείξει πως η ίδρυση ενός πολιτιστικού χώρου μικρής έως μεσαίας κλίμακας προκαλεί άνθηση στη γειτονιά, προσελκύοντας πελάτες και για γειτονικές επιχειρήσεις π.χ. εστίασης αλλά και δημιουργώντας μεγαλύτερο κλίμα ασφάλειας κατά τις βραδυνές ώρες (έντονα φώτα, πολύς κόσμος κλπ). Είναι σαφές πως ένα θέατρο πολύ μεγάλης χωρητικότητας και διαστάσεων θα δημιουργήσει προβλήματα στη ζωή της γειτονιάς με την προσέλευση π.χ. 500 ατόμων σε διάστημα μισής ώρας πριν την έναρξη της παράστασης, αλλά ένας μικρότερος χώρος, σε μία περιοχή εξυπηρετούμενη από ΜΜΜ και με σύγχρονες προδιαγραφές ηχομόνωσης, περισσότερο καλό θα κάνει στην καθημερινότητα των περίοικων παρά θα δημιουργήσει όχληση.

Βήματα προς την κατεύθυνση αυτή έγιναν με το Νόμο 4229/2014, όπως χαρακτηριστικά διαβάζουμε και από την αιτιολογική του έκθεση: *«έγινε αντιληπτό ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν ήταν πρακτικά εφικτή η έκδοση άδειας λειτουργίας, παρά το γεγονός ότι θα ήταν δυνατή η τήρηση επαρκών μέτρων για την ασφάλεια των εργαζομένων και του κοινού ... λόγω των διατάξεων για χρήσεις γης που είχαν εκδοθεί για ορισμένες περιοχές του Δήμου Αθηναίων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περιοχή του Μεταξουργείου, όπου απαγορεύονταν χρήσεις που σχετίζονταν με τη συνάθροιση κοινού, μολονότι η λειτουργία θεατρικών χώρων και άλλων χώρων τέχνης δεν προκαλεί όχληση στους κατοίκους των συγκεκριμένων περιοχών, δεν αλλοιώνει τον αρχιτεκτονικό και αισθητικό χαρακτήρα τους, αλλά αντιθέτως συμβάλλει στην αναβάθμιση των περιοχών αυτών, γεγονός που αποτελεί προφανή και επιθυμητό στόχο.»*

Εικόνα 28. Το θέατρο Άττις του Θεόδωρου Τερζόπουλου, πρωτοπόρου του πειραματικού ελληνικού θεάτρου, βρίσκεται στην οδό Λεωνίδου, σε μία από τις πιο υποβαθμισμένες περιοχές του Μεταγουργείου. Πηγή: Google Street View

Πηγαίνοντας ύστερα σε πιο συγκεκριμένες παρατηρήσεις, θα πρέπει επίσης να θεσμοθετηθεί μία μέθοδος εξαίρεσης από τις απαιτήσεις για θέσεις στάθμευσης, ανάλογα με την εγγύτητα του χώρου σε σταθμούς Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, ειδικά αν ο χώρος εξυπηρετείται από μετρό, που είναι μεγάλης χωρητικότητας και εξυπηρετεί ροές ανθρώπων απ' όλο σχεδόν το λεκανοπέδιο. Ταυτόχρονα, και άλλες διατάξεις που αφορούν στη θέση του θεάτρου θα μπορούσαν να καταργηθούν πλήρως, όπως π.χ. η απαραίτητη απόσταση από ιερό ναό. Με τα σημερινά δεδομένα ηχομόνωσης για στεγασμένο θέατρο, και ειδικά αυτά που ορίζει ο ισχύων Κτιριοδομικός Κανονισμός, δεν υφίσταται πραγματικό πρόβλημα όχλησης των προσερχόμενων στο ναό, πόσο μάλλον κατά τις ώρες που λειτουργεί ένα θέατρο. Επίσης το πνεύμα του νόμου στο συγκεκριμένο ζήτημα μοιάζει να υπονοεί ότι η παρουσία ενός θεάτρου και τα μέσα προβολής της παράστασης μπορούν να προσβάλουν τα «χρηστά ήθη» κάτι που οπωσδήποτε θεωρείται παρωχημένο. Σε καμία περίπτωση η τέχνη, όσο προκλητική και να είναι ή να θεωρείται από κάποιους, δεν μπορεί να εκλαμβάνεται ως επιζήμια ή διαφθείρουσα τα «ήθη» εν έτει 2016.

Τελειώνοντας και με αφορμή προσωπικά βιώματα, μια καταληκτική πρόταση αυτής της εργασίας είναι οι προδιαγραφές για τους θεατρικούς χώρους να λάβουν ακόμη περισσότερο υπ' όψιν τους ηθοποιούς, που είναι και οι βασικοί εργαζόμενοι σ' ένα θέατρο. Η δουλειά του ηθοποιού αποτελεί μια ιδιάζουσα εργασία, συνδυασμό της πνευματικής και της χειρωνακτικής, που απαιτεί και ένα ιδιαίτερο περιβάλλον ώστε να μπορεί να γίνει αποτελεσματικά και με ασφάλεια. Πριν αλλά και κατά τη διάρκεια της παράστασης ο

ηθοποιός έχει την ανάγκη να βρίσκεται σε απόλυτη συγκέντρωση, ενώ κατά τις αλλαγές σκηνών θα πρέπει να μπορεί να διέρχεται με ευκολία περιμετρικά της σκηνής αλλά και να περιμένει σε έναν κατάλληλο χώρο. Για το λόγο αυτό θα πρέπει επι παραδείγματι να είναι υποχρεωτική η παρουσία ενός «προθαλάμου σκηνής» και όχι απλώς διαδρόμου, ενώ καλό θα ήταν κάθε θεατρική σκηνή να έχει δύο εισόδους και περιμετρικό διάδρομο πλάτους 1μ. όπου να μην υπάρχουν σκηνικά ή μηχανισμοί σκηνής που θα μπορούσαν να είναι επικίνδυνα για τον ηθοποιό. Επίσης οι ίδιες οι σκηνές θα πρέπει να πληρούν κάποιες προδιαγραφές αντοχής, όπου είδαμε παραπάνω να αναφέρονται σε πρότυπα άλλων χωρών, αλλά και να κατασκευάζονται αποκλειστικά από υλικά απορροφητικά για τους κραδασμούς, όπως π.χ. το ξύλο.

Για την εφαρμογή των παραπάνω προτάσεων η μόνη κατεύθυνση είναι να δημιουργηθούν επιτροπές που θα περιλαμβάνουν μάχιμους εργαζόμενους του χώρου αλλά και πεπειραμένους μηχανικούς, οι οποίες θα διενεργήσουν τόσο ελέγχους αλλά και θα προτείνουν λύσεις που θα εξυπηρετούν τους ανθρώπους επάνω και κάτω από της σκηνή, κατά περίπτωση. Κάθε θέατρο έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και τις δικές του ανάγκες, αλλά όλα τους έχουν ένα κοινό στοιχείο: υπηρετούν την τέχνη που η Ελλάδα γέννησε και έθρεψε μέχρι και σήμερα, και στην οποία εξακολουθεί να πρωτοπορεί και να την εμπλουτίζει.

11. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Burris-Meyer H., Cole C. E., 1964, *Theatres and Auditoriums*, Van Nostrand Reinhold Company
- Hartnoll Ph., *Ιστορία του Θεάτρου*, μτφ. Ρ. Πατεράκη, Υποδομή, Αθήνα, 1980
- Haugsted I., *The architect Christian Hansen and Greek Neoclassicism*, Scandinavian Studies in modern Greek, 4/1980
- Izenour, G., 1997, *Theater Design*, Yale University Press, Connecticut, USA.
- Ogawa, T., 2000, *Theatre Engineering and Stage Machinery*, Entertainment technology Press, England.
- Strong J. & ABTT (Association of British Theatre Technicians), 2010, *Theatre Buildings: A design guide*, Routledge, London
- Ziller E., *Eminnerungen (Αναμνήσεις υπό του Ε. Τσίλλερ)*, μτφρ-σχόλια Σ. Δήμα- Τσίλλερ, Γενικά Αρχεία του Κράτους
- Βασιλειάδης Α., *Στα άδυτα του νέου Εθνικού Θεάτρου*, Εφημερίδα Τα Νέα, 10/2009
- Βέη Ν.Α. ,*Το πρώτον νεοαθηναϊκόν θέατρον και αι σχετικά προς τον Ρήγαν Φεραϊόν παραστάσεις αυτού*, Νέα Εστία, 1/12/1938, τ.287
- Γιαμβριά Ν. & Σπανού Λ., *Ανακαίνιση και Αποκατάσταση Εθνικού Θεάτρου*, ΤΕΙ Πειραιά, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων
- Δημάδη Η. & Κρύου Μ., *Αθήνα, η πόλη των 1.542 παραστάσεων*, περιοδικό Αθηνόραμα, 10/03/2016
- Δρακάκη Α.Θ., *Το ξεκίνημα του Νεοελληνικού θεάτρου (Ερμούπολις- Σύρα 1826-1861)*, Αθήνα, 1979
- Καθήρη Μ., *Μπήκαμε στο νέο Εθνικό*, Περιοδικό Αθηνόραμα, 15/10/2009
- Μαγουλιώτης Β., *Κινητά στέγαστρα θεατρικών χώρων: Βασικές αρχές και ένα παράδειγμα εφαρμογής σε υφιστάμενο κτίριο*, Διπλωματική Εργασία, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών, 07/2013
- Μπάρκας Ν., *Οργάνωση χώρων πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε ιστορικά κτίρια*, Πρακτικά Συνεδρίου « Ήπιες Επεμβάσεις και Προστασία Ιστορικών Κατασκευών», Θεσσαλονίκη 2000

- Μπάρκας Ν, *Εισαγωγή στην Ιστορία του θεατρικού χώρου : Προβλήματα Θεατρικού & Ακουστικού Σχεδιασμού*, Σημειώσεις από της παραδόσεις του μαθήματος «Αρχιτεκτονική Ακουστική», Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης,
- Σπίνου Π., *Κλασικό βελούδο, νέοι μηχανισμοί*, Εφημερίδα Ελευθεροτυπία, 20/09/2009
- Τζοβλά Χ.& Χαρατσάρη Χ. , *Το θέατρο: χώρος κίνησης των βλεμμάτων*, Διατριβή, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, 07/2012
- Φεσσά- Εμμανουήλ Ε., *Η Αρχιτεκτονική του Νεοελληνικού Θεάτρου 1720-1940*, διατριβή, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 1990
- *Σχεδιάζοντας για όλους: Οδηγίες σχεδιασμού*, Γραφείο μελετών για άτομα με αναπηρίες, Υπουργείο ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως